

Johanna Henriksson & Titta Pohjanmäki (toim.)

Humak avoimen tiellä

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Johanna Henriksson & Titta Pohjanmäki (toim.)

Humak avoimen tiellä

ISBN 978-952-456-360-4
ISSN 2343-0664 (painettu)
ISSN 2343-0672 (verkkojulkaisu)

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 98.

Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

© Humanistinen ammattikorkeakoulu & tekijät 2019

Kustannustoimitus: Johanna Henriksson & Titta Pohjanmäki
Taitto: Emilia Reponen

Sisällysluettelo

Esipuhe	5
HISTORIAN HAVINAA	6
Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki Täysi-ikäinen avoin AMK – Humakin avoimen AMK:n kasvun ja kehittymisen vuodet	7
Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki Kulttuurituotantoa kaikille – Pitkäjänteistä kehittämistyötä jo kaksi vuosikymmentä	11
Hanna Putkonen-Kankaanpää Tulkkipolun avoimen ammattikorkeakoulun opintoilla tärkeä rooli osaamisen kehittäjänä	16
Sanna Lukkarinen Avoimen ammattikorkeakoulun kasvutarina yhteisöpedagogikoulutuksessa	20
TARJONTAA KAIKILLE	24
Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki Väylä antaa mahdollisuuden	25
Nina Friman, Waltteri Isotalo, Sanna Lukkarinen ja Tanja Salo Haastava ja hyödyllinen prosessi – Yhteisöpedagogikoulutuksen väyläopinnot nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaopintojen aikana	31
Sanna Lukkarinen Se tunne, että kuulun jonnekin – Mitä yhteisöllisyydelle tapahtuu digitaalisissa opiskeluympäristöissä?	35
Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki Osaamiskokonaisuudet täydennyskoulutuksen muotona työelämän toimijoille	40
Jussi Muittari ja Anita Saaranen-Kauppinen Seikkailukasvatuksesta taitoja ja tukea työelämään	43
Sini Lahti ja Anita Saaranen-Kauppinen Seikkailukasvatuksen opinnot laajenevat uudella kokonaisuudella	47

Juha Iso-Aho	
Vertaisoppimista ja vuorovaikutteisuutta – Vapaaehtoistoiminnan johtamisen osaamiskokonaisuus työelämäosaamisen täydentäjänä	50
Hanna Putkonen-Kankaanpää	
Kirjoitustulkki asiakkaiden kommunikoinnin mahdollistajana	54
Leena Janhila	
Creve – Luovien alojen virtuaaliset yrityspalvelut opinnollistettuna avoimessa AMK:ssa	56
Hanna Putkonen-Kankaanpää	
Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus korkeakoulujen yhteistyönä	61
Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki	
Humakin opinnot tutuiksi jo lukioaikana	64
Johanna Henriksson	
Opiskelu alkaa jo valintakokeissa – Valintayhteistyötä kulttuurituotannon verkkotutkinnon kanssa	67
Marika Stam	
Verkkokauppa palvelee yhden luukun periaatteella	70
Johanna Henriksson	
Kesäportaalista ympärivuotiseen tarjontaan	73
Sanna Pekkinen	
Kulttuuri yhdistää – Humakin ja KUMUn ristiin opiskelumahdollisuudet	78
Marita Halmetoja ja Leena Nurmi	
Avoin ammattikorkeakoulu opiskelijahallinnon näkökulmasta	84
KOHTI JATKUVAA OPPIMISTA	87
Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki	
Katse tulevaisuuteen	88
Timo Parkkola	
TKI-toiminnasta jatkuvaan oppimiseen ja päinvastoin	91
Toimittajat ja kirjoittajat	96

Esipuhe

Humak avoimen tiellä on katsaus Humanistisen ammattikorkeakoulun avoimen ammattikorkeakoulun syntyyn, ensimmäisiin vuosikymmeniin, keskeisiin tuotteisiin ja lopulta tulevaisuuden näkymiin. Julkaisun nimi ”Humak avoimen tiellä” kuvaa hyvin avoimen ammattikorkeakoulun aseman muutosta välttämättömästä toiminnosta kohti yhdeksi keskeisintä ammattikorkeakoulun toimintoa.

Julkaisu jakautuu kolmeen osaan: ensimmäisessä osassa ”Historian havinaa” keskitytään kuvaamaan avoimen ammattikorkeakoulun kehittymisen vuosia erityisesti Humakin vahvuusalojen näkökulmista. Tarjontaa kaikille -osiossa kuvataan Humakin laajaa ja monipuolista tuotetarjontaa, jota on näinä vuosikymmeninä kehitetty. Viimeinen osio ”Kohti jatkuvaa oppimista” kuvaa jatkuvan oppimisen tulevaisuuden näkymiä.

Julkaisun kirjoittajina on Humakin pitkän linjan avoimen ammattikorkeakoulun kehittäjiä, lehtoreita, opintosihteerejä ja viestinnän ammattilaisia. Ääneen pääsevät myös muutamat väyläopiskelijat.

Julkaisu soveltuu kaikille jatkuvan oppimisen kehittämistä kiinnostuneille ja jatkuvan oppimisen parissa työskenteleville.

Antoisia lukuhetkiä!

Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki

**Historian
havinaa**

Täysi-ikäinen avoin AMK

– Humakin avoimen
AMK:n kasvun ja
kehittymisen vuodet

Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki

8.10.2000. Tämä on päivämäärä, jolle on merkitty Humakin avoimen ammattikorkeakoulun ensimmäiset opintopistesuoritukset. Tuosta hetkestä on kulunut tarkalleen 19-vuotta, joka on verrattavissa vuosissa aikuisiän saavuttaneeseen henkilöön. Humakin toiminta vakinaistettiin ammattikorkeakouluna vuoden 2000 elokuussa, joten avoin AMK on ollut mukana Humakin toiminnassa alusta lähtien. Humakin avoimen AMK:n toimintaa on kehitetty vuosien saatossa voimassa olevien rahoitusmallien, lakien, suositusten ja Humakin omien resurssien puitteissa. Kehittämistyötä tehneiden toimintaa on kuvannut sinnikkyys ja tahto kasvattaa sekä jalostaa avoimen AMK:n toimintaa palvelemaan entistä paremmin niin työelämässä kuin sen ulkopuolella olevien osaamista. Vaikka kehittäjät ovat osin vaihtuneet vuosien saatossa, on palo elinikäiseen – nykyisin tutummin jatkuvaan – oppimiseen ja ammatillisen kasvun mahdollistamiseen pysynyt. Viidentoista vuoden takaiset koko ammattikorkeakoulukentän avoimelle AMK:lle määritellyt arvot – avoimuus, tasa-arvoisuus ja työelämälähtöisyys – toimivat myös tänä päivänä (OKM 2005, 32). Avoimen ammattikorkeakoulun

päätehtävä on ollut alusta lähtien antaa iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta yksilölle mahdollisuus opiskella ammattikorkeakoulutasoisia opintoja. Tämä on myös ammattikorkeakoululaissa ammattikorkeakouluille määritelty tehtävä (351/2003 ja 932/2014).

Toiminnan kehittämistä rahoitusmallien ehdoilla

Ammattikorkeakoulujen toimintaa – niin kuin avoimen AMK:n – ohjaa Opetus- ja kulttuuriministeriön sopimuskausikohtaiset tavoitteet ja rahoitusmallit. Vuoteen 2013 asti ammattikorkeakouluille osoitettiin perusrahoituksesta erillistä valtionavustusta avoimen AMK:n toiminnan kehittämiseen. Näin haluttiin taata avoimen ammattikorkeakoulun toiminnan myönteinen kehittyminen ja laajentuminen. Rahoituksen perusteena oli suunnata sitä erityisesti niille ammattikorkeakouluille, jotka lisäsivät avoimen ammattikorkeakouluopetuksen tarjontaa aktiivisimmin. Vuodesta 2013 eteenpäin rahoitusmalli muuttui siten, että ammattikorkeakoulujen kokonaisrahoituksesta neljä prosenttia muodostui kalenterivuonna avoimessa AMK-opetuksessa, erillisinä opintoina, korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden määrän perusteella. Nykyisellä sopimuskaudella 2017–2020 rahoitusmallissa avoimen AMK:n osuus nousi viiteen prosenttiin, jolloin sen rooli vahvistui osana ammattikorkeakoulun toimintaa.

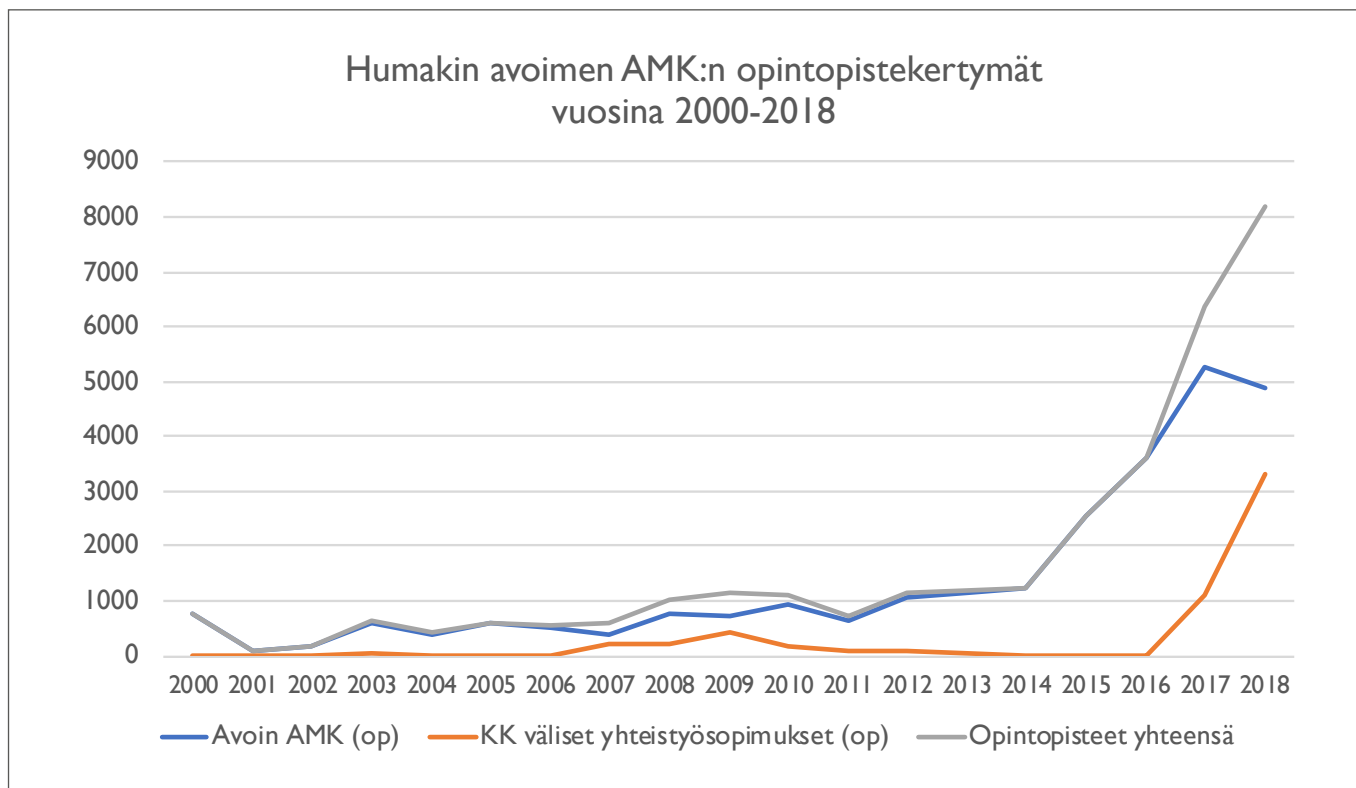
Perustusten luontia

Humakin avoimen ammattikorkeakoulun kehittämiseksi käynnistettiin vuonna 2003 ”Avoimen ammattikorkeakoulun kehittäminen ja järjestäminen” -projekti, jonka tarkoituksena oli vahvistaa avoimen ammattikorkeakoulunopetuksen tarjontaa. Tavoitteena oli linjata Humakin yhteinen toimintapolitiikka ja sopia yhteisistä toimintaa edistävästä käytänteistä. Tämän saavuttamiseksi päätettiin etsiä parhaimmat toimintamallit, jotka sopivat verkostoammattikorkeakoulun käyttöön. Projektin myötä Humakiin nimettiin koulutussuunnittelija, jonka tehtävänä oli koordinoita ja kehittää koko ammattikorkeakoulun tasolla avoimen AMK:n toimintaa. Lisäksi jokaiseen koulutusyksikköön nimettiin yhdyshenkilö, jonka tehtävänä oli kehittää koulutusyksikön avointa ammattikorkeakoulutoimintaa. Kehittämistyön myötä Humak sai avointa AMK-toimintaa raamittavat käytänteet, ohjeistukset niin henkilökunnalle kuin opiskelijoillekin ja uudistetut markkinointitoimenpiteet.

Alun toiminta oli hyvin pienimuotoista, opintoviikot kertyivät lähinnä sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa organisoituista hankkeisiin tai muihin systemaattisiin yhteistyörakenteisiin pohjautuvasta opintotarjonnasta. Vuonna 2005 toimintaa kehitettiin lisäämällä avoimen AMK:n opetustarjontaa tutkintotavoitteiseen perusopetukseen integroituna tarjontana. Lisäksi tarjonnasta tehtiin opiskelijaystävällisempi irrottamalla laajoista opintokokonaisuuksista pienempiä osia. Samalla luotiin myös pohjaa vuodelle 2006 suunnitteleamalla avoimen AMK:n erillistarjontaa kansalaistoiminnan ja nuorisotyön (nyk. yhteisöpedagogin koulutus) sekä kulttuurituotannon koulutuksiin. Erillistarjontaa suunniteltaessa otettiin huomioon erityisesti työssäkäyvät aikuiset järjestämällä lähiopetus iltaisin tai viikonloppuisin.

Vuosi 2006 näyttäytyy vahvana Humakin avoimen AMK:n toiminnan kehittämisen kautena. Tähän ajoittuu mm. kohderyhmäanalyysi, jolla pyrittiin huomioimaan eri asiakasryhmien tarpeet entistä paremmin ja väyläopintojen (ent. opintopolku) suunnittelu kulttuurituotannon koulutuksessa. Väyläopinnot mahdollistivat siirtymisen avoimen AMK:n opintojen kautta tutkintoon johtavaan

Kuvio 1. Humakin avoimen AMK:n opintopistekertymät vuosina 2000–2018 (Virta). Mukana myös korkeakoulujen välisissä yhteistyösopimuksissa syntyneet opintopisteet vuosina 2003–2018. Huomioitava on, että kesäportaaliopinnot ovat tilastoituneet avoimen AMK:n suorituksiksi vuoteen 2016 asti. Ympärivuotisen ristiin opiskelun mahdollistava CampusOnline.fi-portaali aloitti toimintansa vuonna 2018.

koulutukseen aikuiskoulutuksen yhteishaun harkinnanvaraisessa haussa vuodesta 2007 lähtien. Väyläopinnot kehittäminen laajensi tutkintoon johtavan aikuiskoulutuksen kohderyhmää ja samalla vastattiin entistä paremmin avoimelle ammattikorkeakoululle asetettuihin kehittämistarpeisiin. Väyläopinnot otettiin myöhemmin käyttöön kaikissa Humakin AMK-tutkintoon johtavissa koulutuksissa.

Vuonna 2006 käynnistyi myös alueellinen yhteistyö Keski-Suomen alueella Jyväskylän ammattikorkeakoulun

kanssa. Jatkossa alueellista yhteistyötä laajennettiin Humakin yhteydessä toimiviin kansanopistoihin. Avoimen AMK:n tunnettuutta lisättiin panostamalla markkinointiin ja järjestämällä aikuiskoulutuspäivät, jossa esiteltiin avoimen tarjontaa. Vuosien saatossa painoarvoa markkinoinnissa saivat erityisesti sähköiset markkinointikanavat. Humak on myös osallistunut aktiivisesti valtakunnallisen avoimen ammattikorkeakoulun kehittämisverkoston toimintaan, jossa kehitettiin muun muassa avoimen ammattikorkeakoulun valtakunnallinen portaali.

Laajenemisen vuosikymmen

2010-luvun alussa Humakin avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonta palveli entistä paremmin työssäkäyviä aikuisia ja niitä, jotka eivät asu Humakin kampusten lähetyvillä, sillä opintoja tarjottiin runsaasti kokonaan verkko-opetuksena ja monimuotoisesti erityisesti kulttuurituotannon koulutuksessa. Uudeksi kohderyhmäksi tuli Työväen Akatemian kanssa tehtävän yhteistyön myötä maahanmuuttajat, joille tarjottiin mahdollisuus opiskella Humakin avoimen ammattikorkeakoulun opintoja korkeakouluun valmentavina opintoina ja osana opintosuunnitelmaa.

Vuoteen 2012 asti avoimen AMK:n toimintaa ohjasi Humakin aikuiskoulutusstrategia. Strategian tavoitteena oli kytkeä aikuiskoulutuksen kehittäminen aiempaa tiiviimmin ammattikorkeakoulun strategiseen kehittämiseen ja vahvistaa aikuiskoulutuksen asemaa osana koko ammattikorkeakoulun toimintaa. Koulutus vietiin lähelle koulutettavia ja koulutuskysyntään pyrittiin vastaamaan valtakunnallisesti. Tutkintoon johtavaa aikuiskoulutusta siirrettiin alueelta toiselle ja kohdennettiin nopeasti tietyn kohderyhmän tarpeisiin. Kehittämisen kohteena olivat Humakin monimuotoisten oppimisympäristöjen, verkkopedagogiikan ja näihin liittyvien käytäntöjen kehittäminen (esim. verkko-oppimisalustan helppokäyttöisyys, opetustila- ja opetusaikajärjestelyt).

Kuten kuvasta 1 voidaan havaita, Humakin avoimen ammattikorkeakoulun merkittävimmät kasvunvuodet ajoittuvat vuosille 2014–2018. Alkuvuosien aikana luotiin perustaa toiminnalle, joka mahdollisti toiminnan kasvun myöhempinä vuosina.

Kasvua tuki erityisesti verkkokaupan käyttöönotto, mikä paransi avoimen AMK:n tuotteiden näkyvyyttä ja saavutettavuutta sekä helpotti niin asiakkaan asiointiprosessia kuin

hallinnollisia toimenpiteitä erityisesti maksukäytänteiden osalta. Samanaikaisesti tarjontaa laajennettiin merkittävästi ja opintojen saavutettavuutta lisättiin verkon välityksellä. Erityisesti erillistarjonnan osalta vapaaehtoistoiminnan johtamisen, seikkailukasvatuksen ja kirjoitustulkkauksen kokonaisuudet ovat olleet suosittuja tuotteita. Muita kasvua selittäviä tekijöitä ovat olleet väyläopintojen kasvanut suosio, uusien koulutusten myötä avautuneet väylät esimerkiksi työyhteisön kehittäjäkoulutuksessa ja yhteistyöväylät toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa. Tässä erityisesti nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien koulutukseen luodut väyläopinnot (NUVA) ovat olleet merkittävässä asemassa. Tarjontaa on myös laajennettu avaamalla mahdollisuus opiskella ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon taseisia opintoja.

Korkeakoulujen väliset yhteistyösopimukset ovat omalta osaltaan kasvattaneet avoimen AMK:n opintopistekertymää. Vuoteen 2016 asti kesäportaaliopinnot laskeettiin osaksi avoimen AMK:n toimintaa, minkä jälkeen ne ovat tilastoituneet korkeakoulujen välisiksi yhteistyöopinnoiksi. Humakilla on ollut menestystuotteensa kesäportaalissa, mikä on edesauttanut toiminnan kasvua. Ammattikorkeakoulujen yhteisen eAMK-hankkeen myötä ristiin opiskelu helpottui syksystä 2018, kun CampusOnline.fi-portaali – Suomen ammattikorkeakoulujen yhteinen digitaalinen opintotarjontaportaali – pilotoitiin. Humakin tutkinto-opiskelijoiden ja vaihto-opiskelijoiden on mahdollista valita maksuttomasti opintojaksoja muista ammattikorkeakoulusta ja sisällyttää opinnot omaan tutkintoon ympärivuotisesti.

Lähteet:

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:6. Avoimen ammattikorkeakoulun kehittämisen haasteet. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80359/tr06.pdf?sequence=1>. Viitattu 22.10.2019.

Kulttuurituotantoa kaikille

– pitkäjänteistä kehittämistyötä jo kaksi vuosikymmentä

Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki

Kulttuurituottajan ydinosaamista ovat tuotantoprosessien ja projektimaisen työskentelyn lisäksi viestinnän, rahoituksen, innovaatiotoiminnan ja johtamisen kompetenssit. Näin kuvataan Humakin kulttuurituottaja (AMK)-tutkinnon opetussuunnitelmassa vuosille 2018–2024. Vaikka opetussuunnitelmat – ja myös kulttuurituottajan kompetenssit – ovat vaihtuneet ja päivittyneet vuosien saatossa, ovat nämä ydinosaamiset säilyneet. Kulttuurituotannon koulutus on tarjonnut em. teemoihin liittyviä opintoja Humakin avoimessa ammattikorkeakoulussa 2000-luvun vaihteesta lähtien. Tarjonta on kehittynyt alun päiväopetukseen integroidusta tarjonnasta viime vuosien tiiviiseen yhteistyöhön kulttuurituotannon monimuotototeutuksen – tänä päivänä verkkotutkinnon – kanssa. Tässä artikkelissa keskitymme kuvaamaan kulttuurituotannon koulutuksen taivalta Humakin avoimessa ammattikorkeakoulussa ja siihen liittyvää pitkäjänteistä kehitystyötä, jota vuosien saatossa on tehty.

Pieni koulutusala suurempien joukossa

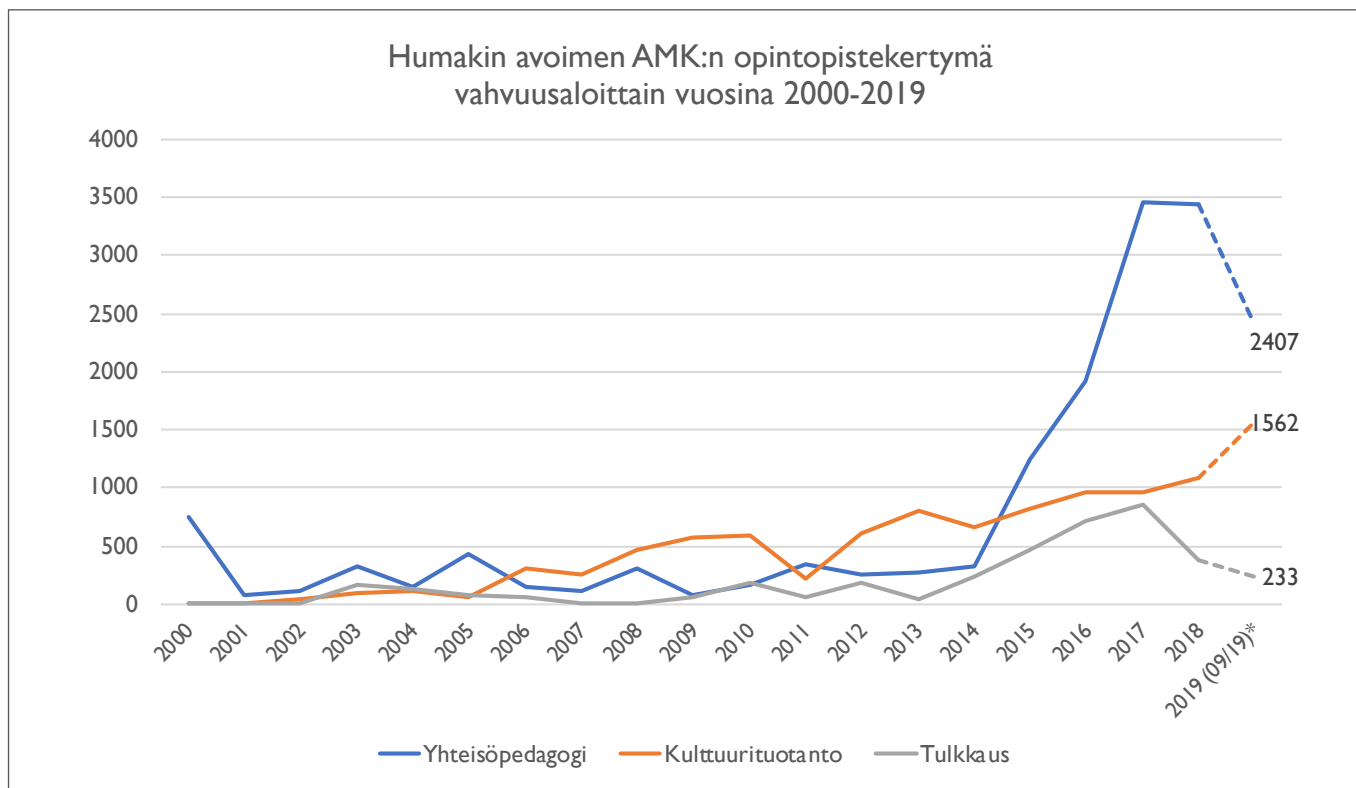
Humak on kulttuurituottajien suurin kouluttaja Suomessa kolmella kampuksellaan Jyväskylässä, Kauniaisissa ja Turussa. Lisäksi kulttuurituottajan (AMK) -tutkinto on mahdollista opiskella valtakunnallisesti – ja maailmanlaajuisestikin – verkossa. Kyse on kuitenkin marginaalisesta koulutusalaista suhteessa muun korkeakoulukentän aloihin. Kohderyhmä ja siten opiskelijamäärät eivät ole niin suuria kuin esim. humanistisella ja kasvatusalalla. Tuottajan osaamisperustaan kuuluvat sisällöt voivat kuitenkin olla monen eri ammateissa toimivien tehtäväkuviissa, mikä lisää koulutuksen kiinnostuvuutta ja soveltuvuutta. Tämä on huomioitu myös opetustarjonnan kehittämistyössä avaamalla avoimeen ammattikorkeakouluun kulttuurituotannon osaamiskokonaisuuksia. Osaamiskokonaisuudet ovat kulttuurituottaja (AMK) -tutkinnon osia ja soveltuvat erityisen hyvin jo työelämässä oleville osaamisen päivittäjille tai täydentäjille. Tämä on myös korkeakoulukentän ensisijainen keino päivittää työikäisten osaamista koko tutkinnon opiskelemisen sijaan (ks. esim. Kohti osaamisen aikaa 2019, 15).

Kulttuurituotannon koulutuksen avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonnan kehittämistyötä on kuvannut vuosien saatossa kentän hyvän tuntemuksen hyödyntäminen ja resurssiperustaiset järkevät ratkaisut, mutta myös rohkeus ja ennakkoluulottomuus kokeilla uusia menetelmiä ja tapoja koulutuksen toteuttamisessa. Toimintaa on ohjannut opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisut ja avoimeen ammattikorkeakouluun liittyvien kehittämishankkeiden suosituksien. Myös Humakin 2010-luvun alkuun sijoittuvan aikuiskoulutusstrategian merkitys kulttuurituotannon koulutuksen avoimen AMK:n kehittymiselle oli voimakas. Tarjontaa integroitiin entistä laajemmin monimuotokoulutukseen, jolloin opintojen saavutettavuus parani merkittävästi alkuvuosien päivätoteutuksiin sisällytetyistä tarjonnasta. Koulutus vietiin lähelle koulutettavia

ja koulutuskysyntään pyrittiin vastaamaan valtakunnallisesti. Monimuotokoulutusta ja sitä myötä myös avoimen AMK:n opintoja avautui Kuopioon ja Tampereelle pääkaupunkiseudun ohella. Kehittämistyön painopisteeksi tuli monimuotoisten oppimisympäristöjen, verkkopedagogiikan ja näihin liittyvien käytäntöjen kehittäminen (esim. verkko-oppimisolun helppokäyttöisyys, opetustila- ja opetusaikajärjestelyt). Täysin verkossa opiskeltava kulttuurituotannon verkkotutkinto käynnistyi vuoden 2018 syksyllä samanaikaisesti opetussuunnitelmapäivityksen kanssa. Tämä ratkaisu mahdollisti entistä paremman opintojen saavutettavuuden ja suuremmat opetusryhmät, kun luokkatilat eivät enää olleet esteenä. Voidaan sanoa, että kulttuurituotannon monimuotokoulutus ja avoin ammattikorkeakoulu ovat kulkeneet tähänastisen nousujohtaisen matkansa käsi kädessä.

Kulttuurituotannon koulutus oli ensimmäinen Humakin koulutuksista, joka pilotoi avoimen AMK:n väyläopintoja vuonna 2006. Siitä lähtien väyläopinnot ovat olleet ehkä merkittävin tuote kulttuurituotannon avoimen AMK:n tuoteperheessä. Väyläopinnot antavat yleisen hakukelpoisuuden AMK-opintoihin ja mahdollisuuden hakeutua tutkinto-opiskelijaksi erillishaussa. Esimerkiksi lukuvuonna 2018–2019 kulttuurituotannon koulutuksen väyläopintoja suoritti 45 opiskelijaa ja syksyllä 2019 väyläopiskelijoita oli jo 52. Kyse on siis merkittävästä kulttuurituotannon tutkinto-opinnoista kiinnostuneiden joukosta. Syksyllä 2019 on käynnistetty ylemmän AMK-tutkinnon väyläopintojen suunnittelu kulttuurituottaja (YAMK) -tutkintoon. Tämä on Humakin ensimmäinen YAMK-koulutuksessa käyttöön otettava väylä.

Väyläopintojen ja osaamiskokonaisuuksien lisäksi kulttuurituotannon opintoja on tarjolla luonnollisesti myös yksittäisinä opintojaksoina kohdennettuun osaamistarpeeseen. Uusia opintojaksoja tuotetaan vuosittain tutkintoon johtavan koulutuksen vapaasti valittavien

Kuvio 1. Humakin avoimen ammattikorkeakoulun opintopistekertymä vahuusaloittain vuosina 2000–2019 (huom. vuoden 2019 osalta tilanne syyskuussa).

tarjonnan kautta myös avoimen AMK:n verkkokauppaan. Uuden lukiolain myötä tarjontaa on laajennettu kehittämällä verkossa opiskeltava kurkistuskurssi kulttuurituottajan ammattiin erityisesti toisen asteen opiskelijoita silmällä pitäen. Myös useasti palkittu luovien alojen yrityshautomo Creve tarjoaa ensi kertaa oppimisympäristönsä avoimen AMK:n opiskelijoille. Hautomopalvelut on suunnattu erityisesti toisen asteen opiskelijoille ja korkeakouluopiskelijoille.

Humakin kulttuurituotannon opintoja tarjotaan myös muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijoille Campus-

Online.fi-portaalin (ent. Kesäportaali) kautta. Campus-Online.fi opinnot mahdollistavat niin tutkinto- kuin avoimen ammattikorkeakoulun väyläopiskelijoiden ristiin opiskelun.

Kasvua ja kehitystä tasaisen varmasti

Kulttuurituotannon koulutuksen avoimen ammattikorkeakoulun opintopistekertymää vuosina 2000–2019 kuvaa tasainen, mutta selkeä nousujohteisuus (ks. kuvio 1). 2010-luvun paremmalla puolella näkyy verkkotarjonnan

monipuolistuminen ja laajentuminen sekä väyläopintojen suosion kasvaminen. Osansa on ollut varmasti myös avoimen ammattikorkeakoulun brändin vahvistumisella ammattikorkeakoulujen vahvan verkostotoiminnan kautta. Avoimen ammattikorkeakoulun asema onkin tätä nykyä uuden rahoitusmallin myötä tunnustettu yhdeksi merkittäväksi osaamisen kehittäjäksi.

Viimeisimpien vuosien tuloksissa näkyy valintakoeysteistyö kulttuurituotannon koulutuksen verkkotutkinnon kanssa. Pilotoinnin seurauksena saavutettiin yli 400 avoimen ammattikorkeakoulun opintopistettä jo valintakoevaiheessa, kun hakijat suorittivat verkkokurssina osan tutkintoon johtavan koulutuksen mukaisesta Kulttuurituotannon perusteet 10 op -opintojaksosta. (ks. esim. Henriksson & Tamminen 2018, Henriksson & Pohjanmäki 2018.) Yhteistyöstä kerrotaan tarkemmin tämän julkaisun artikkelissa Opiskelu alkaa jo valintakokeissa -Valintayhteistyötä kulttuurituotannon verkkotutkinnon kanssa.

Kulttuurituotanto on onnistunut saavuttamaan sille asetetut tavoitteet viimeisten vuosien aikana. Vuoden 2018 tulos on kasvanut jo 40 prosenttia syyskuuhun 2019 mennessä, joten vuoden loppuun mennessä on odotettavissa merkittävästi parempi tulos suhteessa aiempiin vuosiin. Kehityssuunta on odotettavissa tulevaisuudessa samansuuntaisena, sillä rahoitusmallin muuttumisen myötä, panostuksia jatkuvan oppimisen tuotteisiin on tekeillä ja suunnitteilla. Kehitettävää on esimerkiksi toisen asteen ammatillisen koulutuksen yhteistyöväylien osalta, sillä vaikka niitä on suunniteltu useampaan otteeseen yhteistyökumppaneiden kanssa erityisesti media-assistenttikoulutukseen, eivät ne ole ottaneet tulta alleen (ks. esim. Henriksson & Pohjanmäki 2017a ja 2017b). Kurkistuskurssin suosio sen sijaan näyttää erittäin positiiviselta tähän mennessä, mutta todellinen suosio mitataan vasta kesän 2020 jälkeen, kun I. kurkistuskierros päättyy

Tulevaisuuden suunnitelmissa on laajentaa väyläopintoja myös päivätoteutukseen, avata harjoitteluja myös avoimen AMK:n opiskelijoille ja lisätä osaamiskokonaisuuksia sekä yksittäisiä uusia opintojaksoja tarjontaan. Vaikka tuotteistamistyö ja kohderyhmäajattelu onkin jo aloitettu kulttuurituotannon tarjonnan osalta, on siihen edelleen kiinnitettävä huomiota. Myös erilaisia yhteistyösuunnitelmia muiden korkeakoulujen kanssa laaditaan aktiivisesti. Tästä esimerkkinä vuonna 2020 alkava yhteistyö Jyväskylän yliopiston Kulttuurit ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa (KUMU) -tutkinto-ohjelman kanssa. Yhteistyöstä kerrotaan tarkemmin tämän julkaisun artikkelissa ”Kulttuuri yhdistää – Humakin ja KUMUn ristiin opiskelumahdollisuudet”. Kilpailu kovenee avoimen ammattikorkeakoulun kentällä ja tulevaisuus näyttää, mihin suuntaan kulttuurituotannon kehitys suuntaa.

Lähteet:

Henriksson, Johanna & Pohjanmäki, Titta 2017a. Media-assistentista kulttuurituottajaksi – Humakin ja Omnian väyläopinnot. Teoksessa Turja, Hanna-Kaisa. (toim.) VÄYLIÄ ETEENPÄIN! Uusia suuntia ja väyliä toiselta asteelta korkea-asteelle. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 44, 47–53.

Henriksson, Johanna & Pohjanmäki, Titta 2017b. Kun väylä ei vedä – kuvaus väylän suunnittelusta Paasikivi-opiston kanssa. Teoksessa Turja, H-K. (toim.) VÄYLIÄ ETEENPÄIN! Uusia suuntia ja väyliä toiselta asteelta korkea-asteelle. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 44, 65–69.

Henriksson, Johanna & Pohjanmäki, Titta 2018. <https://www.humak.fi/blogit/kulttuurituotannon-koulutuksen-valintakoe-verkossa-avoimen-amkn-yhteistyona/>. Päivystävät humanistit -blogisarja. Viitattu 28.11.2019.

Henriksson, Johanna & Tamminen, Niila 2018. Tehtävien määrä ja aikaa vievyys yllätti, mutta alkujärkytyksestä selvittyäni nautin suunnattomasti niiden tekemisestä! – Kulttuurituotannon (AMK) -tutkinnon valintakoe verkossa. Teoksessa Väläyksiä Humakista II, Mikko Äärynen (toim.) <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/12/valayksia-II-2018-Mikko-Aarynen-Humak-I.pdf>. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 67, 22–23.

Kohti osaamisen aikaa. <https://media.sitra.fi/2019/02/06165242/kohti-osaamisen-aikaa.pdf>. Sitran selvityksiä 146. Viitattu 25.11.2019.

YLE 28.9.2019: <https://yle.fi/uutiset/3-10985042>. Viitattu 25.11.2019.

Tulkkikoulutuksen avoimen ammatti- korkeakoulun opinnoilla tärkeä rooli osaamisen kehittäjänä

Hanna Putkonen-Kankaanpää

Vuodet vierivät, lehdet putoavat puista, uudet kasvavat tilalle. Oppilaitosmaailmassa lukuvuodet ja opetussuunnitelmat seuraavat toisiaan. Humanistisessa ammattikorkeakoulussa järjestetyssä tulkkikoulutuksessa siirryttiin syksyllä 2018 uuteen opetussuunnitelmaan. Ammattikorkeakoulussa se tarkoittaa elämistä ajassa, muuttuneiden työelämän vaatimusten huomioimista ja erilaisten palautteiden perusteella tehtäviä sisällöllisiä muutoksia. Opetuksen tulee vastata niihin tarpeisiin, mitä työelämä työntekijöilleen asettaa.

Opetussuunnitelmamuutoksen myötä myös opiskelu avoimen ammattikorkeakoulun pulpeteissa on muuttunut. Suurin muutos lienee se, että avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat nykyisin entistä tavoitetietoisempia. Ammattikorkeakoulun tulkkikoulutuksen alkuvuosina opiskelijat olivat lähinnä kiinnostuneita viittomakielen opiskelusta ja tulivat suorittamaan Humakiin suomalaisen viittomakielen opintojaksoja.

Vähitellen ajat ja ajatukset ovat muuttuneet. Joka vuosi muutama opiskelija tulee mukaan tulkkikoulutuksen väyläopintoihin. Opintoja on järjestetty

pitkälti Helsingissä, mutta puhevammaisten tulkkauksen koulutuksen käynnistyttyä, on tarjontaa laajennettu myös Kuopioon. Väyläopiskelu on mahdollista niille, jotka haluavat esimerkiksi kokeilla korkeakoulumaista opiskelua tai varmistaa itselleen, että ovat löytäneet oman alansa. Näin he voivat opiskella tutkinto-opiskelijoiden kanssa samoja sisältöjä vuoden aikana. Jos opiskelija ei ole opiskellut aiemmin viittomakieltä, hän integroituu ensimmäisen vuoden tulkkiopiskelijoiden ryhmään ja suorittaa opintojaan kuten tutkinto-opiskelijat. Ainoana erona opiskelijalle itselleen näkyy se, että avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijana hän ei ole opintososiaalisten tukien piirissä. Väylä-opiskelijat suorittavat vuoden aikana vähintään 60 opintopisteen kokonaisuuden, minkä jälkeen he voivat hakea yhteis- ja erillishaussa jatkamaan tulkkiopiskelutusta kohti valmistumista ja tulkin ammattia. Väylä-opiskelijan opiskelukokonaisuus määritellään ennen lukuvuoden alkua ottaen huomioon opiskelijan aiemmin hankittu osaaminen.

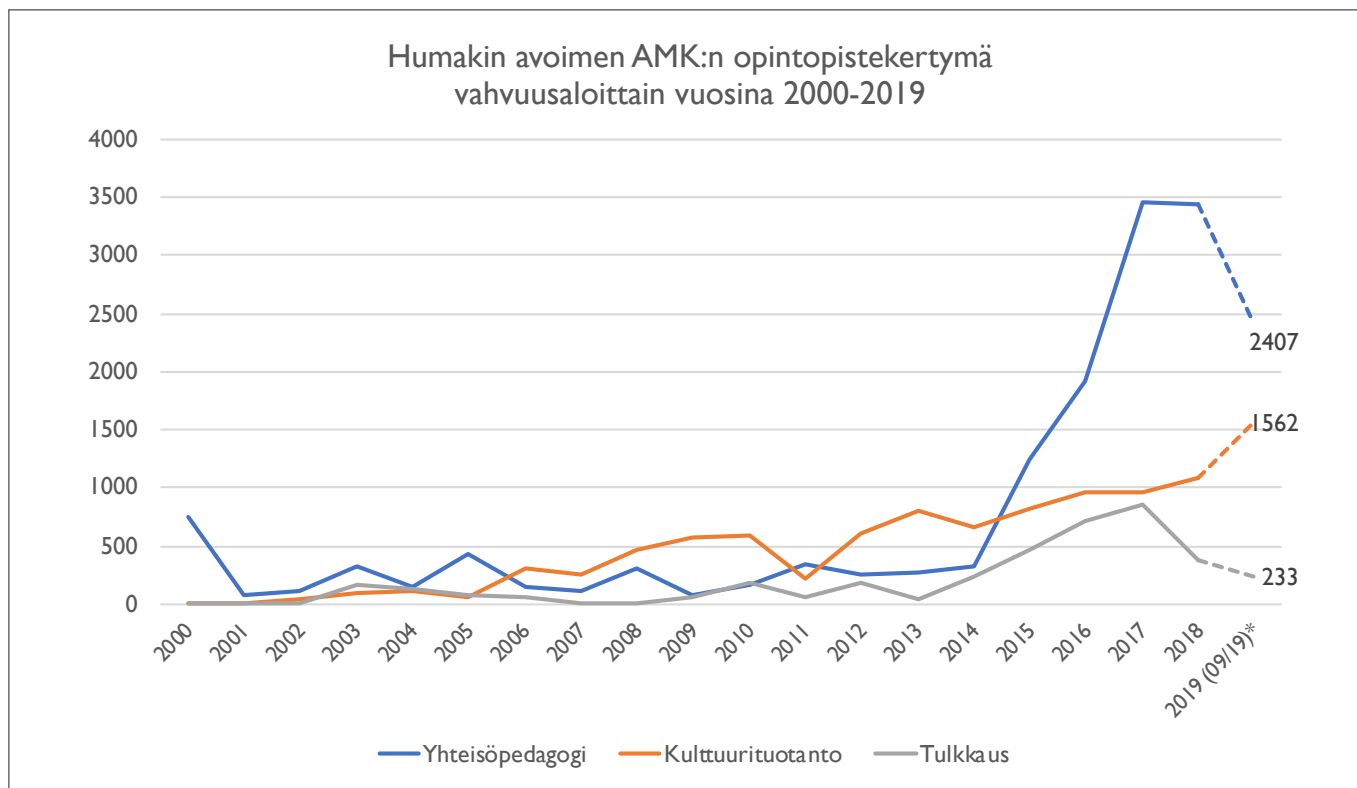
Humakissa tulkkiopiskelun avoimessa ammattikorkeakoulussa voi opiskella useimpia tulkkiopiskelun opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Suurin osa opinnoista kuitenkin edellyttää aikaisempaa osaamista. Esimerkiksi, jos jotakuta kiinnostaisi opiskella tulkkausta, hän ei voi tulla mukaan opintojaksolle ilman suomalaisen viittomakielen osaamista. Tulkkauksen opintojaksoilla opetus tapahtuu suomeksi tai suomalaisella viittomakielellä. Vaikka siis kuinka osaisi suomen lisäksi saksaa, ruotsia tai vaikka englantia ja haluaisi tulkiksi, ei Humakissa voi näillä kielillä opiskella ammattilaiseksi.

Tutkinnon loppuvaiheen aikana monet valmistuvat sanovat, etteivät enää koskaan aio opiskella. Tuo lause on tuttu ja varsin ymmärrettävä. Nelivuotinen opiskelu väsyttää aivan taatusti, ja kuka tahansa kaipaa lepoa ja hengähdystaukoa. Vaan kun todistus on ollut valmistuneen opiskelijan hallussa jonkun aikaa, alkavat monet kiinnostua jälleen opiskelusta. Itsensä kehittäminen motivoi, ja ehkä työn-

antajakin toivoo yritykseensä lisää osaamista. Porkkanana on myös alan suurin työnantaja, Kela, joka on määritellyt työntekijälle esimerkiksi kuurosokeille tulkkaukseen ja kirjoitustulkkaukseen minimipätevyysvaatimukset.

Kirjoitustulkkaus on tulkkausta yhden kielen sisällä. Kirjoitustulkki kuuntelee puhujan sanoman ja kirjoittaa sen tulkaten kuuroutuneelle, huonokuuloiselle tai kuurolle asiakkaalle. Näitä opintoja varten tulkilla ei tarvitse olla viittomakielen taitoa. Humakissa järjestetyissä kirjoitustulkkauksen koulutuksissa onkin vuosien aikana ollut mukana monien eri ammattien edustajia. Tärkeintä on nopea kirjoittaminen ja koulutuksessa opittava tulkkaustaito. Ryhmissä on ollut mukana niin sihteerejä, puhevammaisten tulkkeja kuin viittomakielen tulkkeja.

Tulkkiopiskelun avoimen ammattikorkeakoulun tuotteista suosituimpia ovat aina olleet erilaiset osaamiskokonaisuudet. Tutkinto-opintojen aikana opiskelija suorittaa tavallisesti yhden suuntautumisopinnot. Niiden aikana hän perehtyy syvällisemmin tulkkaukseen, kääntämiseen, tulkkaukseen eri asiakasryhmille, tulkkaukseen puhevammaisille asiakkaille tai kirjoitustulkkaukseen. Valmistuttuaan hän voi tulla kiinnostuksensa mukaan suorittamaan avoimessa ammattikorkeakoulussa muita suuntautumisopintoja ja saamaan näin lisäpätevyksiä. Uusimpina tuotteina Humakin avoimen ammattikorkeakoulun tarjontaan ovat tulleet kurkistuskurssit. Tulkkiopiskelun kurkistuskurssit ovat pieniä maistiaisviittomakielestä ja puhevammaisten tulkkauksesta, jotka ovat molemmat vielä suurelle yleisölle tuntemattomia alueita. Yhteishaun aikana nuoret pohtivat omaa – monesti sumuharson peitossa olevaa – tulevaisuuttaan. Sattumalta he löytävät alamme ja kiinnostuvat – kuka kiinnostuen harvinaisesta alasta, kuka kielestä tai asiakaskunnasta. Kurkistuskurssit ovat jatkuvasti avoinna olevia lyhyitä verkkokursseja, joita suorittamalla kuka tahansa pääsee tutustumaan mahdolliseen uuteen ammattiinsa.

Kuvio 1. Humakin avoimen ammattikorkeakoulun opintopistekertymä vahvuusaloittain vuosina 2000–2019 (huom. vuoden 2019 osalta tilanne syyskuussa).

Näin hän saa tietää, mitä opiskelu on, mitä viittomakieli on, keitä kuurot ja puhevammaiset ovat sekä onko hänellä tulkilta vaadittavia ominaisuuksia, joko viittomakielialalla tai puhevammaisten piirissä.

Humanistinen ammattikorkeakoulu sai vuonna 2015 Opetus- ja kulttuuriministeriöltä rahoituksen Lev i vårt språk (Livs) -hankkeelle. Hankkeen tarkoituksena on elvyttää suomenruotsalaista viittomakieltä, joka on hyvin pienen vähemmistön käyttämä itsenäinen viittomakieli. Se on yksi maailman uhanalaisista kielistä. Hankkeen puitteissa järjestetään koulutusta, jonka osallistujat ovat

avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Vuonna 2017 hanke sai jatkoa. Livs 2 -hankkeessa opiskelijat suorittavat tulkikoulutuksen opintojaksoja ruotsiksi ja suomenruotsalaisella viittomakielellä, yhteensä 50–90 opintopistettä. Tavoitteena on, että he voivat tehdä tulkiksi valmistuttuaan työtä neljällä kielellä: suomenruotsalaisella viittomakielellä, suomalaisella viittomakielellä, suomeksi ja ruotsiksi. Tällaisilta ammattilaisilta vaaditaan aina tulkkauksen korkeakoulututkinto, johon voidaan sisällyttää Livs-opinnot, tai ne voidaan tehdä suomenkielisen tutkinnon lisäksi.

Tarkasteltaessa tulkkauksen koulutuksen avoimen ammattikorkeakoulun opintopistekertymän kehitystä vuosien saatossa voidaan todeta, että nousujohteinen kehitys on viime vuosina lähtenyt laskuun (ks. kuvio 1). 2010-luvun hyvän kehityksen taustalla on Kelan asettama kouluttautumisvaatimus tulkeille, kun he toimivat kuurosokeiden asiakkaiden tulkkeina. Nyt suurin osa tulkeista on hankkinut puuttuvan pätevyyden avoimen ammattikorkeakoulun kautta, joten ko. opintoihin ei ole enää vastaavaa tarvetta. Tulkkauksen nykyinen – syksystä 2018 käyttöön otettu – opetussuunnitelma avaa kuitenkin täysin uusia osaamisalueita, joiden uskomme herättävän kiinnostusta erityisesti tulkkien keskuudessa

Avoimen ammatti- korkeakoulun kasvutarina yhteisöpedagogi- koulutuksessa

Sanna Lukkarinen

Jos yhteisöpedagogikoulutuksessa avoimen ammattikorkeakoulun vaiheita haluaisi kertoa todellisen opiskelijan suulla, juttuja syntyisi yhtä monta kuin on opiskelijoita. Statistiikka vuosien varrelta voidaan esittää autenttisen graafisena kuvaajana, johon lukijan on kuitenkin vaikeampi kiinnittyä. Tässä artikkelissa pyrin esittelemään yhden kuvitteellisen avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijan tarinan ja hahmottamaan lukijalle hänen opiskeluympäristöään tarinan eri ajankohtina tilastojen ja dokumentoidun taustatiedon valossa, mutta myös mielikuvituksen värittämänä. Osa käytetystä tiedosta perustuu hakuihin tietojärjestelmistämme – kevääseen 2018 käytössä olleesta HumakProsta ja siitä alkaen Pepistä. Nimeän päähenkilön Tiinaksi, koska se oli yleisin etunimi Humakin avoimen AMK:n opiskelijoiden joukossa lukuvuonna 2002–2003, jolloin tarinan päähenkilö aloitti ensi kerran opintonsa.

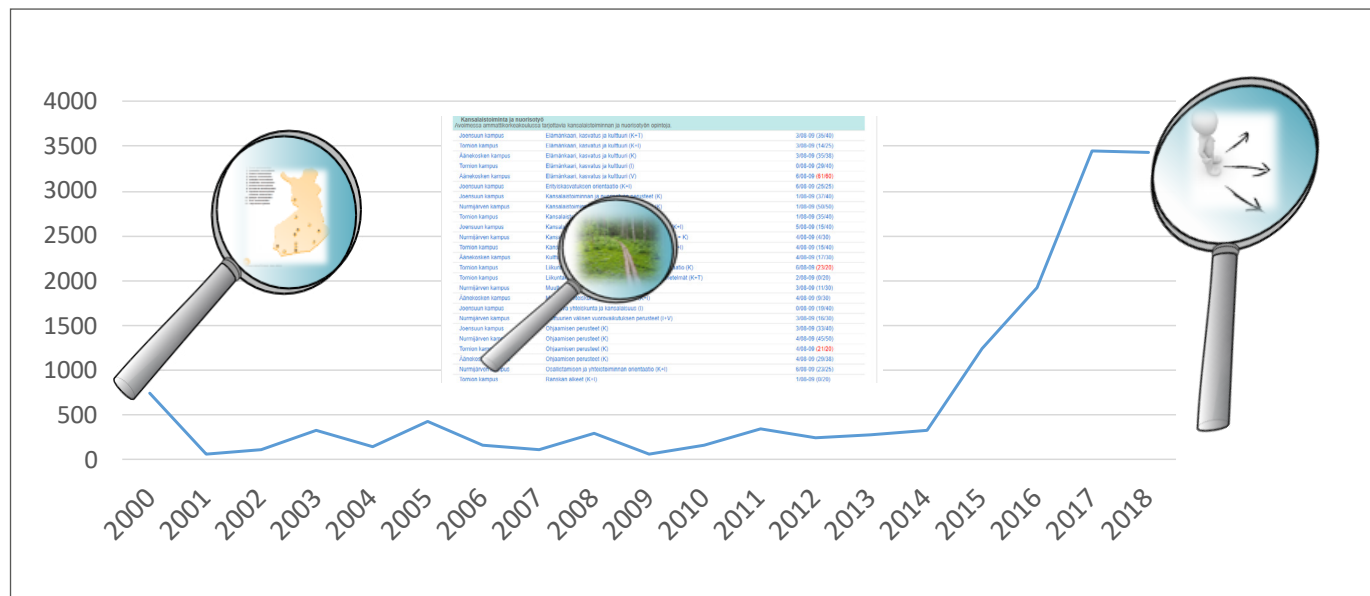
Marraskuussa 2019 Tiina istuu bussissa kuulokkeet korvillaan. Hän kuuntelee tablettiltaan webinaaritallennetta aamuisesta opintojakson aloituksesta, johon hän ei työnsä vuoksi voinut osallistua reaaliaikaisesti. Tiina työskentelee henkilöstöhallinnossa kehittämisen organisaationsa

työyhteisön toimintaa. Työn keskiössä on yhteisöllisyys- ja vuorovaikutusosaaminen, joita hän on hyödyntänyt jo aiemmin työskennellessään järjestö- ja nuorisotyön toimintaympäristöissä (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018, 25). Syyskuussa 2019 Tiina on aloittanut väyläopiskelijana työyhteisön kehittäjä (TYKE) -opinnoissa.

Työ on aina ollut Tiinalle hyvin antoisaa, mutta sen lisäksi Tiina on halunnut kehittää itseään opiskelemalla. Hän tietää, että korkeakoulututkinto avaa myös paremman aseman työmarkkinoilla. AMK-tutkinto aikuisiälläkin suoritettuna vaikuttaa suoraan ansiotasoon ja työllistymiseen. (Böckerman & Haapanen 2019, 7.) Alkusyksystä 2002 Tiina oli saanut käsiinsä opinto-oppaan ystävältään, joka kertoi opiskelevansa humanistisen alan ammattikorkeakoulututkintoa Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa. Hänen oli helppo samastua

koulutusohjelman kuvaukseen tavoitteista ”tuottaa kansalaistoimintaan sekä nuoriso- ja vapaa-aikatyöhön laaja-alaisia inhimillisten yhteyksien taitajia” (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2002 a, 51). Tiina kiinnostui opinnoista ja soitti Humakin silloiseen yhteiseen palveluysikköön Kauniaisiin. Hän halusi tietää tarkemmin opiskelumahdollisuuksista avoimessa ammattikorkeakoulussa, joka opinto-oppaan mukaan tarjosi koulutusta kaikille ilman ikärajoja tai pääsykokeita (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2002 b, 131–132).

Syyskuuisena aamuna pian käymänsä puhelinkeskustelun jälkeen Tiina ajoi kohti Joensuuta. Nuorten osallisuus-opinnot odottivat. Tiina oli päätenyt tähän viiden opintoviikon laajuiseen teemaan 16 tarjolla olevan opintojakson joukosta. Opintoja järjestettiin viiden viikon mittaisissa jaksoissa Lohjalla, Nurmijärvellä, Joensuussa, Suolahdessa ja Torniossa integroituina tutkinto-

Kuvio 1. Suoritetut avoimen AMK:n opintopisteet yhteisöpedagogi-koulutuksessa vuosina 2000-2018.

opiskelijoiden ryhmiin (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2002 a, 58;). Tiina majoittui kontaktiopetuksen ajaksi ruutuikkunaisen kivitalon neljännen kerroksen asuntolaan Niittylahden opistolla. Näin tekivät myös samalla opintojakson viisi muuta avoimen AMK:n opiskelijaa ja suurin osa tutkinto-opiskelijoista. Aamuisin Tiina käveli portaita pari kerrosta alaspäin iltapäivään saakka kestäville tunneille. Iltaisin hän hengähti muiden sisäoppilaitoksessa asuvien kanssa Pyhäselän rannassa soudellen ja saunoen. Intensiivisen periodin aikana Tiinalle kertyi vihkoon lehtorin kalvoilta kopioituja muistiinpanoja, kokemusta esseen kirjoittamisesta sekä paljon uusia ideoita ja menetelmiä omaan työhön sovellettavaksi mm. nuorisovaltuuston perustamiseen ja osallisuusprojektien kehittämiseen liittyen. Tuona vuonna 2002 kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa suoritettiin avoimen AMK:n opintoina 73 opintoviikkoa eli 109,5 opintopistettä (KUVIO 1).

Kiinnostus lisäopintoihin jäi kytemään, mutta asuminen toisella paikkakunnalla muodosti omat haasteensa, samoin pitkän yhtenäisen vapaan järjestäminen töistä. Seuraava mahdollisuus opiskeluun onnistui lukuvuonna 2008–2009, jolloin opetustarjontaa oli huomattavasti aiempaa enemmän tarjolla: 49 opintojaksoa neljällä eri kampuksella. Vuonna 2009 avoimen AMK:n suorituksia kertyi kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa suuresta tarjonnasta huolimatta vain 70 opintopisteen verran (KUVIO 1). Tiina päätti pitää kesälomansa toukokuussa ja ilmoittautui mukaan Seikkailukasvatuksen orientaatio -opintoihin Äänekosken kampukselle. Tiina oli kiinnostunut elämyspedagogiikan ja seikkailukasvatuksen menetelmistä kasvun ja ohjauksen tukena, ja opetukseen sisältyvä maastovaellus innosti osallistumaan (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2008, 30–31). Tiinan tavoin muilta kampuksilta tulleet tutkinto-opiskelijat majoittuivat internaattiin kampuksen omien opiskelijoiden asuessa muualla. Tällä kertaa Tiina oli ainoa mukana oleva

avoimen AMK:n opiskelija. Seikkailukasvatus on sittemmin kasvattanut suosiotaan avoimessa AMK:ssa, kahden eri osaamistason opiskelupaikat myydään nopeasti loppuun ilmoittautumisen auetessa verkkokaupassa (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2019, Röksä 2019).

Syksyllä 2015 Tiina oli jälleen tilanteessa, jolloin hän halusi kartuttaa tietoperustaista osaamistaan työn ohella. Hänen oli helppo identifioitua kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman tavoitteeseen ”kouluttaa kehityshakuisia ja uudistumiskykyisiä pedagogisia osajia sekä yhteiskuntakriittisiä toimijoita” (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015, 12). Hän soitti avoimen AMK:n nimetylle valmentajalle, jonka kanssa hän laati opintosuunnitelman koko lukuvuodelle myöhempää yhteisöpedagogin tutkinnon suorittamista silmällä pitäen. Suurin osa opinnoista toteutettiin itsenäisinä verkkoon palautettavina tehtävinä. Nyt Tiina saattoi keskittyä opiskeluun ilman yksityis- ja työelämän erityisjärjestelyitä, ja hän ostikin verkkokaupasta saman tien useita opintojaksoja. Lehtorit auttoivat alumniensa ja omien verkostojensa kautta löytämään sopivia yhteistyötahoja niihin työelämälähtöisiin tehtäviin, jotka edellyttivät opiskelijaa tutustumaan uusiin toimijoihin ja toimintaympäristöihin. Opiskelu oli suurimmalta osin lukemisesta ja kirjoittamisesta, mutta teorian peilaaminen käytäntöön ja työelämään edisti oivallusta ja oppimista. Tiina tutustui verkossa muihin avoimen AMK:n opiskelijoihin eri puolilta Suomea ja tapasi kasvotustenkin samalla suunnalla asuvia opiskelijoita edistämällä heidän kanssaan yhdessä tehtäviä eteenpäin. Yhteensä Tiina ja muut avoimen AMK:n opiskelijat suorittivat vuonna 2015 kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa yli 1238 opintopistettä, jolloin tulos reilusti kolminkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna (KUVIO 1).

Seuraavien kahden vuoden aikana yhteisöpedagogikoulutuksessa kehitettiin väyläopintoja tutkintotavoitteisille

opiskelijoille ja ohjaus ja arviointi keskitettiin erityisesti avoimen ammattikorkeakoulun opintoihin keskittyville lehtoreille. Vuonna 2016 avoimen tarjontaan saatiin osa uuden 2017 tutkintona alkaneen TYKE-profiilin opintojakoista. Vuodesta 2018 lähtien yhteisöpedagogitutkintoon kuuluu kolme eri profiilia: järjestö- ja nuorisotyö, työyhteisön kehittäjä ja englanninkielisenä seikkailukasvatus (bachelor's degree in Adventure and Outdoor Education), joka on korkeakoulutasoisena ainoa laatuun (Makkonen 2018, 34; Saaranen-Kauppinen 2018, 6L). Vuonna 2017 yhteisöpedagogikoulutuksen profiileissa saavutettiin 3456 opintopistettä (KUVIO 1), mikä pitäisi tavoitteiden mukaan ylittyä jo kuluvana vuonna 2019.

Marraskuussa 2019 Tiina astuu bussista ulos. Hän on yksi avoimen AMK:n 323 opiskelijasta yhteisöpedagogikoulutuksessa. Opiskelukaverilta saapuu Whatsapp-viesti, jossa hän kertoo kirjoittaneensa vertaisarvioinnin Tiinan raporttiin. Tiina ei malta odottaa päästäkseen kotiin lukemaan sitä, vaan valitsee tiedostosta puhelimellaan kuunneltavan mp3-version ja jatkaa matkaansa kävellen kotiin.

Lähteet

Böckerman, Petri & Haapanen, Mika 2019. Miten ammattikorkeakoulutus vaikuttaa menestykseen työmarkkinoilla. Akava Works. Artikkelin 3/2019. Viitattu 19.11.2019. https://akavaworks.fi/wp-content/uploads/sites/2/2019/08/Miten_ammattikorkeakoulutus_vaikuttaa_menestykseen_tyomarkkinoilla_Artikkeli_32019.pdf

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2002. Opinto-opas 2002–2003. Viitattu 19.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/07/humak-opinto-opas-2002-2003a.pdf>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2008. Opinto-opas 2008–2009. Viitattu 20.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/07/humak-opinto-opas-2008-2009.pdf>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015. Opinto-opas. Lukuvuosi 2015–2016. Viitattu 20.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/08/Humak-opinto-opas-2015-2016.pdf>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018. Yhteisöpedagogikoulutus. Opetussuunnitelma 2018–2024. Viitattu 19.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/08/Yhteis%C3%B6pedagogi-AMK-OPS-2018-24.pdf>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2019. Osaamiskokonaisuudet ovat oiva tapa täydentää ammattitaitoa. Avoin AMK, osaamiskokonaisuuksien esittely. Viitattu 24.11.2019. <https://www.humak.fi/avoin-amk/osaamiskokonaisuudet/>

Makkonen, Juha 2018. Uusi yhteisöpedagogikoulutuksen opetussuunnitelma – kolme profiilia, kolme vahvempaa osaamisaluetta. Teoksessa Mikko Äärynen (toim.) Väilyksiä Humakista II. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 34–35. Viitattu 24.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/12/valayksia-II-2018-Mikko-Aarynen-Humak-I.pdf>

Röksi, Jarmo 2019. Avoimen AMK:n seikkailukasvatus 2 myytiin ennätysajassa loppuun. Uutinen Humanistisen ammattikorkeakoulun verkkosivulla 4.2.2019. Viitattu 24.11.2019. <https://www.humak.fi/uutiset/seikkailukasvatus-avoin-amk/>

Saaranen-Kauppinen, Anita. 2018. Uusi seikkailukasvatuksen tutkinto. Teoksessa Mikko Äärynen (toim.) Väilyksiä Humakista II. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 6–7. Viitattu 24.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/12/valayksia-II-2018-Mikko-Aarynen-Humak-I.pdf>

**Tarjontaa
kaikille**

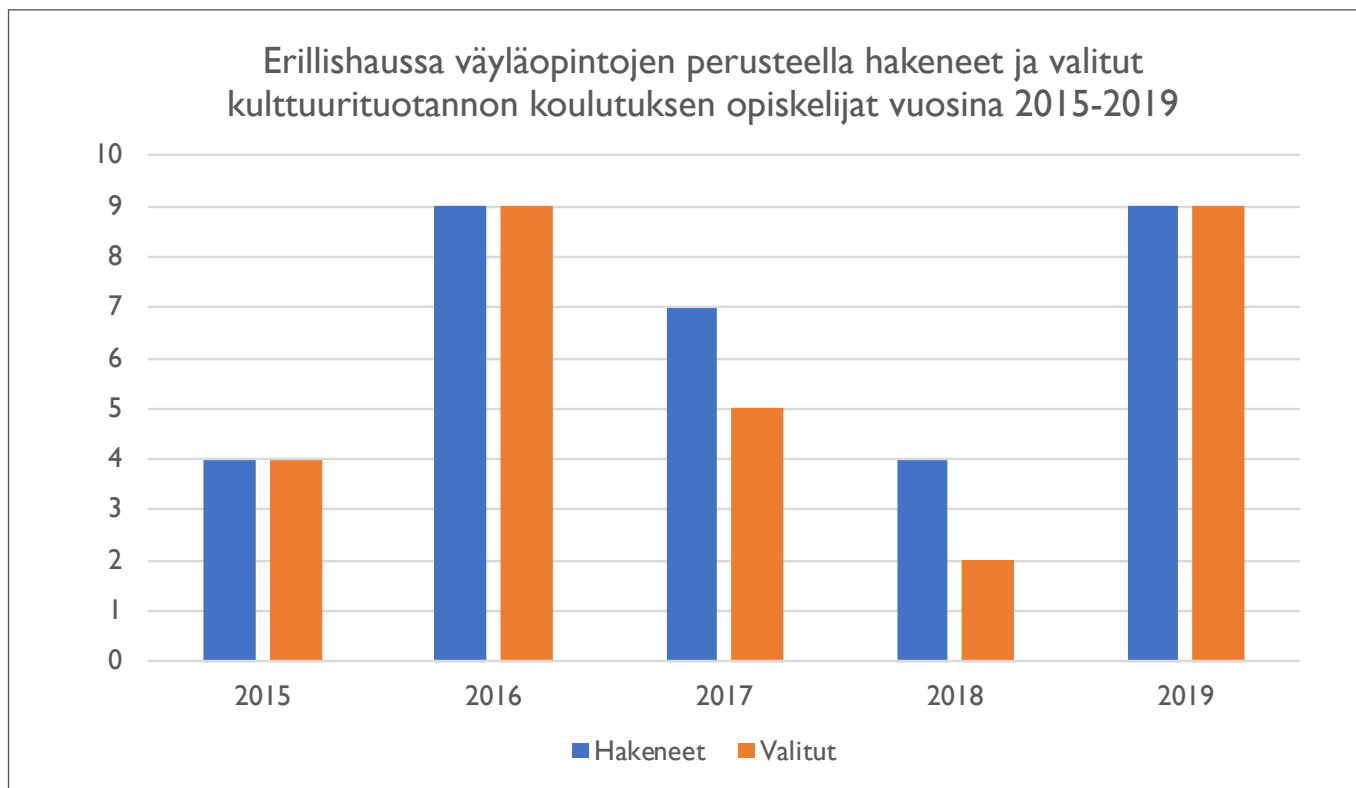

Väylä antaa mahdollisuuden

Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki

Opintopolkuopinnot, väyläopinnot, jatkoväyläopinnot, polkuopinnot – rakkaalla lapsella on monta nimeä. Avoimen ammattikorkeakoulun väyläopinnot ovat 60 opintopisteen laajuinen kokonaisuus Humakin tietyn koulutuksen tutkintoon kuuluvia opintoja, jotka tuottavat hakukelpoisuuden AMK-tutkintoon johtavaan koulutukseen. Väyläopinnot otettiin ensimmäisenä käyttöön Humakin kulttuurituotannon koulutuksessa vuonna 2006. Sen jälkeen ne laajenivat kaikkiin Humakin AMK-tutkintoon johtaviin koulutuksiin. Tänä päivänä väyläopinnot on mahdollista suorittaa myös kulttuurituotannon ylemmässä AMK-tutkinnossa.

Opinnot ovat erityisen hyödyllisiä hakijoille, jotka ovat syystä tai toisesta jääneet yhteishaun ulkopuolelle tai joilta puuttuu yleinen hakukelpoisuus ammattikorkeakouluopintoihin. Lisäksi väyläopintoja kohdennetaan toisen asteen opiskelijoille, jotka haluavat rakentaa väylää korkeakouluun jo opintojensa aikana. Erityisen hedelmällistä yhteistyötä on tehty Humakin yhteisöpedagogikoulutuksen ja nuoris- ja vapaa-ajanohjaajakoulutusta (nuva) tarjoavien ammatillisten oppilaitosten kanssa ympäri Suomea. Vuosien saatossa väyläopinnoista on tullut merkittävä hakuväylä AMK-opintoihin Humakissa. Kaksi kertaa vuodessa järjestettävässä erillishaussa hakee parhaimmillaan kymmeniä väyläopinnot suorittaneita hakijoita. Tässä artikkelissa kuvataan Humakin väyläopintojen kehittymistä vuosien saatossa ja niiden merkitystä Humakille sekä opiskelijoille itselleen.

Kuvio 1. Erillishaussa väyläopintojen perusteella hakeneet ja valitut kulttuurituotannon koulutuksen opiskelijat vuosina 2015–2019.

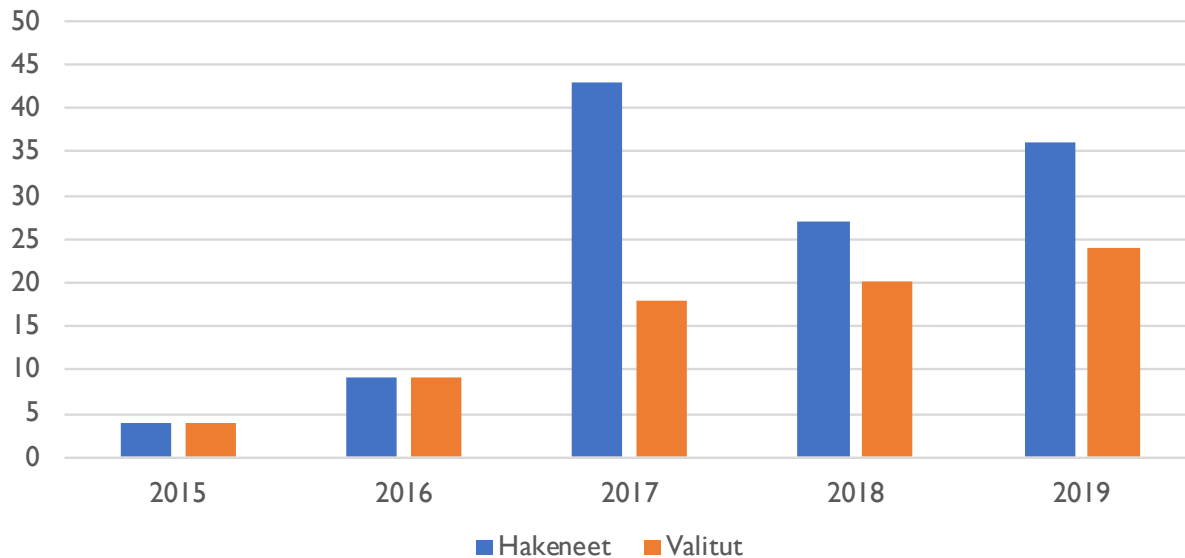
Erillishaun kautta tutkinto-opiskelijaksi

Humakin väyläopintojen suosio on kasvanut vuosi vuodelta. Lukuvuonna 2019–2020 opinnot on aloittanut tähän mennessä 136 opiskelijaa. Tavallisin väyläopiskelija on henkilö, joka ei ole tullut valituksi yhteishaussa. Vuonna 2017 Humakin Väyliä eteenpäin! -hankkeessa toteutetussa kyselyssä kolme keskeisintä syytä väyläopintoihin hakeutumiseen olivat, ettei opiskelija tullut valituksi yhteishaun kautta, opiskelijan halu saada opiskelupaikka/tutkinto ja aiemman koulumenestymisen osoittautuminen esteeksi koulutukseen pääsyyllä. Kysely suunnattiin koko

ammattikorkeakoulukentän väyläopiskelijoille. (Martikainen & Mäkelä 2017, 32.)

Korkeakoulukentällä väyläopintojen rooli hakuväylänä vaihtelee (ks. Parkkinen 2018). Hakijat eivät välttämättä pidä väylää todellisena vaihtoehtona, jos aloituspaikkoja ei kohdenneta riittävästi hakukohteelle tai itse väyläopintoihin. On kuitenkin hyvä muistaa, ettei väyläopinnot ole automaattinen reitti tutkinto-opintoihin, vaan edellyttää hakeutumista erillishaun valintakokeen kautta. Tämä näkyy kuvioissa 1–3, joissa on kuvattu Humakin erillishaussa väyläopintojen perusteella hakeneet ja

Erillishaussa väyläopintojen perusteella hakeneet ja valitut yhteisöpedagogikoulutuksen opiskelijat vuosina 2015-2019

Kuvio 2. Erillishaussa väyläopintojen perusteella hakeneet ja valitut yhteisöpedagogikoulutuksen opiskelijat vuosina 2015–2019.

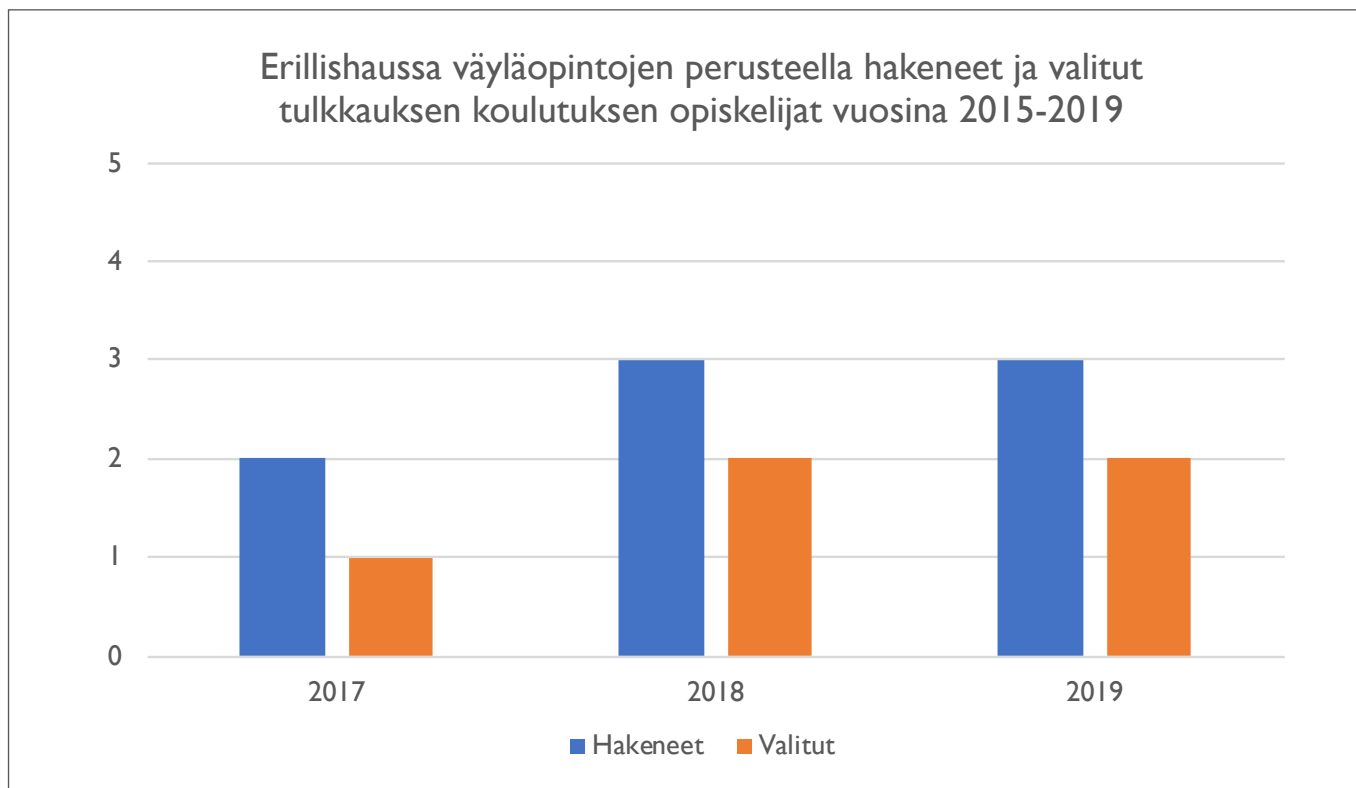
tutkinto-opiskelijoiksi valitut vuosina 2015–2019. Soveltuvuus alalle katsotaan viime kädessä valintakokeena toimivassa haastattelussa. Hakijamäärissä näkyy hyvin alojen erilaisuus koon ja suosion suhteen: väyläopiskelijoiden määrää on jouduttu rajoittamaan yhteisöpedagogikoulutuksessa, eikä sisäänpääsy tutkinto-opintoihin ole yhtä todennäköistä kuin kulttuurituotannon ja tulkkaus-koulutuksissa.

Tavoitteellisen väyläopiskelijan kannattaa hakeutua mahdollisimman pian tutkinto-opiskelijaksi, sillä opiskelua avoimessa ammattikorkeakoulussa ei lasketa päätoimiseksi opiskeluksi. Tämän vuoksi väyläopiskelija ei ole

oikeutettu Kelan opintotukeen eikä muihin opintososi-aalisiin etuihin, kuten opiskelija-asuntoon. Lisäksi väylä-opinnoista peritään avoimen ammattikorkeakoulun hinnoittelun mukainen maksu.

Motivoituneesti kohti tutkintoa

Väyläopiskelijat ovat motivoituneita ja sitoutuneita myös tutkinto-opinnoissaan, sillä heidän opintonsa etenevät keskimääräistä nopeammin. Vastaava huomio on tehty myös muissa korkeakouluissa. (Martikainen & Mäkelä 2017, 39; Parkkinen 2018.) Humakin tilastot väylää pitkin valittu-

Kuvio 3. Erillishaussa väyläopintojen perusteella hakeneet ja valitut tulkkauksen koulutuksen opiskelijat vuosina 2015–2019

jen, nykyisten tutkinto-opiskelijoiden, opintopisteiden kertymisestä vahvistavat päätelmää: opiskelijat ovat motivoituneita ja opinnot etenevät hyvässä aikataulussa (ks. kuvio 4).

Väylää pitkin valittujen tutkinto-opiskelijoiden opintojen etenemistä sujuvoittaa, jos väyläopinnot on integroitu jo avoimen ammattikorkeakouluopintojen vaiheessa tutkinto-opiskelijoiden ryhmiin. Näin opiskelijoista tulee osa opiskeluryhmää ja oppilaitosyhteisöä opintojen alusta lähtien. Suuri merkitys opintojen onnistumiselle on myös ohjauksella ja aikaisemman osaamisen huomiomisella osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuun-

nitelmaa sekä substanssivalmennuksella opintojen edetessä. Esimerkiksi kulttuurituotannon ja tulkkauksen koulutuksen väyläopinnot räätälöidään opiskelijakohtaisesti opiskelijan tausta huomioiden. Niin avoimen ammattikorkeakoulun kuin tutkinto-opiskelijoiden ohjaus- ja valmennusprosessi on yhtenä Humakin kehittämisen painopisteenä, minkä myötä pyritään selvittämään ohjausvastuita ja parantamaan ohjauspalveluiden saavutettavuutta.

Kuvio 4. Väyläopiskelijoiden opintojen eteneminen tutkinto-opiskelijoina opintojen aloitusajankohta huomioiden.

Erilaisia väyliä pitkin Humakiin

Humak on viime vuosien aikana luonut erilaisia yhteistyöväyliä myös toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa. Osa kokeiluista on ollut onnistuneita – kuten nuva-yhteistyö – osa taas ei ole ottanut tulta alleen useista yrityksistä huolimatta (ks. esim. Henriksson & Pohjanmäki 2017; Lukkarinen 2017). Nuva-väylää on kuvattu tarkemmin tämän julkaisun artikkelissa ”Haastava ja hyödyllinen prosessi – Yhteisöpedagogin koulutuksen väyläopinnot nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaopintojen ai-

kana”. Avoimen ammattikorkeakoulun väyläopintojen merkitys niin opiskelijalle kuin Humakille on kiistaton: se on joustava tapa tuoda alan uusia ja vanhoja osaajia toimialalle.

Lähteet:

Martikainen, Liisa & Mäkelä, Outi 2017. Väyläopinnot opintojen edistäjänä. Teoksessa Hanna-Kaisa Turja (toim.) Väyliä eteenpäin! Uusia suuntia ja väyliä toiselta asteelta korkea-asteelle. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja 44, 32–39.

Henriksson, Johanna & Pohjanmäki, Titta 2017. Kun väylä ei vedä – kuvaus väylän suunnittelusta Paasikivi-opiston kanssa. Teoksessa Turja, H-K. (toim.) VÄYLIÄ ETEENPÄIN! Uusia suuntia ja väyliä toiselta asteelta korkea-asteelle. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 44, 65–69.

Lukkarinen, Sanna 2017. Nuva-väylä Humakin ja Jämsän ammattiopiston yhteistyönä. Teoksessa Turja, H-K. (toim.) VÄYLIÄ ETEENPÄIN! Uusia suuntia ja väyliä toiselta asteelta korkea-asteelle. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 44, 58–69.

Parkkinen, Sonja 2018. Toimittajalta: Yliopistoon voi päästä ilman pääsykoetta ja huonolla todistuksella – avoimen yliopiston hakuväylän kehittäminen voi olla parasta, mitä tulevat opiskelijat ovat hetkeen kuulleet. Viitattu 12.12.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10291126>

Haastava ja hyödyllinen prosessi

– Yhteisöpedagogikoulutuksen väyläopinnot nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaopintojen aikana

*Nina Friman, Walteri Isotalo,
Sanna Lukkarinen ja Tanja Salo*

Humakin avoimen ammattikorkeakoulun ja nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajakoulutusta tarjoavan Jämsän ammattiopiston kanssa rakennettiin yhteistyöväylä yhteisöpedagogin AMK-tutkintoon johtavaan koulutukseen ensimmäistä kertaa toteutuvaksi lukuvuonna 2016–2017. Tämä 60 opintopisteen laajuinen kokonaisuus on suunnattu sittemmin kaikille ko. perustutkintoa tarjoaville opistoille, jotka voivat puolestaan ohjata väylällemme niitä opiskelijoitaan, joilla on myöhemmin tähtäimessä korkeakoulututkinto. Nuva-väylään on mahdollista ilmoittautua kaksi kertaa vuodessa, joko syys- tai tammikuussa. Opiskelijat suorittavat opintojaan Humakin yhteisöpedagogin koulutuksen väyläkriteerien mukaisesti. Nuva-väyläopintojen aikana opiskelijoita ohjaa oma valmentaja, jonka kanssa he tapaavat verkossa kuukausittain.

Seuraava nuva-väylän kuvaus perustuu kursivoitujen tekstien osalta entisten nuva-väyläläisten, nykyisten tutkinto-opiskelijoidemme Ninan, Waltterin ja Tanjan ajatuksiin ja muilta osin itseni, väylää valmentaneen lehtorin mietteisiin nuva-väylästä haastavana, mutta hyödyllisenä oppimis- ja kehitysprosessina.

Haastava

vaativa (ja kiehtova), haasteellinen. Haastava tehtävä (Kielitoimiston sanakirja 2019)

”Nuva-väylässä meitä houkutti haasteet, joita väyläopinnot tarjosivat. Aihe kiinnosti meitä ja halusimme oppia syvemmin nuorisosalasta. Halusimme uusia haasteita lukion jälkeen ja pelkkä ammattikoulututkinto olisi tuntunut liian helpolta ja vaivattomalta. Meillä kaikilla on ollut myös haaveena ja tavoitteena päästä korkeakouluun ja kouluttautua lisää, niinpä päätimme lähteä mukaan tähän mielenkiintoisen seikkailuun. (Nuva-väyläopiskelijat.)”

Nuva-väylä syntyi tarpeen ja tilaisuuden yhteentörmäyksessä. Näin jälkikäteen ajateltuna vaativa tehtävä tuntui väyläopintojen suunnittelun alkaessa myös kiehtovalta mahdollisuudelta, jolla voitaisiin vastata useista suunnista ilmi tulleisiin tarpeisiin. Yhdestä suunnasta kuului nuva-opinnoista Humakin yhteisöpedagogin koulutukseen hakeutuneiden opiskelijoidemme turhautuneisuus: ensimmäisen vuoden opinnoissa oli turhan paljon vanhan kertausta, tuttujen käsitteiden avaamista ja tutustumista ammattialaan, johon he olivat jo aiemmissa opinnoissaan perehtyneet. (Lukkarinen 2017, 59.) Toisesta suunnasta kuului Opetus- ja kulttuuriministeriön huoli nuorista koulutuksen nivelvaiheissa. Tähän vastattiinkin myöntämällä Humakille rahoitus väyliä rakentamiseksi toiselta asteelta korkea-asteelle (Mäkelä 2017, 13). Kolmannesta

suunnasta kuului silloisen Jämsän ammattiopiston tarve, halu ja innostus rakentaa yhdessä uutta yhteistyön muotoa (Lukkarinen 2017, 59).

Haasteellista ei ollut niinkään löytää kahdesta eri asteen koulutuksesta yhteisiä rajapintoja ja liittymäkohtia. Sen sijaan kahden eri tutkinnon vaatimusten, konkreettisten projektien ja tehtävien sekä ajankäytön opiskelijalle sopivaksi ja ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi luominen toivat omat vaateensa väyläopintojen suunnittelulle.

Hyödyllinen

hyötyä tuottava, edullinen, tarpeellinen. Hyödyllinen apuväline. Hyödyllinen taito. Yleishyödyllinen. (Kielitoimiston sanakirja 2019)

”Käytimme väyläopinnoissa hyvin paljon hyödyksi koulun erilaisia projekteja sekä jo aiempaa työkokemustamme, jolloin saimme hyvin yhdistettyä väyläopinnot nuva-tutkimme kanssa, eikä väyläopinnot tuntunut erilliseltä osalta. Hyödynsimme väyläopinnot nuva-tutkinnon valinnaisiin kursseihin, jonka takia meidän ei tarvinnut käydä valinnaisia kursseja. Tämä vei opintojamme eteenpäin ja edisti valmistumistamme. Väyläopinnot ja nuva-tutkinto tukivat toisiaan, eivätkä sulkenee toisiaan pois. (Nuva-väyläopiskelijat.)”

Alusta asti nuva-väylää kehitettäessä on ollut selvää, että sen tulee hyödyttää ensisijaisesti opiskelijoita. Opiskelijoille on haluttu tarjota aidosti sellainen kokonaisuus, jossa heidän ammatillinen osaaminen, motivaatio oppimiseen ja opiskelutaidot kasvavat (ks. Lukkarinen 2017, 59–63, Lukkarinen & Rajalin 2019, 62–68). Väylät hyödyttävät opiskelijoita erityisesti heidän siirryttyään tutkinto-opiskelijoiksi; kiinnittyminen ammattikorkeakouluun on tapahtunut jo väyläopintojen kuluessa, ja

opiskelu-aika tutkinnossa lyhenee. Samoista syistä väyläopiskelijat ovat hyötyä tuottavia, edullisia ja tarpeellisia nykyisessä tutkintotavoitteisessa rahoitusmallissa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017). Motivoituneet, oman alansa löytäneet, hyvin opinnoissaan etenevät ja kohti työelämää suuntaavat opiskelijat ovat Humakille arvokkaita.

Prosessi

tapahtumasarja, kehityskulku. (Kielitoimiston sanakirja 2019)

”Parasta väyläopinnoissa oli porukkamme, joka tiivistyi väyläopinnoton aikana. Tehtävät olivat mielenkiintoisia ja sopivan haastavia, ja niistä saatu hyvä palaute ja arvostus nostivat myös motivaatiota entisestään. Ärsyttävintä oli kiireinen aikataulu nuva-tutkinnon ohella, varsinkin ammattiosaamisnäytön aikoihin. Välillä tuntui, että itsekriittisyys kasvoi ja olimme tyytymättömiä tuotoksiimme, mutta toistemme tuki ja hyvä palaute nostivat mielialaa ja helpottivat pahimman stressin ja kiireen keskellä. Väylä toi meidät tähän pisteeseen, jossa olemme nyt, eli opiskelemme Jyväskylässä Humanistisessa ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi toisella vuosikursilla. Väyläopinnoton aikana meille kaikille selkiytyi, että tämä on se ala, jota haluamme opiskella. Väylän ansiota saimme yhteisöpedagogin ensimmäisen vuoden opinnot tehtyä, joten pääsimme suoraan toiselle vuodelle. Tämän hetkinen väylä on mielestämme erittäin hyvä, mutta mielestämme voisi vielä enemmän kannustaa ryhmässä työskentelyyn ja erilaisten projektien hyödyntämiseen tehtävissä. (Nuva-väyläopiskelijat.)”

Oppimisprosessin alussa opiskelijat tutustutetaan väyläopinnoton tavoitteisiin, vaatimuksiin ja korkeakoulun

työtappoihin. Opiskelijat tarttuvat pienryhminä nuva-väyläopinnoton liittyviin työelämälähtöisiin projekteihin ja oppivat kytkemään ne teoreettiseen tarkasteluun. Väyläopinnoton edetessä opiskelijoiden opiskeluvälit, itseohjautuvuus ja itsearviointikyky kehittyvät. Väyläopinnot ovat opiskelijoille mittava ponnistus, mutta myös merkittävä osaamisen ja ammatillisen kasvun prosessi, jota he refleктоivat kompetenssiperusteisesti väylän loppuvaiheessa (Lukkarinen & Rajalin 2019, 69). Väylä luotsaa opiskelijat 60 opintopisteen laajuisen prosessin loppuun ja tutkinto-opiskeluprosessin alkuun. Näin oppimisen kehityskulku voi jatkua saumattomasti.

Nuva-väylä kehittyi vuosi vuodelta siinä mukana olevien opiskelijoiden, yhteistyöopistojen opettajien ja Humakin lehtoreiden toimesta. Yhteistyötä kanssamme tekee tällä hetkellä seitsemän opistoa ja opinnot on aloittanut neljän nuva-väylän aikana 75 opiskelijaa. Tämän tapahtumasarjan aikana opetussuunnitelmat ovat muuttuneet, opetushenkilöstö osin vaihtunut, pedagogiset ratkaisut kehittyneet ja digitaaliset mahdollisuudet lisääntyneet. Osa kokeiluista on myös epäonnistunut, mutta tähänastiset kokemuksemme piirtävät yhä kirkastuvaa kuvaa nuva-väylän tarpeellisuudesta.

Lähteet:

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli 2017 alkaen. Viitattu 7.11.2019. https://minedu.fi/documents/1410845/4392480/amk_rahoytusmalli_2017.pdf/8ad904eb-323b-47e9-878f-1dcaac9bb3ec/amk_rahoytusmalli_2017.pdf

Kielitoimiston sanakirja 2019. Viitattu 7.11.2019. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>

Lukkarinen, Sanna & Rajalin Minna 2019. Verkkovalmennusta NUVA-väylällä. Pilotista vakiintuneeksi toiminnaksi. Teoksessa Päivi Timonen, Hilla Mäkelä & Sanna Lukkarinen (toim.) Kampuksella digittää. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 62–69.

Lukkarinen, Sanna 2017. NUVA-väylä Humakin ja Jämsän ammattiopiston yhteistyönä. Teoksessa Hanna-Kaisa Turja (toim.) Väyliä eteenpäin! Uusia suuntia ja väyliä toiselta asteelta korkea-asteelle. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 58–64. Viitattu 7.11.2019. Viitattu 7.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2017/12/vaylia-pe-13-04-002.pdf>

Mäkelä, Outi 2017. Väyliä eteenpäin -hankkeen taustaa ja tavoitteet. Teoksessa Hanna-Kaisa Turja (toim.) Väyliä eteenpäin! Uusia suuntia ja väyliä toiselta asteelta korkea-asteelle. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 12–15. Viitattu 7.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2017/12/vaylia-pe-13-04-002.pdf>

Se tunne, että kuulun jonnekin

– Mitä yhteisöllisyydelle tapahtuu digitaalisissa opiskeluympäristöissä?

Sanna Lukkarinen

Digitaalinen murros vaikuttaa kaikkialla siihen, miten olemme yhteydessä toisiimme. Vaikka elämme länsimaissa yksilöllisyyttä korostavassa ajassa, tiedämme yhteisön tärkeyden yksilön terveydelle ja hyvinvoinnille. Tässä artikkelissa tarkastelen yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden ristipainetta hieman lähemmin erityisesti avoimen ammattikorkeakoulun näkökulmasta, jonka opetustarjonta on enenevässä määrin verkossa, kaikkien saavutettavissa.

Opiskelupaikka tarjosi aikoinaan itselleni tiiviin yhteisön, johon kiinnityin tiukasti muutamaksi vuodeksi. Fyysinen yhteisö tarkoitti satojen ihmisten kokoontumista kuuntelemaan luentoja auditoriossa, pienemmän joukon harjoitustunteja luokissa tai parin kanssa ratkottuja tehtäviä ATK-luokan koneiden välille rakennetussa verkossa. Saara Repo

kirjoittaa väitöskirjassaan Yhteisöllisyys voimavarana yliopisto-opetuksen ja -opiskelun kehittämisessä (2010, 190), kuinka yksittäisten opintojaksojen aikana ei voida vielä puhua yhteisöllisyydestä, vaan määräaikaisista opiskeluryhmistä. Ne toki ovat osa pysyvämpää järjestelmää ja kokonaisuutta, mutta vasta pidemmällä aikavälillä toistuvan kanssakäymisen ja yhdessä tekemisen kautta ryhmä voi itsessään muodostua omaksi yhteiseksi ja tuottaa yhteisöllisyyden johonkin kuulumisen tunteen (Repo 2019, 190; Korhonen & Toom 2017, 136). Itse en muista ryhmäytyneeni samaan aikaan kursseilla istuneiden kymmenien, joskus satojen opiskelijoiden kanssa, ja suhteet opettajiinkin olivat vielä 1990-luvun alkupuolella asiallisen etäiset. En muista myöskään antaneeni palautetta vuorovaikutuksen tai yhteisöllisyyden toteutumisesta, en tullut edes ajatelleeksi asiaa. *Se tunne, että kuulun jonkin*, kasvoi kuitenkin opiskeluvuosien aikana yhteisinä hetkinä koulun kautta valikoituneiden kavereiden kesken: luentojen välillä koulun hälyisän kellarikahvilan loo-seissa, illanvietoissa ja ekskursioilla, joista mieleenpainuvin tehtiin Moskovaan niillä hetkillä, kun Neuvostoliitto lakkasi olemasta.

Tänä päivänä maailma ja opiskeluympäristö ovat aika lailla toisenlaiset. Opiskella voi vaikka riippumatossa kaukana marraskuisesta rëntäsateesta. Korkeakoulut kehittävät yhteisöllistä oppimista ja vuorovaikutusta tapahtuvaksi digitaalisissa oppimis- ja opiskeluympäristöissä sekä ottavat jatkuvasti käyttöön uutta teknologiaa ja työkaluja tehostaakseen työskentelyä (Tikkanen 2016; eAMK 2019; Määttä 2019, 8).

Avoimen ammattikorkeakoulun näkökulmasta maailman digitaalinen muutos mahdollistaa opiskelun todella ajasta ja paikasta riippumatta, vastatakseen kenen tahansa yksilöllisiin tarpeisiin. Yksi opiskelee myöhempi tutkinto tavoitteenaan, toinen täydentää ammatillista osaamistaan ja kolmas opiskelee kursseja eri oppilaitosten tarjonnas-

ta ihan vain huvin vuoksi. Kansallinen jatkuvan oppimisen uudistus mahdollistuu digitaalisten oppimisympäristöjen ansiosta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019). Jatkuvan oppimisen piiriin kuuluu koko työikäinen väestö, jonka osaamista tullaan päivittämään kokonaisten tutkintojen sijaan yhä enemmän erilaisten oppimiskokonaisuuksien avulla, yhdistäen osaamista yli koulutus- ja oppilaitosrajojen (Sitra 2019, 15, 17, 22). Verkossa toimiva avoin ammattikorkeakoulukenttä voi reagoida nopeasti tämänkaltaisiin uusiin yhteiskunnallisiin päämääriin laajentamalla opetustarjontaa tutkintojen osia laajemmaksi ja kokoamalla, räätälöimällä ja niputtamalla opintojaksojaan työelämälle sopiviksi moduuleiksi. (Lempinen 2019; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019).

Samaan aikaan tämän hetkisten koulutuspoliittisten tavoitteiden ja digitalisaation vauhtiloikan kanssa on synnytetty Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030, jonka toimeenpanossa yksi valmisteltava temaattinen osio on Hyvinvoivat korkeakoulu-yhteisöt (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017). Valmisteluryhmän raportin mukaan (2017, 29) yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tulee edistää asioiden valmisteluprosessin avoimuudella, läpinäkyvyydellä ja osallisuudella. Opiskelijoille ja henkilöstölle annetaan mahdollisuus osallistua kehittämistyöhön ja päätöksenteon suunnitteluun, korkeakoulut järjestävät säännöllisesti tapahtumia, joissa henkilöstö ja opiskelijat kohtaavat toisiaan ja voivat osallistua yhteisten asioiden käsittelyyn. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksiin pyritään myötävaikuttamaan myös yhteisillä keskusteluilla, erilaisten viestintäkanavien käytöllä ja yhteistyöllä opiskelijajärjestöjen kanssa, joihin opiskelijoita kannustetaan aktiivisiksi toimijoiksi. Toimenpide-ehdotuksina yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistämään on kirjattu mm. osallistava palautejärjestelmä, häirinnän ja epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisyn ohjeistus sekä ulkomaiset opiskelijat ja henkilöstön huomioiva kielistrategia. (mt, 31.) Opiskelijoiden osallistaminen ja yhteisöllisyys kirjataan

todennäköisesti näkyvämmiin kuin koskaan koulutusorganisaatioiden ohjeisiin, nakutetaan osiksi korkeakoulujen rakenteita ja päätöksentekoa ja sidotaan yksittäisten opintojaksojen pedagogisiin ratkaisuihin. Verkkoon luodaan aktiivisesti oppilaitoksen näkökulmasta osallisuutta tukevia toimintoja ja opetuksessa hyödynnetään yhteisöllistä oppimista edistäviä työkaluja.

Kuuntelin vastikään Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK:n järjestämää paneelikeskustelua vuorovaikutuksesta verkko-opetuksessa. Tuo keskustelu, kuten yleisempikin keskustelu tällä hetkellä, osoittaa vuorovaikutuksen ja osallistumisen monipuoliset ja tasavertaiset mahdollisuudet lähes automaationa digitalisaation ansiosta. Yhteisöllistä oppimista verkossa edistävät konkreettisinä menetelminä mm. videoiden, ryhmätöiden, käänteisen oppimisen, vertaisarviointien sekä keskustelufoorumien monipuolinen käyttö ja ryhmien kokoontumiset webinaareihin (Xamk 2019; Timonen 2018). Paneelikeskustelussa opettajat korostivat erilaisen työkalujen käytön lisäksi opiskelijoiden keskinäisen vuorovaikutuksen merkitystä oppimisprosessissa, opiskelijat sen sijaan nostivat suurimmaksi vuorovaikutuksen tarpeeseen toimivan yhteyden opettajaan (XAMK 2019). Kaipaako riippumatto-opiskelija edes opintojensa yhteydessä sitä tunnetta, jonka minä ja aikalaiseni koimme yhteenkuuluvuutena ja hyvinvoinnin ylläpitäjänä opiskelun lomassa yhteistä aikaa viettäen? Repon väitöskirjassa (2010, 154–155, 184) avoimen yliopiston opiskelijat kokivat, että hyvässä opetustilanteessa on oltava vuorovaikutusta, mutta toisten opiskelijoiden vertaistuen rinnalla tai asemesta opiskeluun motivoivia tekijöitä olivat myös työyhteisö, perheenjäsenet ja ystävät.

Kun koulutuspolut maailman muuttuessa yksilöityvät, opiskelijaryhmistä kehkeytyy entistä heterogeenisempia. Tälläkin hetkellä avoimen AMK:n ja monimuoto-opiskelijoiden motivaatio ja suhde opintoihin syntyy vahvasti

opiskelijan oman jo olemassa olevan (ammatti-)identiteetin ja henkilökohtaisen tarpeen perusteella. Riippumatossa opiskelu oman osaamisen täydentämiseksi on yleensä oma valinta. Tällöin erilaisin teknisin ratkaisuin rakennetut osallistumisen mahdollisuudet oppimisprosessiin ja päätöksentekorattaistoon voivat olla riittävä tapa olla kytköksissä oppilaitokseen ja ihmisiin siellä.

Humakissa yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta edistetään hyödyntämällä valmennuspedagogiikan mukaisesti. Keskeisessä asemassa ovat yhteinen dialogi ja kriittinen reflektointi oppimistilanteen ja -tavoitteen perusteella syntyneessä ryhmässä. (Lämsä 2015 35–37.) Näyttää siltä, että tulevaisuuden oppimisympäristössä opiskelijat risteilevät vaihtelevine tavoitteineen eri koulutusorganisaatioiden alustoilla. He kohtaavat satunnaisesti muita oppijoita muodostaen hetkellisiä yhteiseen oppimistavoitteeseen aktiivisesti keskittyviä virtuaalisia ryhmiä, joita syntyy ja hajoaa. Pitäisikö meidän kouluttajien pystyä tukemaan paremmin opiskelijoita myös niissä ryhmissä, yhteisöissä ja konteksteissa, joissa he oppilaitoksen ulkopuolella toimivat? Tiedä vaikka opiskeluympäristössä tapahtuisi ajan saatossa sama muutos kuin työelämässä on jo nähtävissä, kun pienyritykset, freelancerit ja etätyöntekijät hakeutuvat yhteisöllisiin jaettuihin työtiloihin toimialasta tai työantajatahosta riippumatta (ks. Houni & Ansio 2015). Opiskelijat yli koulutusorganisaatorajojen hakeutuisivat samaan fyysiseen tilaan toistensa lähelle. Se tunne, että kuulun jonnekin, on hyvä jossain kuitenkin kokea.

Lähteet:

Houni, Pia & Ansio, Heli 2015. Duunia kimpassa. Yhteisölliset työtilat Helsingissä. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. Luettu 30.10.2019. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/15_08_26_tutkimuksia_4_houni%26ansio.pdf .

Korhonen, Vesa & Toom, Auli 2017. Opintoihin kiinnittymisen ja hyvinvoinnin yhteyksien tunnistaminen sekä pedagogisen hyvinvoinnin tukeminen korkeakoulun opetusyhteisössä. Teoksessa Vesa Korhonen, Johanna Anjala, Pirjo Kulju (toim.) Kehittämisen palat, yhteisöjen salat. Näkökulmia koulutukseen ja kasvatukseen. Tampere: Tampere University press, 131–156. Viitattu 18.11.2019. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/101818/Korhonen_ym_Kehittamisen_palat_yhteisöjen_salat.pdf?sequence=1

Lempinen, Petri 2019. Jatkuva oppiminen muuttaa ammattikorkeakoulun. Viitattu 15.10.2019. <http://www.arene.fi/blogi/jatkuva-oppiminen-muuttaa-ammattikorkeakoulun/>

Lämsä, Tero 2015. Ryhmäperustainen pedagogiikka. Teoksessa Määttä Jukka, Sirkkilä Hannu, Hoffren Jari, Lämsä Tero & Nyman Tarja (toim.) Opettaja valmentajana Humakissa. Työelämälähtöistä, ryhmäperustaista pedagogiikkaa kehittämässä. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 35–42. Viitattu 11.10.2019. <http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/11/opettaja-valmentajana-humakissacomp.pdf>

Määttä, Jukka 2019. Kohti uutta oppimisen aikakautta: Suunnitelmallista vuorovaikutusta ja ohjausta verkossa – kokemuksia ja havaintoja digioppimisesta. Teoksessa Päivi Timonen, Hilla Mäkelä & Sanna Lukkarinen (toim.) Kampuksella digittää. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 8–10.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Visio 2030 työryhmien raportit. Viitattu 15.10.2019. https://minedu.fi/documents/1410845/12021888/Visiotyo%CC%88ryhmien+yhteinen+taustaraportti_v2.pdf/d69fc279-d6a9-626d-deac-712662738972/Visiotyo%CC%88ryhmien+yhteinen+taustaraportti_v2.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Jatkuvan oppimisen kehittäminen. Työryhmän väli-raportti. Helsinki: Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019: 19. Viitattu 15.10.2019. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161576/OKM_2019_19_Jatkuvan_oppimisen_kehittaminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Repo, Saara 2010. Yhteisöllisyys voimavarana yliopisto-opetuksen ja -opiskelun kehittämisessä. Helsinki: Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteiden laitos. Viitattu 11.10.2019. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/19875/yhteisol.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Sitra 2019. Kohti elinikäistä oppimista. Yhteinen tahtotila, rahoituksen periaatteet ja muutostarpeet. Helsinki: Sitran selvityksiä 150. Viitattu 15.10.2019. <https://media.sitra.fi/2019/03/11112556/kohti-elinikaista-oppimista.pdf>

Timonen, Päivi 2019. Digikyvykkäälle osallistujalle on tarjottava enemmän kuin seuraajan rooli. Posterit. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.10.2019. <https://verkossa.humak.fi/wp-content/uploads/sites/9/2018/03/ITK2018-posteri-Paivi-Timonen-Humak.png>

XAMK 2019. Digipeda-webinaari: Paneelikeskustelu vuorovaikutuksesta verkko-opetuksessa 15.10.2019.

Osaamis- kokonaisuudet täydennys- koulutuksen muotona työelämän toimijoille

Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki

”Kaikki oppivat läpi elämän” -tahtotila on Sitran ja 30 muun keskeisen sidosryhmäorganisaation yhdessä laatima visio elinikäisen oppimisen tulevaisuuden kehittämissuunnasta. Teknologian nopea kehitys, työn globalisaatio ja yhteiskunnassa käynnissä olevat rakennemuutokset edellyttävät työntekijöiden perustaitojen jatkuvaa täydentämistä työtilanteesta ja -tehtävistä riippumatta. Tämä on asettanut korkeakoulut uuden haasteen eteen: työikäisten koulutustarpeeseen ei ole ratkaisuna tutkintoon johtavat opinnot, vaan osaamisen kehittäminen ja päivittäminen tulee tehdä mahdolliseksi työn ohessa tai osana työtä lyhytkestoisina kokonaisuuksina. (Kohti osaamisen aikaa 2019; Karjalainen, Korva, Pintilä & Sahlman 2018.) Yhtenä ratkaisuna työelämän uusille vaatimuksille on haettu korkeakoulujen opetussuunnitelmien tutkintojen osista, tutummin osaamiskokonaisuuksista (ks. Henriksson & Pohjanmäki, 2019). Tässä artikkelissa tarkastelemme, miten osaamiskokonaisuuksilla pystytään vastaamaan työikäisten koulutustarpeeseen ja millaisilla kehittämistoimenpiteillä Humakissa on vastattu haasteeseen viime vuosien aikana.

Osaamiskokonaisuudet jatkuvan oppimisen keskiössä

Osaamiskokonaisuuksilla tarkoitetaan korkeakoulututkintojen osia tai korkeakoulujen yhteistyössä tuoteistamia osaamistarjottimia, jotka mahdollistavat osaamisen päivittämisen tai täydentämisen tutkintoa lyhyemmässä ajassa. Lyhytkestoisina, monimuotoisesti toteutettavina ja omaan työhön sovellettavina ne sopivat täydennyskoulutukseksi, kun tarkoituksena ei ole suorittaa koko tutkintoa. Suoritetut opinnot voidaan kuitenkin hyödyntää mahdollisiin myöhempisiin tutkintoon johtaviin korkeakouluopintoihin. Lisäosaaminen parantaa yksilön työmarkkinatilannetta ja mahdollistaa hakeutumisen uudenlaisiin työtehtäviin.

Osaamiskokonaisuudet on viime vuosien aikana tunnistettu ja tunnustettu jatkuvan oppimisen koulutustuotteeksi avoimen ammattikorkeakoulun väyläopintojen ja erikoistumiskoulutusten rinnalle. Kyse ei kuitenkaan ole aivan uudesta ilmiöstä, sillä laajempia kokonaisuuksia on tarjottu jo vuosia esimerkiksi Humakin avoimen ammattikorkeakoulun opintoina. Jatkossa osaamiskokonaisuuksia tulee järjestää entistä asiakaslähtöisemmin tuoteistamalla opintoja monipuolisesti ja kohdennetusti. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019, 20) nostaaikin valmisteilla olevan jatkuvan oppimisen strategian yhdeksi keskeiseksi kohdaksi palvelumuotoilun keinojen hyödyntämisen jatkuvan oppimisen tuotteiden konseptoinnissa eri kohderyhmille.

AVOT-hankkeen (Karjalainen ym. 2018) suosituksissa nostetaan keskiöön tarve vallitsevan ajattelutavan muutokselle. Korkeakoulujen tulee tehdä yhteistyötä keskinäisen kilpailun sijasta, jotta osaamistarpeiden ennakointi, yhteinen suunnittelu ja profiloituminen kunkin korkeakoulun vahvuusalueella mahdollistuu. Avoimen ammattikorkeakoulun tarjonnassa on pyrittävä tar-

jontalähtöisyydestä kysyntälähtöisyyteen, opintokokonaisuuksista osaamiskokonaisuuksiin ja yhden korkeakoulun tarjonnasta yhteistyöverkoston tarjontaan.

Haasteiden kautta osaamisen uudistamiseen

Suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsevana haasteena on erityisesti pitkäkestoisen koulutuksen ja osaamisen kasaantuminen jo valmiiksi vahvan koulutuksen omaaville. Työelämässä on kuitenkin runsas joukko aikuisia, joiden perustaidoissa on puutteita, ja jotka eivät hakeudu lisäkoulutukseen. Yhtenä keskeisenä työuran aikaisena oppimisen haasteena on myös kattavien koulutus- ja uraohjauksen palveluiden puute työikäiselle aikuisväestölle. Nykyiset julkiset ohjauspalvelut on tarkoitettu lähinnä opiskelijoille ja työvoimapalveluiden asiakkaille. Jotta olemassa olevat uuden osaamisen hankkimisen mahdollisuudet olisivat löydettävissä, tarvitaan tähän ennakoivan ohjauksen lisäksi selkeitä kysyntälähtöisiä osaamiskokonaisuuksia. (OKM 2019, 26.)

Humak on vastannut osaamisen muutostarpeeseen luomalla ja tuoteistamalla vahvuusaloilleen erilaisia avoimen ammattikorkeakoulun osaamiskokonaisuuksia. Tarjonnassa on huomioitu laajasti Humakin eri alojen toimijat niin spesifeillä kuin laajemminkin soveltuvilla kokonaisuuksilla. Jatkossa erityisen tärkeää on Humakin avoimen ammattikorkeakoulun asiakkaiden profilointi ja osaamistarpeiden kartoittaminen, jotta tuotteet saadaan kohdennettua aitoon työelämästä kumpuvaan tarpeeseen. Vaikka osaamiskokonaisuuksien suunnittelussa ei vaadita korkeakoulujen välistä yhteistyötä samaan tapaan kuin erikoistumiskoulutusten osalta eikä niiden osaamistavoitteita ole erikseen määritelty tai säädetty, on työelämän yhteistyökumppaneiden ja muiden korkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä lisättävä

Humakissa myös osaamiskokonaisuuksien osalta. Tällä tavoin pystytään tarjoamaan täysin uusia, asiakkaita paremmin palvelevia osaamiskokonaisuuksia, joissa jokainen korkeakoulu tuo oman osaamisvahvuutensa kokonaisuuden suunnitteluun.

Seuraavissa artikkeleissa on nostettu muutamia Humakissa viime vuosien aikana tarjottuja osaamiskokonaisuuksia tarkempaan esittelyyn. Jussi Muittari, Anita Saaranen-Kauppinen ja Sini Lahti tarkastelevat artikkeleissaan seikkailukasvatuksen opintojen sovellettavuutta työelämässä. Juha Iso-Aho pohtii vapaaehtoistyön johtamisen merkitystä työelämäosaamisen täydentäjänä ja Hanna Putkonen-Kankaanpää kirjoitustulkkauksista asiakkaiden kommunikoinnin mahdollistajana. Leena Janhila tarkastelee omassa artikkelissaan luovien alojen Creve-yrityshautomopalveluita toisen asteen opiskelijoille ja korkeakouluopiskelijoille sekä yrittäjille.

Lähteet:

Jatkuvan oppimisen kehittäminen. Työryhmän väliraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:19. Viitattu 3.12.2019. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161576/OKM_2019_19_Jatkuvan_oppimisen_kehittäminen.pdf

Karjalainen, Merja & Korva, Maarit & Pintilä, Tytti & Sahlman, Kati 2018. Työelämälähtöiset osaamiskokonaisuudet avointen korkeakoulujen yhteistyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 248. Viitattu 3.12.2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/152221/JAMKJULKAISUJA2482018_web2.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Seikkailu- kasvatuksesta taitoja ja tukea työelämään

Jussi Muittari ja Anita Saaranen-Kauppinen

Humakissa on jo useita vuosia tarjottu suurta suosiota saavuttanutta seikkailukasvatusta avoimen ammattikorkeakoulun opintoina. Opiskelijoiden on ollut mahdollista valita opintoja kahden 20 opintopisteen laajuisen kokonaisuuden väliltä. Vuodesta 2020 alkaen tarjonta laajenee entisestään, kun uusi tason 3 osaamiskokonaisuus seikkailukasvatuksesta käynnistyy (ks. Lahti & Saaranen-Kauppinen tässä julkaisussa). Laajojen kokonaisuuksien lisäksi seikkailukasvatuksen opintoja suorittaville tai erityiselle kohdennetulle ryhmälle on vuosittain tarjolla lajitaitoihin, kuten melontaan, sekä lumiturvallisuuteen liittyviä lyhytkursseja.

Seikkailukasvatuksen opinnoilla vastataan kasvatuksen, koulutuksen, nuorisotyön ja kolmannen sektorin toimijoiden tarpeeseen kehittää pedagogista osaamista. Opinnoilla vahvistetaan ihmisten luontosuhdetta ja luonto- ja ulkoilmataitoja urbanisoidussa yhteiskunnassa. Seikkailukasvatuksella tarkoitetaan kokemuksellisen oppimisen ja elämyksellisen sekä seikkailullisen toiminnan hyödyntämistä kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Seikkailukasvatuksen menetelmien avulla voidaan kasvattaa ja kehittää, tukea psyykkistä, sosiaalista ja fyysistä aktiivisuutta sekä toimijuuden kokemusta. Lisäksi niiden avulla voidaan vahvistaa yhteistoimintaa, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä edistää vastuullisuutta itsestä, muista ja ympäristöstä. (Ks. esim. Saaranen-Kauppinen 2018; Karppinen, Marttila & Saaranen-Kauppinen 2020.)

Nykyiset ja uudet seikkailukasvatuksen opinnot perustuvat uuden yhteisöpedagogikoulutuksen, englanninkielisen Adventure and Outdoor Education (210 op) -tutkinnon opetussuunnitelmaan (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018). Opinnot rakentuvat seikkailukasvatuksen teoreettisesta perustasta, ohjaamisesta ja johtamisesta seikkailukasvatuksessa, seikkailukasvatuksellisten prosessien hallinnasta ja tuottamisesta sekä erityyppisistä ja -tasoisista seikkailukasvatuksen lajiteknisistä taidoista. Opintoja suoritetaan monimuotoisesti, niin lähiopetuksena Nurmijärven kampuksella ja sen lähiympäristöissä kuin itsenäisinä tai ryhmissä suoritettavina verkko-opintoina ja oppimistehtävinä. Nurmijärvellä toteuttavan lähiopetuksen lisäksi tärkeän osan opinnoista muodostavat autenttisissa ja haastavissa luonto-oppimisympäristöissä, kuten Saaristomeren kansallispuistossa, Hammastunturin ja Pallastunturin erämaassa sekä Narvikin ja Lofoottien vuoristoalueilla, toteutettavat ekskursion, kenttäjaksot ja vaellukset.

Ohjaus-, laji- ja turvallisuustaidot

Opintojen ydintavoite on osallistujan seikkailupedagogisen osaamisen kehittyminen erityisesti ulkona ja luonnossa toteutettavissa prosesseissa ja ohjauksessa. Pedagogiseen osaamiseen liittyen opiskelijat kehittävät myös lajitekniä ja turvallisuusosaamista (Lehtonen & Saaranen-Kauppinen 2020). Ensimmäisen tason osaamiskokonaisuus rakentuu opintojaksoista Elämyksellinen ja

kokemuksellinen oppiminen 10 op ja Lajitekniset perustaidot 10 op, toisen tason puolestaan jaksoista Seikkailukasvatuksellinen ohjaaminen ja johtaminen 10 op ja Lajitekniset edistyneet taidot 10 op.

Molemmissa kokonaisuuksissa seikkailullisten lajitekniesten taitojen perustana toimivat retkeilytaidot. Retkeilytaitoja sovelletaan kesä- ja syysaikana retkiin tunturi-, vuoristo- ja merialueilla sekä talviaikana vaellukseen tunturialueella. Ensimmäisen tason opinnoissa keskitytään seikkailukasvatuksen teoreettisiin perusteisiin ja kesä- ja syysajan perusretkeilytaitoihin suomalaisessa maastossa. Jatkotasolla syvennytään esimerkiksi päätöksentekoon ja sovelletaan perustaitoja haastavammassa maastoissa Norjaan suuntautuvalla vuoristovaelluksella ja talvivaelluksella Pallastunturille.

Opinnoissa teoria ja käytäntö ovat kiinteässä vuoropuhelussa. Keskiössä on kokemuksellinen oppiminen (experiential learning; Dewey 1963; Kolb 1984; Miittinen 2000), jossa kokemalla ja tekemällä oppimista reflektoidaan ja syvennetään monitieteellisen teoreettisen aineksen avulla. Vastaavasti niin tieteellisiä teoreettisia näkökulmia kuin konkreettista käyttäteoriaa koetellaan ja jalostetaan käytännön toiminnassa.

Seikkailukasvatuksen mahdollisuudet työelämässä

Seikkailukasvatusta voi toteuttaa hyvin eri-ikäisten ja erityyppisten kohderyhmien kanssa, ja myös toteuttajilla voi olla moninainen tausta. Toteuttaja voi olla esimerkiksi opettaja, ohjaaja, kouluttaja, kehittäjä tai terapeutti, joka ohjaa lapsista, nuorista, aikuisista tai ikääntyneistä koostuvaa ryhmää tai kohtaa yksilöitä seikkailullisten ja elämyksellisten toiminnallisten työtapojen avulla. Seikkailukasvatusta voi hyödyntää ja soveltaa esimerkiksi

varhaiskasvatuksessa, nuorisotyössä (Saaranen-Kauppi-
nen 2019), kouluissa ja oppilaitoksissa sekä kuntoutta-
vassa työssä. (Karppinen, Marttila & Saaranen-Kauppi-
nen 2020.)

Avoimen ammattikorkeakoulun seikkailukasvatuksen
opinnoissa on eduksi, jos opiskelijalla on aiempaa oh-
jauskokemusta, mutta muuta seikkailukasvatuksen tai
lajitekniisten taitojen osaamista ei edellytetä. Osaamis-
kokonaisuudet auttavat hahmottamaan seikkailukas-
vatuksen mahdollisuuksia ja löytämään omia tapoja
toteuttaa toiminnallisia, elämyksellisiä, kokemuksellisia
ja seikkailullisia aktiviteetteja, toimintoja ja pidempiä
prosesseja. Lähimetsät, puistot, lammet ja järvet tarjo-
avat monipuolisia oppimis- ja ohjausympäristöjä, mutta
opinnoissa tavoitellaan kokemuksia myös vaativammista
ympäristöistä ja olosuhteista. Tarkoituksena on haastaa
osallistujia ja lisätä ymmärrystä omasta osaamista ja sen
kehittämistarpeista, riskien ennakoinnista sekä huolelli-
sista suunnittelemisesta ja valmistautumisesta.

Omaakohtaisesti koetut haasteet ja niihin liittyvien op-
pimiskokemusten reflektointi vahvistavat osaamista ih-
misten kohtaamisesta ja ohjaamisesta, vuorovaikutus-,
yhteistyö-, neuvottelu- ja päätöksentekotaidoista ja joh-
tamisesta. Retket vahvistavat monipuolisesti suunnitte-
lu- ja projektityöskentelytaitoja. Muutokset ja yllättävät
tilanteet valmistavat joustavuuteen sekä etsimään ja löy-
tämään ratkaisuja. Opintojen avulla opiskelijat vahvista-
vat sekä seikkailukasvatuksen osaamistaan että geneeri-
siä työelämätaitoja.

Seikkailukasvatuksen osaamiskokonaisuuksien seikkai-
lulliset haasteet kasvattavat ja kehittävät sekä opettavat
osallistujille useita erilaisia taitoja. Opinnot avaavat nä-
kymää seikkailukasvatuksen sovellusmahdollisuuksista,
vaikutuksista ja merkityksestä työelämässä. Tämä näkyy
hyvin myös opiskelijapalautteessa:

*”Koin isona tukena sen, että lehtorit selvästi pyrki-
vät tukemaan ja vahvistamaan seikkailukasvatuksen
opintojaksojen avulla kunkin omaa työelämää sen
sijaan, että tavoitteena olisi ollut pelkästään myllätä
ryhmä läpi jaksoista. Sitä arvostan.” (Opiskelijan pa-
laute 1.10.2019.)*

Lähteet:

Dewey, John 1963. Experience and education. New York: Collier Books.

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018. Bachelor of Humanities, Curriculum 2018–2024. Viitattu 4.11.2019. https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/02/Adventure_Education_curriculum.pdf

Karppinen, Seppo & Marttila, Maarit & Saaranen-Kauppinen, Anita 2020 (julkaistaan). Johdanto. Teoksessa Seppo Karppinen & Maarit Marttila & Anita Saaranen-Kauppinen (toim.) Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia. /Outdoor Adventure Education in Finland – pedagogical and didactic perspectives. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Kolb, David 1984. Experiential learning. Experience as the source of learning and development. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Lahti, Sini & Saaranen-Kauppinen, Anita 2019. Seikkailukasvatuksen opinnot laajenevat uudella kokonaisuudella. Julkaisussa Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki (toim.) 2019. Humak avoimen tiellä. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Lehtonen, Kai & Saaranen-Kauppinen, Anita 2020 (julkaistaan). Turvallisuus seikkailukasvatuksen oppimisprosessissa. Teoksessa Seppo Karppinen & Maarit Marttila & Anita Saaranen-Kauppinen (toim.) Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia. /Outdoor Adventure Education in Finland – pedagogical and didactic perspectives. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Miettinen, Reijo 2000. The concept of experiential learning and John Dewey's theory of reflective thought and action. International Journal of Lifelong Education, 19 (1), 54–72.

Saaranen-Kauppinen, Anita 2018. Uusi seikkailukasvatuksen tutkinto. Julkaisussa Mikko Äärynen (toim.) 2018. Väläyksiä Humakista II. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 67, 6–7. Viitattu 4.11.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/12/valayksia-II-2018-Mikko-Aarynen-Humak.pdf>

Saaranen-Kauppinen, Anita 2019. Youth work through adventure and outdoor education – new international curriculum for community educators. Teoksessa Michael Seal (toim.) Teaching youth work in higher education. Tensions, connections, continuities and contradictions. Tartu: University of Tartu, Newman University, Humak University of Applied Sciences and Estonian Association of Youth Workers, 241–246.

Seikkailu- kasvatuksen opinnot laajenevat uudella kokonaisuudella

Sini Lahti ja Anita Saaranen-Kauppinen

Humakin avoimen ammattikorkeakoulun seikkailukasvatuksen koulutustarjonta laajenee kesäkuussa 2020 uuden osaamiskokonaisuuden myötä. Uuden avauksen taustalla ovat Humakin strategiset tavoitteet seikkailukasvatuksen jatkuvan oppimisen ja täydennyskoulutuksen tuotteiden kehittämisestä sekä laajemmin suomalaisen seikkailupedagogiikan vahvistamisesta. Lisäksi seikkailukasvatuksen opintojen kehittämistyöhön ovat kannustaneet avoimen ammattikorkeakoulun seikkailukasvatuksen opiskelijoiden toiveet edelleen laajentaa ja syventää osaamistaan.

Osaamiskokonaisuuden kehittämiselle luotiin perusta Saara Lauhamaan ja Sini Lahden ylemmän yhteisöpedagogitutkinnon opinnäytetyössä (Lauhamaa & Lahti 2019). Opinnäytetyö oli tutkimuksellinen kehittämistyö, jonka tuloksena syntyi uuden osaamiskokonaisuuden alustava opetus- ja toteutussuunnitelma. Opintojen runkona toimii englanninkielisen seikkailukasvatukseen painotuneen yhteisöpedagogitutkinnon opetussuunnitelma (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018). Tämän lisäksi opetus- ja toteutussuunnitelman kehittämisessä hyödynnettiin seikkailukasvatuksen opintoja suorittaneilta työelämän toimijoilta kyselyllä koottua aineistoa sekä seikkailukasvatuksen lehtoreiden osaamista ja näkemyksiä, joita

tuotettiin näkyväksi teemahaastatteluiden avulla. Tulevan talven aikana opinnäytetyössä aloitettua kehittämistyötä jatketaan: Humakin seikkailukasvatuksen lehtorit viimeistelevät toteutussuunnitelmat ja valmistautuvat uuden kokonaisuuden käynnistämiseen.

Työelämälähtöistä kehittämistä ja lajitaitojen syventämistä

Uusi yhteensä 20 opintopisteen laajuinen Seikkailukasvatuksen taso 3 hyödyntää ja soveltaa tasojen 1 ja 2 opintoja. Osaamiskokonaisuuteen kuuluvat opintojaksot Seikkailukasvatuksellisen prosessin hallinta ja tuottaminen 10 op ja Lajitekniset syventävät taidot 10 op. Opinnot kehittävät seikkailukasvattajan tavoitteellisen kasvatuksellisen prosessin suunnittelu-, hallinta- ja tuottamistaitoja sekä vahvistavat johtamis-, päätöksenteko-, vuorovaikutus-, turvallisuus- ja ympäristöosaamista.

Monimuoto-opinnoissa korostuu työelämälähtöisyys, sillä opintojen aikana opiskelijat tuottavat työelämän tarpeisiin vastaavan ja soveltuvan seikkailukasvatuksellisen projektin. Projekti toteutetaan aidossa työelämäympäristössä, ja erityisesti suositellaan opiskelijan omaa työyhteisöä tai organisaatiota. Projektissa hyödynnetään, sovelletaan ja kehitetään seikkailukasvatuksen työtapoja ja menetelmiä valitun kohderyhmän parissa. Tavoitteellisen kasvatuksellisen prosessin suunnittelua tukee vertaisryhmissä toteutettava työskentely, yksilöllinen valmennus, teoreettiset substanssiopinnot ja työelämän asiantuntijoiden tarjoamat virikkeet.

Seikkailukasvattajan lajitaitoja opiskelijat syventävät haastamalla taitojaan Pohjois-Skandinaviassa. Toteutus tapana käytetään expeditiota, jolla tarkoitetaan tässä yhteydessä vaellus-, navigointi- ja melontataitoihin sekä näiden taitojen kehittämiseen perustuvaa, yhteensä

kahdeksan päivän mittaista retkeä. Expedition suunnittelussa, valmistelussa ja toteutuksen aikana opiskelijat kehittävät taitojaan kokonaisvaltaisesti – niin psyykkisesti, sosiaalisesti kuin fyysisesti. Retken tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tietotaitoa ja kyvykkyyttä toimia seikkailukasvatuksellisten aktiviteettien, toimintojen ja prosessien toteuttajana ja etenkin tuottajana. Expedition tarjoaa osallistujille yksilöllisen elämyksellisen oppimiskokemuksen.

Opintojen pohjavaatimuksena tasojen 1 ja 2 opinnot

Pohjavaatimuksena tason 3 opintojen aloittamiselle on Humakin Seikkailukasvatuksen tason 1 ja 2 opintokokonaisuuksien suorittaminen hyväksytysti. Kun opiskelija on suorittanut molemmat osaamiskokonaisuudet, hän voi hakeutua jatkamaan opintoja. Tason 1 opinnot järjestetään vuosittain, taso 2 ja taso 3 vuorovuosittain.

Seikkailukasvatuksen tason 3 – vastaavasti kuin muidenkin tasojen – opintojen suorittaminen edellyttää niiden käytännön toteutuksen näkökulmasta riittävää psyykkistä ja fyysistä terveyttä. Opiskelijan tulee pystyä toimimaan erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja ryhmissä, osallistumaan useamman päivän mittaiselle melonta- ja maastovaellukselle sekä toimimaan vastuullisesti ja turvallisuutta edistävällä tavalla.

Lähteet:

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018. Bachelor of Humanities Curriculum 2018–2024. Viitattu 4.11.2019. https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/02/Adventure_Education_curriculum.pdf

Lauhamaa, Saara & Lahti, Sini 2019. Seikkailukasvatuksen koulutusta ja osaamista vahvistamassa – SKER3 opetus- ja toteutus suunnitelma. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 4.11.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201905139384>

Vertaisoppimista ja vuorovaikutteisuutta

– Vapaaehtoistoiminnan johtamisen osaamiskokonaisuus työelämäosaamisen täydentäjänä

Juha Iso-Aho

Vapaaehtoistoiminta koskettaa Suomessa eri tavoin merkittävää osaa kansalaisista. Vapaaehtoistoimintaan osallistuu lähes 40 % suomalaisista ja sen piirissä erilaisen tuen, toiminnan ja palvelun kohteina ja käyttäjinä on vielä paljon lisää ihmisiä. Voidaan siis puhua miljoonien suomalaisten elämään myönteisenä voimana vaikuttavasta toimintamuodosta.

Vapaaehtoistoiminta – tai vapaaehtoistyö, termejä voi käyttää synonyymeinä, vaikka jotkut haluavatkin tehdä näiden välille eroja – on monimuotoisempaa kuin usein julkisessa keskustelussa ajatellaan. Vapaaehtoistoiminnan laajan sateenvarjon alle mahtuu nuorisotyötä, vanhustyötä, vertaistukea, urheilua ja liikuntaa, festivaalitalkoolaisuutta, vapaapalokuntalaisuutta, lastensuojelua, luonnon- ja eläintensuojelua sekä monenlaista aatteellista

toimintaa. Mukana on täten koko suomalaisen kansalaisyhteiskunnan kirjo järjestöineen, mutta myös järjestöjen ulkopuolella erilaisen kansalaisaktiivisuuden piirissä tekevää toimintaa.

Saattaisi ajatella olevan itsestään selvää, että näin laajamittaista toimintaa johdetaan systemaattisesti ja selkeillä toimintamalleilla, jotka perustuvat toimijatahojen arvopohjaan. Näin varmaan usein tapahtuukin, mutta silti vielä vuosikymmen sitten koko vapaaehtoisten johtamisen käsite oli toimijakentällä vieras tai jopa kiistanalainen. Johtamisen miellettiin kuuluvan palkkatyön maailmaan ja mieluummin puhuttiin ohjaamisesta tai joskus koordinoinnista. Vapaaehtoistoiminnan johtamisesta ei ollut tarjolla koulutusta eikä juuri kirjallisuuttakaan, ainakaan suomenkielistä.

Humakissa aloitettiin vapaaehtoistoiminnan johtamisen koulutus ensin kulttuuritapahtumien vapaaehtoistoinnasta vastaaville suunnattuina 30 opintopisteen laajuisina erikoistumisopintoina vuonna 2012. Taustalla oli muun muassa kulttuurituotannon tutkinto-opiskelijoiden festivaalivapaaehtoisuutta käsittelevien opinnäytteiden tarjoama, melko lailla epämääräinen kuva festaritalkoolaisten johtamisesta. Näytti siltä, että puutteita on erityisesti perehdyttämisessä ja palautteen antamisessa sekä vastaanottamisessa.

Jo ensimmäistä erikoistumisopintokokonaisuutta toteutettaessa kävi ilmi, että tarvetta ja kiinnostusta vapaaehtoistoiminnan johtamiseen on myös kulttuuritapahtumien ulkopuolella. Toisena vuonna opintoja tarjottiin kaikille kiinnostuneille toimialasta riippumatta ja kysyntä osoittautui suuremmaksi kuin oli osattu aavistaa. Humakin koulutus oli tiettävästi ensimmäinen laajempi vapaaehtoistoiminnan johtamiskoulutuskokonaisuus Suomessa ja tilausta tällaiselle ilmeni olevan kautta koko vapaaehtoistoiminnan kentän.

Nykyisin Humakin avoimen ammattikorkeakoulun opintoina tarjottavaan, 15 opintopisteen (3 x 5 op) laajuiseen Vapaaehtoistoiminnan johtamisen osaamiskokonaisuuteen on riittänyt hyvin opiskelijoita jo kahdeksan vuoden ajan. Opiskelijamäärät ovat vuosittain ja opintojaksoittain vaihdelleet 20–40 välillä. Osallistujista valtaosa on ollut vapaaehtoisten johtamisen kanssa työtä tekeviä ammattilaisia kaikilta mahdollisilta kansalaisyhteiskunnan sektoreilta. Mukana on ollut järjestöjen lisäksi myös kuntasektorin toimijoita. Lisäksi opintoihin on osallistunut Humakin tutkinto-opiskelijoita eri koulutusaloilta.

Työelämätaitojaan kehittävät opiskelijat oman työnsä asiantuntijoina

Jo ensimmäisten toteutusten yhteydessä kävi selväksi, että usein pitkään vapaaehtoistoiminnan kentällä työkennelleiden osallistujien asiantuntijuus ja näkemykset ovat voimavara, jota ei kannata jättää koulutuksessa hyödyntämättä. Tässä kohdin koulutuksen toteutukseen tehtiin kaksi linjausta, joista on pidetty kiinni alusta alkaen. Ensinnäkin lähipäivien sisältöihin on mahduttettu aina tilanteita, joissa osallistujat pääsevät jakamaan kokemuksiaan keskenään. Toiseksi opintojaksojen tehtävät on laadittu niin, että osallistujat voivat suoraan hyödyntää niitä oman työyhteisönsä kehittämisessä.

Vapaaehtoistoiminnan johtamisen oppimiskokonaisuuden rakenne on vakiintunut muotoon, jossa kussakin viiden opintopisteen opintojaksossa on kolme lähipäivää siten, että kaksi ensimmäistä ovat peräkkäisinä päivinä ja kolmas 4–7 viikkoa myöhemmin. Aloituspäivinä on kunkin opintojakson teema johdattavia asiantuntijaluentoja ja erilaisia fasilitoituja ryhmätehtäviä. Lisäksi ohjeistetaan ennen viimeistä lähipäivää suoritettavat niin sanotut välitehtävät. Viimeisenä lähipäivänä välitehtävät puretaan ja usein on vielä jokin kokoava asiantuntijaluento.

Lähipäivät mahdollistavat vertaisoppimisen sekä opetus-tilanteiden yhteydessä että informaalisti ennen oppitunteja ja niiden tauoilla. Miksi tämä on tärkeää? Useimmat vapaaehtoistyön koordinaattorit, jotka toimivat järjestöissä, ovat omassa lähioorganisaatiossaan ainoita tästä toiminnasta vastaavia palkattuja henkilöitä. Usein on niin, että he ovat organisaatiossaan ylipäättään lähes ainoita palkattuja henkilöitä ja vapaaehtoistoiminnan johtaminen on vain yksi osa moninaisista, esimerkiksi yhdistyksen toiminnanjohtajan tehtävistä. Kokemusten vaihto omaan työhön liittyvistä asioista voi näistä syistä olla omassa työyhteisössä liki mahdotonta.

Humakin vapaaehtoistoiminnan johtamisen oppimiskokonaisuus tarjoaa mahdollisuuden ratkoa yhdessä toisten samankaltaista työtä tekevien opiskelijoiden kanssa omaan työhön liittyviä ongelmia ja toisaalta jakaa keskenään hyväksi todettuja käytäntöjä. Koulutuksesta saadun palautteen perusteella tämä on ollut merkittävä osa oppimiskokemusta.

Jo kokemusten vaihto kollegoiden kanssa antaa uusia eväitä oman työn ja organisaation kehittämiseen, mutta konkreettisemmän muodon vapaaehtoistoiminnan johtamisen oppimiskokonaisuuden työelämäyhteys saa opintojaksoihin sisältyvien pienimutoisten kehittämissuhteiden kautta. Näissä tehtävissä opiskelijat esimerkiksi tekevät käytännössä kokeiluja, joilla pyritään tuomaan uusia ideoita vapaaehtoisorganisaation rekrytointimenetelmiin tai tuotetaan työyhteisössä toimeenpantava muutossuunnitelma, jolla reagoidaan havaittuun ongelmaan tai kehittämistarpeeseen.

Kehittämistehtävien yhteydessä tehtävä pohdinta ja tulokset esitellään ensi sijassa toisille opiskelijoille, usein pienryhmissä. Tarkoitus ei ole niinkään tuottaa näyttäviä presentaatioita, vaan päästä keskustelemaan kehittämissuhteiden yhteydessä esille nousevista kysymyksistä ver-

taisten kanssa. Usein hiukan erilaisista taustoista tulevat kollegat näkevät asiat sopivasti eri perspektiivistä ja voivat tarjota tuoreita näkökulmia omaan työhön.

Kiinnostavan kuuloinen koulutus – mutta voiko tämän tehdä etänä?

Viime vuosina, samalla kun Humakin vapaaehtoistoiminnan johtamisen oppimiskokonaisuuden opiskelijamäärät ovat pysyneet vakaasti hyvällä tasolla, on yhä useammin myös kysytty, voisiko koulutuksen suorittaa etäopiskeluna? Ovatko lähipäivien luennot saatavissa tallenteina? Onko tarjolla webinaareja? Voiko osaamiskokonaisuuden ahotoida, jos on työskennellyt vuoden vaikkapa festivaalin talkoovastaavana?

Tähän saakka vastaus kaikkiin edellä mainittuihin kysymyksiin on ollut - ei. Kysymykset ovat olleet ymmärrettäviä erityisesti silloin, kun koulutuksesta kiinnostuneet potentiaaliset osanottajat ovat olleet maantieteellisesti kaukaa lähipäivien pitopaikasta Helsingistä. Kieltevä vastauksen saatuaan asiaa tiedustelevat ovat päätyneet kukin omiin ratkaisuihinsa. Vuosien mittaan osallistujia on kuitenkin ollut esimerkiksi Oulusta, Rovaniemeltä, Kuusamosta, Jyväskylästä, Kuopiosta ja Kaustiselta. Matkustaminen on epäilemättä tuonut omat vaikeutensa lähipäiville osallistumiseen, mutta palautteen perusteella reissaaminen on maksanut vaivan.

Asiantuntijaluennon voi striimata ja tehtävänannon voi välittää sähköisellä oppimisalustalla, mutta spontaanin kahvipöytäkeskustelun tai Open Space -työpajan organisointi verkon kautta ei olekaan niin yksinkertaista. Kaikenhan voi toki simuloida, mutta inhimillinen fyysisen läsnäolon perustuva vuorovaikutus on laadultaan kuitenkin aivan jotain muuta. Fyysisesti samassa tilassa saman asian parissa toimiva ihmisjoukko muodostaa

sosiaalisen kentän, jossa muuttujia on äärettömän paljon. Osa niistä toimii tiedostamattomalla, intuitiivisella tasolla. Lähiopetuksessa voi sattumankaltaisen prosessin kautta osua juttusille sellaisen ihmisen kautta, johon ei tietoisesti tulisi hakeneensa kontaktia. Ja joskus tällaisessa kohtaamisessa löytyy vastauksia pitkään askarruttaneisiin kysymyksiin. Tai kohdalle saattaa ainakin osua se ainoa toinen henkilö, jonka koskaan kuulee miettineen samaa asiaa.

Humakin vapaaehtoistoiminnan johtamisen oppimiskokonaisuuden opiskelijoissa on ollut paljon vuosia ammatikseen vapaaehtoistoiminnan organisoiminen parissa työskennelleitä henkilöitä. Usein juuri he ovat tuoneet esiin samaa työtä tekevien kollegoiden kohtaamisen tärkeyden. Etävaihtoehtoa tai ahotointimahdollisuutta tiedustelevat ovat puolestaan olleet useimmiten vähemmän aikaa alalla olleita tai tutkinto-opiskelijoita. Kun kyse on ensi sijassa täydennyskoulutuksesta työelämässä oleville vapaaehtoistoiminnan johtajille, on ollut tärkeää kuunnella erityisesti juuri heidän tarpeitaan. Heidän tapauksessaan koulutukseen tullaan, jotta saadaan uutta näkökulmaa omaan työhön, luodaan uusia verkostoja ja samalla kuullaan myös uutta oman alan tietoa. Tavoitteena eivät täten ole niinkään opintopisteet tai todistukset, vaikka jälkimmäisestä on oppimiskokonaisuuden suorittaneille toki ollut myös käytännön hyötyä.

Keskusteluyhteys toimintakentän kanssa tärkeää

Vapaaehtoistoiminnan johtamisen koulutusta Humakin avoimessa ammattikorkeakoulussa on järjestetty ja kehitetty tiiviissä yhteistyössä alan työelämän, verkostojen ja tutkimuksen kanssa. Opiskelijoiden työelämäkokemuksen lisäksi oppimiskokonaisuuden vierailivat luennoitsijat ja valmentajat tuovat vuosittain tarjolle tuoreet

viestinsä suoraan vapaaehtoistoiminnan kentältä ja alan johtavat tutkijat antavat näkökulmia vapaaehtoistyön nykytilaan, kehitykseen ja muutostrendeihin. Johtamista tarkastellaan myös laajemmasta kuin vapaaehtoistoiminnan vinkkelistä, mikä tarjoaa mahdollisuuden pohtia samalla vapaaehtoistyön ja palkkatyön yhtäläisyyksiä ja eroja.

Eriyisen tiivistä yhteistyötä oppimiskokonaisuuden toteutuksessa on tehty vapaaehtoistoiminnan edunvalvontajärjestö Kansalaisareenan kanssa. Jo useamman vuoden ajan vapaaehtoistoiminnan johtamisen opiskelijat ovat antaneet oman panoksensa vapaaehtoisuudesta käytävään keskusteluun tuottamalla blogitekstejä Kansalaisareenan Verkkoareenaan (<http://kansalaisareena.fi/verkkoareena/>). Myös Eduskunnan vapaaehtoistoiminnan tukiryhmän edustajia on useampana vuonna vierailut opintojaksoillamme tentattavana.

Vapaaehtoistoiminnan toimintaedellytyksistä ja reunaehdoista on viime vuosina käyty yhä vilkkaammin keskustelua. On puhuttu siitä pyritäänkö yhteiskunnassa korvaamaan esimerkiksi palkkatyönä tehtävää hoivatyötä vapaaehtoistoiminnalla, on keskusteltu työttömien oikeudesta vapaaehtoistoimintaan, verottajan vapaaehtoistoimintaan liittyvistä säädöksistä ja niiden tulkinnoista sekä tuetun vapaaehtoistoiminnan kasvavasta tarpeesta. Humakin vapaaehtoistoiminnan oppimiskokonaisuus opiskelijoineen on ollut tämän keskustelun aktiivinen osallistuja. Samalla se on mahdollistanut opiskelijoilleen oman osaamisensa ja työyhteisönsä kehittämisen ajantasaiseen tietoon nojautuen.

Kirjoitustulkki asiakkaiden kommunikoinnin mahdollistajana

Hanna Putkonen-Kankaanpää

Humakin kirjoitustulkkauksen avoimen ammattikorkeakouluopintojen lähtökohtana on ollut Kuuoliiton järjestämät lyhytkurssit. Tulkikoulutuksen siirtyessä ammattikorkeakouluihin aloitettiin kirjoitustulkkauksen koulutusta kehittää ja laajentaa entisestään Humakissa. Enää kirjoitustulkkiin ammattiin ryhtymiselle ei riittänyt syyksi se, että lähes jokainen kirjoitustulkiksi haluava ja ryhtyvä tunti kuuroutuneita tai huonokuuloisia asiakkaita. Vähitellen ammatista on tullut professionaalisempi ja opiskelemaan lähdetään koulutuksen antama pätevyys edellä. Kirjoitustulkkauksen opinnoissa on pätevyyttä mittaava päättökoe, jonka neljä osa-aluetta ovat: kirjoitusnopeus, tulkkaus asiointitilanteessa, luentotulkkaus ja eettinen osaaminen.

Opinnoilla päteväksi kirjoitustulkiksi

Kirjoitustulkkauksen opinnot ovat yksi Humakin AMK-tutkintoon johtavan tulkikoulutuksen suuntautumisvaihtoehdoista ja niiden laajuus on 30 opintopistettä. Opintojen sisältöihin kuuluu asiakasryhmiin ja ammatillisuuteen tutustumista, kirjoitusnopeuden kehittämistä, tulkkausta sekä harjoittelua. Opinnot toteutetaan lähiopetuksena ja osin niissä hyödynnetään myös verkko-oppimisympäristöä. Opintojen aikana opiskelijat pääsevät

tutustumaan ja verkostoitumaan oman asuinpaikkakuntansa ympäristössä olevien tulkkausalan yritysten kanssa, tutustuvat asiakaskuntaan ja myös työntekijöihin. Tärkeänä asiana on myös kirjoitusnopeus, jota harjoitellaan ahkerasti ja monipuolisesti.

Opiskelijaryhmä koostuu tutkinto-opiskelijoiden lisäksi avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoista, jotka saattavat olla jo valmistuneita viittomakielen tulkkeja (AMK) ja nykyisin yhä useammin myös puhevammaisten tulkkeja tai muita nopeita kirjoittajia. Nykyisin Kela vaatii kirjoitustulkkeina toimivilta pätevyyden, joka on toimeksiantojen edellytyksenä. Asiakkaat ovat huonokuuloisia, kuuroutuneita, kuurosokeita tai viittomakielisiä henkilöitä, joilla on jonkin puhutun kielen osaamista. Syksyllä 2019 kirjoitustulkkauksen opinnot aloittivat 12 Huma-kin avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijaa.

Kirjoitusnopeudella on merkitystä

Kirjoitustulkkauksen opintoihin voivat hakeutua avoimen ammattikorkeakoulun periaatteiden mukaan kuka tahansa iästä ja taustasta riippumatta. Koulutukseen tulevalta ei vaadita mitään perusosaamista, mutta opiskelijalle on hyödyksi, että hänellä on riittävä kirjoitusnopeus. Luonnollisesti nopeus kasvaa erilaisten harjoitusten ja jatkuvan harjoittelun myötä, mutta jos lähtökohtana on kaksi sormeaa ja kirjainten etsiminen näppäimistöllä, voi tavoite olla liian kaukana. Tulkilta vaaditaan asiointitilanteissa kirjoitusnopeudeksi vähintään 9 000 lyöntiä puolessa tunnissa. Tämä ei kuitenkaan välttämättä riitä esimerkiksi luentotilanteisiin, joissa puhenopeus saattaa olla arjen asiointitilannetta nopeampi.

Kirjoitustulkki toimii yhden kielen sisällä: jos puhuja on suomenkielinen, kirjoitustulkki kirjoittaa suomea. Vastaavasti, jos puhuja on englanninkielinen, kirjoitustulkki

kirjoittaa englantia. Äidinkielisyydestä on luonnollisesti apua, mutta pätevimmat eri kielten osaajat pystyvät toimimaan myös vierailta kielillä. Humakin opinnoissa on ollut mukana myös virolaisia opiskelijoita, jotka toimivat kirjoitustulkkeina omalla kielellään. Suunnitelmassa on järjestää tulevaisuudessa ruotsinkielistä ja englanninkielistä kirjoitustulkkauksen koulutusta.

Harvinainen, mutta tärkeä ammattipätevyys

Kirjoitustulkkauksen ammatti kuuluu Suomessa harvinaisiin ammatteihin. Useimmat kirjoitustulkit tekevät myös jotain muuta työtä ja käyvät tulkkaamassa sen ohella. Suomessa on kuitenkin myös päätyönään kirjoitustulkausta tekeviä henkilöitä ja yrityksiä. Koska ammatti ja työ ovat suhteellisen tuntematonta, kirjoitustulkit myös perehdyttävät asiakkaitaan kirjoitustulkin käyttöön: millaisiin tilanteisiin kirjoitustulkki voidaan tilata, miten kirjoitustulkin kanssa toimitaan ja mitä kirjoitustulkki tekee. Ammatin tunnettuuden lisäämiseksi markkinointityötä on tehtävä niin asiakkaiden kuin suuren yleisönkin keskuudessa.

Creve

– Luovien alojen virtuaaliset yrityspalvelut opinnollistettuna avoimessa AMK:ssa

Leena Janhila

Humanistisen ammattikorkeakoulun perustama ja ylläpitämä luovien alojen yrityspalvelu Creve on toiminut jo yli 10 vuoden ajan auttaen yrittäjiä ja yrittäjäksi haluavia eteenpäin urallaan. Creve perustettiin 2009 Turkuun ja ensimmäiset kahdeksan vuotta luovien alojen hautomopalvelua tarjottiin pääsääntöisesti Varsinais-Suomen alueen aloittaville yrittäjille. Vuoden 2018 toukokuussa käynnistyi Humakin koordinoima ja kuuden osatoteuttajan ESR-rahoitteinen kehittämishanke Creve 2.0, jossa Creven toimintamallin ja kokemusten pohjalta rakennetaan valtakunnallista luovien alojen yrityspalveluverkostoa, uudistetaan yrittäjyyttä tukevia palveluja, kehitetään digitaalisia yrityspalveluja ja vahvistetaan luovan osaamisen hyödyntämistä eri alojen liiketoiminnassa. Crevestä onkin kasvussa nopealla tahdilla monipuolinen yrittäjyyden oppimisympäristö, joka palvelee luovien alojen yrittäjyydestä ja luovan osaamisen liiketoiminnallisesta hyödyntämisestä kiinnostuneita henkilöitä. Creven kohderyhmää ovat opiskelijoiden ja eri alojen yrittäjien lisäksi yrittäjyyden opettajat ja

yrittysneuvojat, joiden osaamista ja ymmärrystä luovan osaamisen mitattavasta liiketoiminnallisesta hyödystä lisätään koulutusten, neuvontojen, tapahtumien ja osaa-
miskiihdyttämön avulla.

Opinnollistetut yrityspalvelut ja jatkuva oppiminen

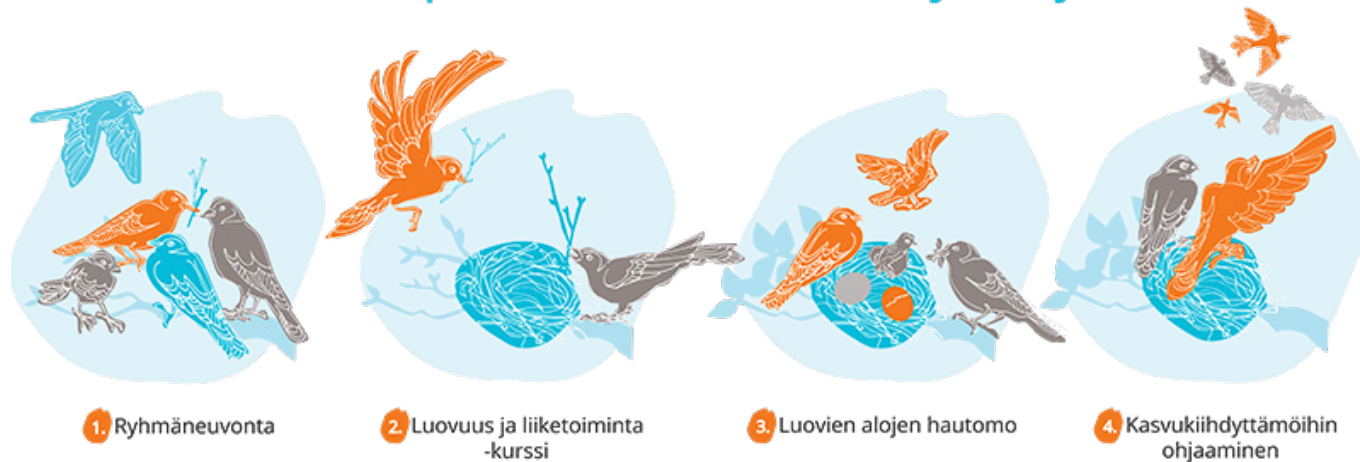
Creven palvelukokonaisuus ja yrittäjyyspolku luovien alojen aloittaville yrittäjille on hioutunut viimeisten parin kolmen vuoden aikana neliportaiseksi kokonaisuudeksi. Tällä hetkellä koko palvelutarjonta on saatavilla valtakunnallisesti verkko- ja virtuaalipalveluina.

Creven palvelupolku on rakennettu auttamaan yrittäjäksi haluavia hahmottamaan oman oppimisen ja kehitt-

tymisen kaarta sekä Creven tarjoamaa tukea yrittäjäksi ryhtymiseen. Palvelukokonaisuudesta voi jokainen valita itselleen sopivat osat ja palvelut voidaan joustavasti ajoittaa ja kohdentaa osallistujien tarpeisiin.

Ensimmäisen vaiheen maksuton ja avoin ryhmäneuvonta on suunniteltu auttamaan yrittäjyydestä kiinnostuneita tunnustelemaan, millaisista asioista yrittäjyyden ympärillä puhutaan. Keskustelevissa neuvontatapaamisissa pohditaan ryhmissä tietyn teeman alla erilaisia kysymyksiä ja haasteita, mitä osallistujilla on tullut vastaan. Asioita ratkotaan yhdessä ja keskeisenä tekijänä on auttaa osallistujia hyödyntämään toistensa osaamista ja jakamaan ajatuksiaan. Ryhmäneuvontoihin on osallistunut myös opiskelijoita, jo yrittäjänä toimivia, yrittysneuvoja ja opettajia. Neuvontatapaamiset ovatkin parhaimmillaan tiloja osaamisen jakamiselle. Opiskelijat ovat voineet saada

Creven palvelut luovan alan yrittäjälle

Kuva 1. Creven palvelukokonaisuus koostuu neljästä vaiheesta. Yrittäjäksi aikova voi valita itselleen parhaiten sopivat palvelut. Palvelujen sisällöt muovautuvat aina yrittäjän tarpeisiin.

ryhmäneuvontoihin osallistumisesta osasuorituksia mm. yrittäjyys-, tuotteistamis-, myynnin ja markkinoinnin opintoihin.

Varsinaisia opinnollistettuja ja myös Humakin avoimen AMK:n kautta tarjolla olevia yrityspalveluja ovat palvelupolun seuraavat askeleet. Polun toisessa vaiheessa Creve tarjoaa Luovuus ja liiketoiminta -koulutusta, jonka kautta varmistetaan yrittäjäksi aikoville – tai yrittäjämäisestä työskentelytavasta kiinnostuneille – perustietämys yrittäjyydestä, yrittäjämäisestä asenteesta, osaamisen ja asiakastarpeen tunnistamisesta, ennakoinnista, tuotteistamisesta, markkinoinnista, myynnistä ja johtamisesta yrityksen perustamiseen ja rahoitukseen. Luovuus ja liiketoiminta -opintojaksot on jaettu kahteen viiden opintopisteen osioon: opintojakso 1 keskittyy sisäiseen yrittäjyyteen ja suoritetaan yksilötehtävänä, opintojakso 2 toteutetaan 3–5 henkilön tiimeissä ja sen aikana suunnitellaan, testataan ja valmistaudutaan yrityksen perustamiseen. Opintojaksot toteutetaan verkossa ja ne tarjotaan Humakin tutkinto-opiskelijoiden lisäksi CampusOnlinen kautta sekä Humakin avoimen AMK:n opiskelijoille kaikille aiheesta kiinnostuneille. Ne voidaan myös liittää osaksi taideteollisen alan toisen asteen opintoja. Kokemukset ja palautteet Luovuus ja liiketoiminta -opintojaksoista ovat olleet erittäin positiivisia. Satojen osallistujien tiimimuotoiset verkkototeutukset ovat haastavia toteuttaa. Näissä kokeiluissa toiminnallisuus, tehtävänannot, ohjeistukset, taustamateriaalit, yhteiset keskustelualueet ja osaamisen jakaminen sekä vertaisarviointit ovat muodostaneet kokonaisuuden, jossa opiskelijoiden tarve asiantuntijaohjaukseen on ollut hyvin pientä. Opintojaksojen osallistujat hyödyntävät osana tehtäviä mm. oman alueensa yrityspalveluja. Näin palvelutarjonta ja alueen yritysneuvojat, yritystapahtumien järjestäjät ja tilat tulevat tutuiksi yrittäjyyttä suunnitteleville.

Creven palvelupolun kolmannessa vaiheessa tarjotaan luovien alojen hautomopalvelu, jonka kautta oman liiketoiminnan käynnistämiseen saa henkilökohtaista ja vertaistukea. Hautomopalvelu on kokonaisuudessaan opinnollistettu ja tuotettu virtuaalihautomona. Hautomopalvelu on tarjolla korkea-asteen tutkinto-opiskelijoille sekä avoimelta kentältä tuleville luovien alojen uusille yrittäjille avoimen AMK:n kautta 20 opintopisteen ja viiden kuukauden mittaisena kokonaisuutena. Hautomopakettiin on kytketty kulttuurituottajan AMK-tutkinnosta Liiketoiminnan eriytyvät opinnot harjoittelun (10 op) ja kehittämisprojektin (10 op) osalta, jotka kohdennetaan oman yritystoiminnan suunnitteluun, käynnistämiseen ja kehittämiseen. Toisen asteen opiskelijoille hautomopakettista on tuotteistettu 15 opintopisteen kokonaisuus, johon sisältyvät harjoittelu omassa yrityksessä liiketoiminnan käynnistämiseksi (10 op) sekä Toiminnan ja rahoituksen suunnittelu 5 op -opintojakso. Virtuaalihautomopalvelua on testattu syksyn 2019 aikana. Kokemukset hautomopalvelusta ovat hyvin samansuuntaiset lähiautomopalvelun kanssa. Yrittäjät kokevat virtuaalitapaamiset ja verkkotyöskentelyn tuovan etuja ja säästävän aikaa. Tapaamiset muiden samassa tilanteessa olevien yrittäjien kanssa toteutetaan niin verkkoympäristössä kuin erilaisten yrittäjyystapahtumien kautta lähitapaamisina. Näin myös tapaamisten ja tapahtumien teemat parhaiten tukevat yrittäjän omia kehittämistarpeita. Virtuaalihautomon pilotointi ja kehittäminen jatkuvat vielä 2020 aikana.

Neljännessä vaiheessa tarjoamme luovien alojen yrittäjänä toimiville ja kansainvälistymisestä kiinnostuneille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kansainvälisen verkoston hautomoissa ja kiihdyttämöissä. Tämän ympärille olemme kehittämässä myös mm. startup-vaihtoa ja ajatuksena on myös hautomoiden henkilöstön osaamisen kehittäminen vaihdon kautta.

Kuva 2. Kirjailija ja kulttuurituotannon koulutuksen yliopettaja Pekka Vartiainen Humakista fasilitoimassa Creven ryhmäneuvontaa teemalla Myynti ja markkinointi – Miten tarina liikuttaa ihmisiä? Taidelähtöisten sisältöjen tuominen yrityspalveluihin tulee jatkossa vahvistumaan.

Keskeisinä ja olennaisina tekijöinä Creven yrittäjäyyspalveluissa on yrittäjän oppiminen, oppimistaitojen ja osaamisen kehittäminen. Yrittäjäksi kasvatetaan erilaisten vaiheiden kautta ja henkilökohtaisen muutoksen ja kasvun tukeminen rakentavat samalla vahvempaa pohjaa liiketoiminnan onnistumiselle.

Syökö digi lähitapaamiset? – Virtuaalisuus ja digiympäristöt yrityspalveluissa

Creven valtakunnallisessa yrityspalvelussa palvelutarjonta toteutetaan verkossa ja virtuaalisissa ympäristöissä. Kehitteillä on mobiilisovellus, jonka kautta yrittäjyydestä kiinnostuneet pääsevät mukaan koko palvelutarjonnan palveluihin, yrittäjäyhteisöön, löytävät valtakunnallisen

verkoston toimijat ja oman alueen yritysneuvojat ja yrittäjäyyskoulutukset. Tulossa on myös testaukset, miten VR (virtual reality) ja laajemmin XR-maailmaa (extended reality) ja sisältöjä voitaisiin tuoda yrityspalveluihin. Miten teknologian avulla voidaan tukea ja edistää oppimista sekä kokemusta ryhmämuotoisista tapaamisista ja sisällöistä. Toinen iso kysymys tulevaisuudessa on tekoälyn hyödyntäminen yrityspalveluissa. Voidaanko faktapohjaista ja mitattavaa tietoa kerätä tietokannoista yrittäjyyttä suunnittelevien avuksi tekoälyn avulla ja ihmisten välisissä kohtaamisissa keskittyä vahvistamaan entistä paremmin oppimista, motivaatiota, vuorovaikutusta, kasvua ja muutosta.

Verko- ja virtuaaliset palvelut herättävät sekä mieliteitä että tunteita laidasta laitaan. Osallistuville yrittäjille verkkoympäristöt ovat tehneet osallistumisen helpommaksi ja toisaalta voidaan ajatella kynnyksen

Kuva 3. Creven virtuaalinen palvelukokonaisuus ei korvaa alueilla tuotettavia lähitapaamisia ja tapahtumia. Digitaalinen palvelualusta antaa mahdollisuuden koota alueelliset toiminnot yhteen ja jakaa osaamista yli aluerajojen. Kuvassa Creve 2.0 -hankkeen projektipäällikkö Benny Majabacka Humakista etsimässä Shiftistä vinkkejä tekoälyn hyödyntämiseen Creven palveluissa.

osallistumiseen olevan matalampi, kun osallistua voi omasta toimistosta tai kotoa. Creven koko palvelutarjonnan verkkomuotoon muuttaminen ei tarkoita, ettemmekö näkisi lähitapaamisten erityistä hyötyä ja merkitystä uuden äärellä oleville yrittäjille. Verkostoomme kuuluu kattavasti eri alueilla toimivia ja erittäin laadukkaita luovien alojen yrityspalveluja ja tapahtumia järjestäviä tahoja. Alueiden omat erityispiirteet ja omat alueelliset verkostot ovat olennainen osa valtakunnallista toimijaverkostoa ja ne tulee säilyttää. Creven virtuaalisen palvelun tarkoitus on yhdistää eri puolilta Suomea alueelliset toiminnot ja toimijat yhteen yhteisessä valtakunnallisessa digiympäristössä.

Creven palveluja tuotetaan jatkossa valtakunnallisesti tarpeissa elävän ja kehittyvän verkoston kautta. Palveluja on tuottamassa niin yksityisen, julkisen kuin kolmannen

sektorin toimijat. Creven alusta kokoaa yhteen parhaan osaamisen luovien alojen yrittäjyydestä ja luovan osaamisen hyödyntämisestä liiketoiminnassa. Sisällöt tullaan opinnollistamaan yhdessä eri korkeakoulujen kanssa jatkuvan oppimisen näkökulmasta ja osallistujien kannalta helposti saavutettavasti. Jatkossa tällaisia opinnollistettuja osaamispaketteja tarjotaan mm. osaamiskiihdyttämöpalveluna. Osaamiskiihdyttämön tavoitteena on käytännön toiminnan kautta avata eri alojen yrityksille ja organisaatioille luovan osaamisen hyödyntämisen mahdollisuuksia suunnittelusta kehittämissuunnitelman laatimiseen ja rahoituksen hakemiseen asti. Ensimmäinen pilotointi strategisen muotoilun osaamiskiihdyttämöstä käynnistyy keväällä 2020 ja opinnollistettu korkeakoulujen yhteisesti tarjoama ohjelma tulee avoimen AMK:n tarjontaan jo keväällä 2021.

Oikeus- tulkkauksen erikoistumis- koulutus korkeakoulujen yhteistyönä

Hanna Putkonen-Kankaanpää

Oikeusistuimissa ja viranomaisasioissa käytetään tulkkausta, kun asiakkaalla ja viranomaisilla ei ole yhteistä kieltä. Oikeustulkkausta tarvitaan monipuolisesti erilaisissa oikeusasteilla esimerkiksi rikosoikeudenkäynneissä, huoltajuusriidoissa, turvapaikkamenettelyissä, hallinto-oikeudellisissa asioissa ja esi- ja poliisitutkinnassa. Oikeustulkkauksen tarve on kasvamaan päin kansainvälistyvässä maailmassa, sillä oikeusprosessissa mukana olevien ihmisten on oikeus tulla ymmärretyksi tehtäessä yksilön kannalta merkittäviä päätöksiä. Kyse voi olla myös viranomaisten aloitteesta viereille tulevista oikeudellisista menettelyistä tai kansainvälisten yritysten välisistä oikeudenkäynneistä. (Rannat 2018.)

Tulkkeina ovat tähän mennessä toimineet kieltä osaavat henkilöt, asioimistulkkitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet tulkit. Uuden oikeustulkkipolikitesteriä koskevan lain (17.12.2015/1590) myötä, opetushallituksella on velvoite ylläpitää oikeustulkkipolikitesteriä tulkeista, joilla on riittävä osaaminen tulkata erilaisissa

oikeudellisissa viranomaisasioissa. Oikeustulkkien tulee myös hallita niihin liittyvä ammattikieli ja vakiintuneet ilmaukset molemmilla tai useilla työkielillään. Tätä varten aloitettiin syksyllä 2016 suunnitella koulutusta yhdessä Humanistisen ammattikorkeakoulun, Diakonia-ammattikorkeakoulun, Tampereen, Helsingin ja Turun yliopistojen kanssa. Ensimmäinen korkeakoulutetuille suunnattu oikeustulkkaukseen pätevöittävä koulutus korkeakoulutasolla käynnistyi erikoistumiskoulutuksena syksyllä 2018. Mukana olevat korkeakoulut – Diak, Humak, Helsingin ja Tampereen yliopistot – vastasivat jokainen omista opintojaksoistaan koulutuksessa.

Opiskelijoina kahden kielen haltijoita

Erikoistumiskoulutukset on tarkoitettu työelämässä toimiville, korkeakoulututkinnon jo suorittaneille tai muuten vastaavan osaamisen hankkineille. Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus on laajuudeltaan 40 opintopistettä ja se suunnattiin tulkkausalan ammattilaisille, joilla on korkeakoulututkinnon lisäksi työkokemusta tulkkauksesta tai oikeusalalta ja vähintään kahden kielen kielitaito.

Opiskelijaryhmään valikoitui 20 suomen kielen ja toisena kielenään arabiaa, englantia, ruotsia, venäjää tai suomalaista viittomakieltä hallitsevia opiskelijoita. Kahden kielen hallitseminen on välttämätöntä, sillä oikeustulkit tulkkaavat kahden eri kielen välillä.

Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutus jakautuu kahteen osa-alueeseen: oikeustulkin toimintaympäristön tuntemukseen 15 op ja oikeustulkkaukseen 25 op. Opintojen aikana opiskelijat tutustuivat tuleviin työympäristöihinsä, niissä käytettävään sanastoon ja virallisiin proseduureihin, työssäjaksamista unohtamatta. Opettajina toimivat asiantuntijat eri viranomaistahoilta, yliopistoista

ja ammattikorkeakouluista. Erikoistumiskoulutus toteutettiin monimuoto-opintoina, jotka koostuivat verkko- ja lähiopinnoista.

Yhteistyöstä voimaa

Korkeakoulujen yhteistyönä suunnittelemat erikoistumiskoulutukset ovat vielä melko uusi toimintatapa. Korkeakoulujen välinen yhteistyö ja sitoutuminen erikoistumiskoulutusta koskevaan sopimukseen on kuitenkin edellytys koulutuksen olemassaololle. Työ- ja elinkeinoelämäyhteistyötä edellytetään jo sopimusvalmistelussa, joka on myös kuvattava sopimuksessa. Yhteistyöverkoston laajuus ja kokoonpano määrittyvät tapauskohtaisesti ja harkinnanvaraisesti. Korkeakoulujen välisellä yhteistyöllä vähennetään päällekkäisyyden riskiä koulutustarjonnan osalta. Korkeakoulujen tutkijaverkostot ovat keskeisessä roolissa erikoistumiskoulutuksia suunniteltaessa. (Kallunki & Seppälä 2016, 15.)

Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutuksen osalta korkeakoulujen välinen yhteistyö on vielä nuorta. Yhteistyötä on edeltänyt ja edesauttanut sattumanvaraiset kahvipöytäkeskustelut, alan seminaareissa luodut verkostot ja yksittäisten asiantuntijoiden kohtaamiset. Oikeustulkkauksen erikoistumiskoulutuksen toteuttamista edelsi koulutuksen suunnittelua koskeva hanke. Jo hankehakemuksissa vaadittiin, että yli puolen niistä suomalaisista korkeakouluista, jotka antavat tulkkiopintua, on suhtauduttava koulutukseen myönteisesti. Ensimmäiseen suunnitteluhankkeeseen ilmoitautui toimijoiksi kuusi korkeakoulua: Tampereen, Turun, Vaasan ja Helsingin yliopistot sekä ammattikorkeakouluista Diak ja Humak. Koulutuksen toteutushankkeeseen ilmoitautui neljä korkeakoulua: Helsingin ja Tampereen yliopistot sekä Diak ja Humak. Suunnitteluhankkeen koordinaattorina toimi Tampereen yliopisto ja koulutuksen

pilotoinnista vastasi Diak. Kaikkien toimijoiden rooli on ollut yhdenmukainen koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa: jokaisella korkeakoululla on ollut vastuulleen yhden tai useamman opintojakson toteuttaminen. Yhteistyön suurinta antia onkin ollut toisilta oppiminen ja ajatusten jakaminen. Humakin toimijat ovat saaneet arvokasta tietoa erikoistumiskoulutusten suunnittelusta ja toteuttamisesta. Tärkeimpänä koulutuksen antina on ollut kuitenkin oikeustulkkauden asiantuntijuuden laajentuminen korkeakoulusektorilla ja se, että koulutus on parantanut merkittävästi yksilöiden oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.

Lähteet:

Kallunki, Jarmo & Seppälä, Hannele 2016. Korkeakoulujen erikoistumiskoulutukset – Käsikirja koulutusten kehittäjille. Viitattu 29.11.2019. http://www.arena.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arena_korkeakoulujen_erikoistumiskoulutukset_kasikirja.pdf?_t=1526968159

Rannat, Ruta 2018. Diakonia-ammattikorkeakoulun uutinen. Viitattu 29.11.2019. <https://www.diak.fi/2018/02/15/oikeustulkkauden-erikoistumiskoulutus-on-osaamisen-tae/>

Humakin opinnot tutuiksi jo lukioaikana

Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki

Uusi lukiolaki (714/2018) astui voimaan vuonna 2018. Laki velvoittaa lukiot yhteistyöhön korkeakoulujen ja työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa (Lukiolaki 13§). Velvoitteita yhteistyöhön on asetettu myös korkeakouluille. Tulossopimuksissa vuosille 2017–2020 on sovittu, että korkeakoulut lisäävät yhteistyötä toisen asteen koulutuksen järjestäjien kanssa korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeuttamiseksi. Yhteistyötä viitoittaa myös Korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -visio, jossa tavoitteena on korkeakoulutettujen määrän lisääminen 50 %:iin 25–34-vuotiaista vuoteen 2030 mennessä. Yhteistyön ensisijaisena tavoitteena on sujuvoittaa siirtymiä toiselta asteelta korkeakouluihin ja orientoida opiskelijoita jatko-opintoihin (OKM 2019:6, 23).

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu (2019:6, 31–32) nimeää nykyisen yhteistyön muodoiksi muun muassa erilaiset lukioiden ja korkeakoulujen yhteiset tapahtumat – kuten abi- ja uraohjauspäivät – vierailut korkeakouluihin ja erilaiset orientaatiokurssit. Keskeiset toimijat yhteistyössä opiskelijoiden lisäksi ovat molempien tahojen henkilöstöt. Tämä voi tarkoittaa korkeakoulun opettajien vierailuja lukion kursseilla ja päinvastoin sekä tutustumispäiviä henkilökunnalle

korkeakoulussa. Myös ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan ympärille voidaan rakentaa mielekkäitä malleja lukioyhteistyöhön. Lukiouudistus tarjoaakin opetushenkilöstölle mahdollisuuksia kehittää yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen perustuvaa uudenlaista toimintakulttuuria ja tehdä yhteistyötä niin muiden lukioiden, korkeakoulujen kuin työelämän kanssa (OKM 2019:6, 13).

Tilastokeskuksen (2019) koulutustilastojen mukaan tutkintotavoitteisessa lukiokoulutuksessa oli vuonna 2018 yhteensä 103 400 opiskelijaa. Lukiokoulutusta annettiin 384 oppilaitoksessa. Vaikkakin vuodesta 2008 vuoteen 2018 lukiokoulutusta antavien oppilaitosten määrä on vähentynyt 65 oppilaitoksella ja samanaikaisesti lukiolaisten määrä on pienentynyt 9 prosenttia, on korkeakoulujen haltuun otettava kohderyhmä valtava. Lisähaasteensa yhteistyöhön tuo Suomen lukioverkon erityispiirre: noin puolet lukioista on pieniä maaseudun ja haja-asutusalueiden yksiköitä. Jotta koulutuksen alueellinen tasa-arvo toteutuisi, on oleellista tarjota korkeakoulutukseen tutustumisen mahdollisuuksia verkkovälitteisesti.

Lukioiden ja korkeakoulujen välisen yhteistyön kehittämistä valmistellut työryhmä ehdottaakin valtakunnallista yhteistyömallia, jossa korkeakoulujen opetustarjontaa avataan julkisesti lukioiden hyödynnettäväksi. Tarjonta voi koostua lyhyistä verkkokursseista, joita lukiolaiset voivat hyödyntää osana lukion opintojaksoja. (OKM 2019:6, 34.) Kaikkea yhteistyötä ei kuitenkaan ole mielekkästä tarjota verkon välityksellä, joten myös alueellisella ja läheisemmällä yhteistyöllä on paikkansa.

Humakin tarjonta lukiolaisille

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa lukioyhteistyö on tähän mennessä perustunut lähinnä lukiovierailuihin ja paikalliseen opetusyhteistyöhön erään itäsuoma-

laisen lukion kanssa. Uuden lukiolain myötä Humakissa lanseerattiin syksyllä 2019 valtakunnalliseen tarpeeseen paremmin vastaavat digitaaliset avoimen ammattikorkeakoulun kurkistuskurssit kulttuurituottaja-, tulkki- ja yhteisöpedagogin AMK-tutkintoihin. Kurkistuskurssit ovat maksuttomia kaikille toisen asteen opiskelijoille ja muille Humakin opinnoista kiinnostuneille. Opintojen maksuttomuudella taataan tasavertaiset mahdollisuudet kaikille opinnoista kiinnostuneille taustasta riippumatta. Laajuudeltaan 2–3 opintopisteen kurssit mahdollistavat tutustumisen korkeakouluopintoihin, Humakin eri aloihin ja opintojen edellyttämiin valmiuksiin ennen kuin opiskelija tekee päätöksen hakeutua tutkinto-opiskelijaksi. Voi olla, ettei ala olekaan sitä, mitä opiskelija on ajatellut. Tämä on suotuista tilanne niin opiskelijalle kuin korkeakoulullekin: Humak saa motivoituneempia opiskelijoita, jotka suorittavat opintonsa todennäköisemmin loppuun. Opiskelijalle ei myöskään tule turhia opiskeluvuotia eikä opiskelija menetä yhteishaussa paikkaansa ensikertalaisten kiintiössä. Ensikertalaiskiintiöiden tavoitteena on parantaa niiden asemaa, jotka hakevat ensimmäistä opiskelupaikkaansa. Lukiolaiset hyötyvät kurkistuskurssin suorittamisesta konkreettisesti, sillä suoritukset hyväksiluetaan osaksi AMK-tutkinto-opintoja, mikäli opiskelija aloittaa myöhemmin tutkinto-opiskelijana.

Humakin tarjoamat kurkistuskurssit toteutetaan verkossa ajasta ja paikasta riippumatta, joten niiden suorittaminen on erittäin joustavaa ja saavutettavaa. Opiskelija voi tehdä opintoja silloin kun hänelle sopii – myös kesällä – eikä oppilaitosten tarvitse sopia lukujärjestystasolla opetusajoista. Myös lukioiden opinto-ohjaajat nostavat yhteistyöopintojen maksuttomuuden ja saavutettavuuden olennaisimmiksi tekijöiksi lukiolaisen kannalta yhteistyön onnistumiseksi (Väyläseminaarin työpaja 28.8.2019). On kuitenkin syytä huomioida, että verkko-opiskelu ja aikatauluttomuus edellyttävät lukiolaisesta itseohjautuvuutta kurinalaisuutta ja korkea-

motivaatiota. Kurkistuskurssit ovat herättäneet laajasti kiinnostusta ja ne ovatkin keränneet nopeasti jo satoja ilmoittautumisia. Nähtäväksi jää, kuinka moni lopulta suorittaa kurssit loppuun. Tavoitteena on laajentaa kurkistuskurssitarjontaa jatkossa entisestään luomalla vastaavat toteutukset kaikkiin Humakin AMK-tutkintoon johtaviin koulutuksiin.

Korkeakouluopinnot osaksi lukion opetussuunnitelmaa

Lukion opetussuunnitelman perusteet uudistuvat vuonna 2021 mennessä. Uudistuksen tavoitteena on kehittää lukion opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia nykyistä kattavammin sekä tukee opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita ja oppimista. (Opetushallitus.) Uudistuksen tulisi huomioida korkeakoulu yhteistyö myös lukioden opetussuunnitelmatasolla. Niin kauan, kun lukioden toiminnan keskiössä ovat ylioppilaskirjoitukset ja ainekeskeisyys, vievät ne lukiolaisten huomioita pois jatko-opintomahdollisuuksien kartoittamisesta ja korkeakouluvalmiuksien kehittämisestä. Lukioden opetussuunnitelmissa tulisi huomioida korkeakouluopintojen sisällyttäminen ja hyväksilukeminen osaksi opiskelijan henkilökohtaista opetussuunnitelmaa. Korkeakoulujen tarjoamat kurkistuskurssit tulisi olla hyväksiluettavissa suoraan lukion valinnaisten opintojen suorituksiksi (OKM 2019:6, 35).

Yli koulutusrajojen tapahtuva yhteistyö edellyttää myös selkeitä kansallisia yhteistyörakenteita, kehittämismyönteisyyttä ja johdon tukea molemmilta yhteistyöoppilaitoksilta. Korkeakoulujen toisen asteen tarjontaa ja kohderyhmälle suunnatut tapahtumat tulee olla esillä yhteisessä kansallisessa tarjontaportalissa, kuten Opinpolku.fi-palvelussa. Nykyinen kirjava tilanne on haas-

tava niin lukioden opinto-ohjaajille kuin korkeakoulujen markkinoinnista vastaaville henkilöille. Myös käsitteistön yhdenmukaistamisella helpotetaan yhteistyön toteutumista, tunnettavuutta ja viestintää eri toimijoiden kesken. Esimerkkinä kurkistuskurssit, joista puhutaan myös orientaatiokursseina.

Lähteet:

Katse korkealle. Näkökulmia lukioden ja toisen asteen yhteistyöhön. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:6. Viitattu 7.10.2019. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161375/OKM_6_2019_Lukiot%20ja%20korkeakoulut.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Opetushallitus: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukion-opetussuunnitelman-perusteet-uudistuvat>. Viitattu 7.10.2019.

Tilastokeskus: https://www.stat.fi/til/lop/2018/lop_2018_2019-06-18_tie_001_fi.html. Viitattu 7.10.2019.

Väyläseminaari 28.8.2019 Laurea ammattikorkeakoulu, Työpaikka 2: Lukion ja korkeakoulun välinen yhteistyö.

Opiskelu alkaa jo valintakokeissa

– Valintayhteistyötä
kulttuurituotannon
verkkotutkimuksen
kanssa

Johanna Henriksson

Kun ITK-päivillä vuonna 2017 Satakunnan ammattikorkeakoulu esitteli täysin uuden valintakoetansa liiketalouden koulutuksessa – valintakokekurssi verkossa – ei moni arvannut, mitä se sai aikaan Suomen pienimmän ammattikorkeakoulun, mutta suurimman kulttuurituottajakouluttajan kehittäjissä. Koska kulttuurituotannon koulutuksen monimuotototeutus järjestettäisiin kokonaan verkossa syksystä 2018 lähtien, eikä perinteisellä valintakokeella päästäisi selville hakijan digikyvykyydestä, halusimme järjestää myös valintakokeen verkossa, opiskelijoiden tulevassa autenttiossa ympäristössä. (ks. Henriksson & Tamminen 2018a.) Pilotointi toteutettiin yhteistyössä Humakin avoimen ammattikorkeakoulun kanssa, joten hakijat hyötyivät valintakokeen suorittamisesta konkreettisesti opintopisteiden muodossa jo alkuvaiheessa. Kokeilu oli linjassa korkeakoulukentällä tapahtuvien valintakoeuudistusten kanssa, joilla pyritään luomaan entistä joustavampia valintamalleja ja uudenlaisia käytänteitä digitaalisuutta hyödyntämällä. Sittemmin tapa on levinnyt laajemmin korkeakoulukentälle (ks. esim. YLE 28.9.2019).

Kaikkienensa kevään 2018 valintakokeen kautta suoritettiin avoimen ammattikorkeakoulun

opintopisteinä yli 400 op, joka osoittaa, että oppimista tapahtui jo hakuvaiheessa. Ennätyksellisen suuresta hakijamäärästä – lähes 500 – noin 30 prosenttia jatkoi valintakokeurssin jälkeen valintakokeen toiseen vaiheeseen, joka osoitti, että valintakoeverkkokurssi toimi hyvin hakijoita karsivana vaiheena. (Henriksson & Pohjanmäki 2018.) Niin kuin eräs hakijoista ilmaisi palautteessaan:

”Karsintaa tulee varmasti runsaasti jo tässä vaiheessa. Hieno tapa osoittaa pystyvänsä itsenäiseen opiskeluun.”

Kaikille avointa ja kokeilu sallittua

Avoimen ammattikorkeakoulun peruseriaatteeseen kuuluu opintojen avoimuus kaikille – ikään, sukupuoleen tai koulutukseen katsomatta. Opintoihin saa ja pitää voida osallistua myös kokeilumielellä. Niin hakijoiden kuin korkeakoulunkin näkökulmasta ei ole kummankaan edun mukaista valita tutkinto-opiskelijoiksi sellaisia, jotka huomaavatkin olevansa väärällä alalla. Avoin ammattikorkeakoulu mahdollistaa joustavalla ja hakijaystävällisellä tavalla automaailmasta tutun termin ”renkaiden potkimisen” ennen päätöstä hakeutua tutkinto-opintoihin. Tässä nimenomaisessa yhteistyössä tapa oli hakijoiden kannalta optimaalinen, sillä verkkokurssi oli ilmainen, kun avoimen ammattikorkeakoulun opinnot ovat tavallisesti maksullisia. Valintakoe yhteistyön lopputuloksena kulttuurituotannon verkkotutkinto sai erittäin innostuneita ja osaavia tutkinto-opiskelijoita (ks. Henriksson & Tamminen 2018b).

”Kurssi oli pienimuotoinen, mutta siitä sai maistiaisen siitä millaista monimuoto-opiskelu voi olla ammattikorkeakoulussa.” (Hakijan palaute.)

”Mukava kokonaisuus, jossa testattiin hyvin kulttuurituottajalta vaadittavia ominaisuuksia eli mm. useiden eri tehtävien rinnakkain tekemistä, ajankäytön suunnittelua, aikaansaamista ja jopa heittäytymistä.” (Hakijan palaute.)

Yhteistyötä on jatkettu onnistuneen pilotoinnin jälkeen myös keväällä 2019 eikä sitä ole suunnitelmissa lakkauttaa lähitulevaisuudessa siitäkin huolimatta, että kulttuurituotannon päivätoteutuksessa siirrytään valtakunnalliseen digitaaliseen valintakokeeseen kevästä 2020 – tälläkin kertaa ensimmäisenä ja ainoana kulttuurialan koulutuksista ammattikorkeakoulukentällä. Valintakoeverkkokurssi on tuottanut kahtena peräkkäisenä vuotena eniten opintopisteitä Humakin avoimen ammattikorkeakoulun tuotteista, joten voidaan puhua menestyksekkäästä ja oppimisen kannalta kannattavasta tuotekonseptista. Vaikka kokeisiin laitettava panos on suhteellisen korkea valintakokeen suunnittelu- ja toteutusvaiheessa mm. tehtävien arvioinneista johtuen, on tämä työ pois lehtorilta siinä vaiheessa, kun opiskelijat suorittavat opintojakson loppuun niin tutkinto-opiskelijoina kuin toivottavasti myös avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoina. Tutkinto-opiskelijat taas hyötyvät verkkokurssista aikaisemmin hankitun tunnistamisen ja tunnustamisen prosessin (AHOT) myötä opintopisteiden muodossa. Parhaimmassa tapauksessa opiskelijat saavat vahvistuksen siitä, että ovat hakeutumassa oikealle. Tämä ilmeni monen hakijan palautteessa:

”Tehtävien aihealueet olivat innostavia ja itselle kurssin käyminen ainakin antoi varmuuden, että on hakenut oikealle opintolinjalle.”

”Valintakoevaihe antaa todella hyvin osviittaa siitä, onko ala sitä mitä on ajatellut ja tehtäviä tehdessä tulee todellakin pohdiskeltua, onko ala sellainen, mikä itseä kiinnostaa ja voisiko nähdä itsensä alan tehtävissä.”

Todella hyvät tehtävät, jotka todella saivat ajattelemaan omaa suhdetta kulttuuriin sekä perehtymään alan eri mahdollisuuksiin ja työtehtäviin.

”Suoritettava kurssi lisäsi motivaatiotani hakea.”

Lähteet:

Henriksson, Johanna & Pohjanmäki, Titta 2018. Kulttuurituotannon koulutuksen valintakoe verkossa avoimen AMK:n yhteistyönä. Päivystävät humanistit -blogisarja. Viitattu 3.12.2019. <https://www.humak.fi/blogit/kulttuurituotannon-koulutuksen-valintakoe-verkossa-avoimen-amkn-yhteistyona/>.

Henriksson, Johanna & Tamminen, Niila 2018a. Tehtävien määrä ja aikaa vievyys yllätti, mutta alkujärkytyksestä selvittyäni nautin suunnattomasti niiden tekemisestä! – Kulttuurituotannon (AMK) -tutkinnon valintakoe verkossa. Teoksessa Äärynen, Mikko (toim.) Väläyksiä Humakista II. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 67. Viitattu 3.12.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/12/valayksia-II-2018-Mikko-Aarynen-Humak-I.pdf>.

Henriksson, Johanna & Tamminen, Niila 2018b. ”Humakissa opiskelu on mielestäni aika coolia” – Kokemuksia kulttuuritutkinnon verkkotutkinnon alkutaipaleelta. Päivystävät humanistit -blogisarja. Viitattu 3.12.2019. <https://www.humak.fi/blogit/humakissa%E2%80%AFopiskelu-on-mielestani-aika-coolia%E2%80%AF-kokemuksia-kulttuurituotannon-verkkotutkinnon-alkutaipaleelta/>.

YLE 28.9.2019: <https://yle.fi/uutiset/3-10985042>. Viitattu 25.11.2019.

Verkkokauppa palvelee yhden luukun periaatteella

Marika Stam

Opiskelun aloittamisen pitää olla helppoa, mutta myös opintoihin sitouttavaa. Humakin avoimen ammattikorkeakoulun verkkokauppa suunniteltiin takaamaan sujuva asiakaskokemus ja nopea palvelu. Verkkokaupan myötä avoimen AMK:n opiskelija- ja taloushallinnon työtehtävät ovat muodostuneet selkeäksi toimintamalliksi.

Humakin avoimen AMK:n opetustarjonta kuvataan verkkokaupassa tuotekohtaisesti ja maksaminen on liitetty ilmoittautumisvaiheeseen. Maksuominaisuuden tarkoituksena on sitouttaa opiskelija suorittamaan opintonsa, vähentämään hallinnollista työtä ja yksinkertaistaa opiskelijahallinnon prosesseja. Maksutapahtuman onnistunut suorittaminen on tae myös opiskelijapaikasta. Opintomaksujen laskutukseen ja maksuhuomautuksiin kuulunut työaika on vähentynyt merkittävästi verkkokaupan myötä. Kauppa on myös auttanut jäsentämään ja aikatauluttamaan avoimen ammattikorkeakoulun opetustarjonnan suunnittelua.

Opintojen kuvauksiin ja verkkokaupan ohjeistukseen on panostettu niin saadun palautteen kuin omatoimisen kehitystyön avulla.

Avoimen ammattikorkeakoulun verkkokauppa lanseerattiin Humakissa elokuussa 2014. Nykyisin se toimii osoitteessa <https://kauppa.humak.fi/>.

Verkkokauppa toimii reaaliaikaisesti

Verkkokaupasta asiakas näkee ajantasaisesti saatavilla olevat tuotteet. Ne esitetään toteutusajankohtineen ja asiakas voi tarkistaa tiedoista ilmoittautumisajan, jäljellä olevien paikkojen määrän ja pääsee maksamaan opinnot. Opinnot, joissa ilmoittautumisaika on päättynyt, eivät näy enää tarjonnassa. Verkkokaupan hakutoiminto mahdollistaa opetustarjonnan silmäilyn kokonaisuudessaan tai valikoidusti. Opintoja voi hakea yksittäisinä opintojaksoina koulutuksittain, paketoituina osaamiskokonaisuuksina ja väyläopintopaketteina. Verkkokaupan kuvitus visualisoi koulutusten sisältöä.

Asiointi verkkokaupassa edellyttää rekisteröitymistä asiakkaaksi. Asiakastunnuksen luominen on välttämätöntä, sillä Humak tarjoaa paljon opiskelevalle lukuvuoden opintoihin maksukaton. Lukuvuoden (1.8.–31.7.) maksukatto on nykyisellään 300 euroa, joka koskee niin yksittäisiä opintoja kuin väyläopintoja. Maksukaton ylittävistä opinnoista ei enää veloiteta opintomaksua kyseisen lukuvuoden aikana.

Asiakas varmistaa opiskelupaikan ostettuaan tuotteen. Pelkkä ostoskoriin siirretty ostos ei vielä varaa paikkaa, joten opiskelijaksi aikovan kannattaa toimia varsin ripeästi, varsinkin myynninaloituspäivänä ja suosittujen opintojen osalta. Ennakkotiedotuksella Humak pyrkii muistuttamaan opintojen nopeasta täyttymisestä. Tällaisia tuotteita verkkokaupassa ovat yleensä väyläopinnot ja seikkailukasvatuksen osaamiskokonaisuudet.

Ostotapahtuman jälkeen asiakas täyttää erilliselle lomakkeelle opiskelijahallintajärjestelmää varten tarvittavat henkilötietonsa. Tarkemmat tiedot opinnoista lähetetään asiakkaalle, kun opintosihiteeri on käsitellyt ostokset verkkokaupassa ja tehnyt opiskelijarekisteritallennukset. Käsitelyaikaan vaikuttaa työtilanne ja tehtyjen ostojen määrä. Myynninaloituksen yhteydessä käsitelyaika on luonnollisesti pisimmillään. Asiakas ei toistaiseksi näe verkkokaupasta ostotapahtumansa hallinnollista käsitelyvaihetta. Tämä aiheuttaa välillä kyselyjä opintojen aloittamisesta.

Henkilökohtaista palvelua on tarjolla erilaisilla viestintätavoilla

Humak tarjoaa avoimen AMK:n opiskelijoille henkilökohtaisen palvelun tueksi chat-, sähköposti- ja puhe- linpalvelut. Erityisesti lukuvuoden myynninaloituksen aikoihin chat-palvelu on osoittautunut suosituksi yhteydenpitovälineeksi verkkosivuilla ja -kaupassa. Nopeasti ja asiakaslähtöisesti toimiva viestintä edellyttää riittävää henkilökuntaa ja laajaa tietoutta opetustarjonnasta ja -järjestelyistä sekä hallintoprosessista. Monien yhteydenottomahdollisuuksien ja reaaliaikaisesti toimivan chatin avulla pyritään tarjoamaan mahdollisuus vastata asiakaskysymyksiin silloin, kun ostotapahtuma tai opintojen suunnittelu on ajankohtaista tai ongelmatilanne on akuutti.

Chatissa tyypillisimmät kysymykset koskevat opintojen suunnittelua, väyläopintojen sisältöjä, maksuja ja opintojen aloittamiseen liittyviä ohjeita sekä jatko-opintoja. Myös alennuksiin ja maksukattoon sekä ilmaiskursseihin – kuten kurkistuskursseihin – koskevia kysymyksiä tulee verkkosivuilla olevista ohjeistuksista huolimatta. Olisi tärkeää löytää tapa, jolla asiakas saadaan tutustumaan ohjeisiin ennen ostotapahtumaa. Hallinnollisesti työtä

tuottavat ohjeista poikkeavat valinnat, niiden korjaaminen ja muutoksista tiedottaminen niin opiskelijoille kuin opinnosta vastaaville lehtoreille.

Opintojen ohjausta on saatavilla erikseen nimetyiltä henkilöiltä. Pedagogista apua voi käyttää esimerkiksi suunniteltaessa opintoja, valitessa opintojaksoja ja arvioitaessa opiskelijan mahdollisuuksia suorittaa aiottuja opintoja. Avoimen ammattikorkeakoulun sähköpostiin ja chattiin tulee yhteydenottoja liittyen ilmoittautumiseen, opintomaksuihin, peruutuksiin, opiskeluvaihtojen muutoksiin ja opintosuoritusotepyyntöjä. Usein kaivataan myös vain vahvistusta ohjeista luettuihin tietoihin. Asiakastytyväisyyden ja ohjaus- sekä neuvontapalvelujen toivotaan johtavan myös suoritettuihin opintoihin. Kesken jääneet opinnot eivät hyödytä ketään ja sitovat myös turhaan resursseja.

Väyläopintojen tiedustelut liittyvät opintojaksojen valintaan ja sisältöihin. Humak tarjoaa osalla väylistä enemmän opetustarjontaa, kuin mitä väyläopintojen 60 op suorittaminen edellyttää. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelija voi valita opintojaan peilaten opetustarjontaa jo olemassa olevaan osaamiseensa ja kiinnostuksen kohteisiinsa. Uusi opetustarjonta on perinteisesti tullut myyntiin elokuun alussa, mutta tarjonta on ollut jo katsottavissa kesäkuun alussa. Opintoja suunnitteleville tämä antaa mahdollisuuden silmällä tulevaa opetustarjontaa jo kesän aikana sekä suunnitella kaikessa rauhassa valintojaan.

Opintojen maksaminen tapahtuu Paytrail-palvelussa

Verkkokauppaan on tehty runsaasti räätälöintiä, sillä perusverkkokaupparatkaisussa ei ole täysin Humakin avoimen AMK:n ”tuote- ja alennuslogiikkaan” liittyviä sääntöjä. Maksupalveluna käytetään Paytrailia, joka mahdollistaa suojatun maksamisen. Maksutapoina käyvät pankkisiirto, yleisimmät luottokortit. Huomionarvoista on, että verkkokauppaa koskevat yleiset verkkokaupan palautusehdot. Paytrailin kautta asiakaspalautus onnistuu nopeasti verrattuna perinteisen asiakaspalautuksen vaatimaan työaikaan. Mahdollisissa peruutuksissa palautukset hoituvat yleensä Paytrailin kautta.

Onnistunut asiakaskokemus verkkokaupassa, laadukkaat opinnot ja jälkimarkkinointi tukevat asiakassuhteen jatkamista Humakissa. Opintoja voi ostaa verkkokaupasta silloin, kun osaamisen päivittäminen on jälleen ajankohtaista. Parhaimmassa tapauksessa opiskelija jatkaa Humakin tutkintoon johtavissa koulutuksissa kohti AMK- tai YAMK-tutkintoa.

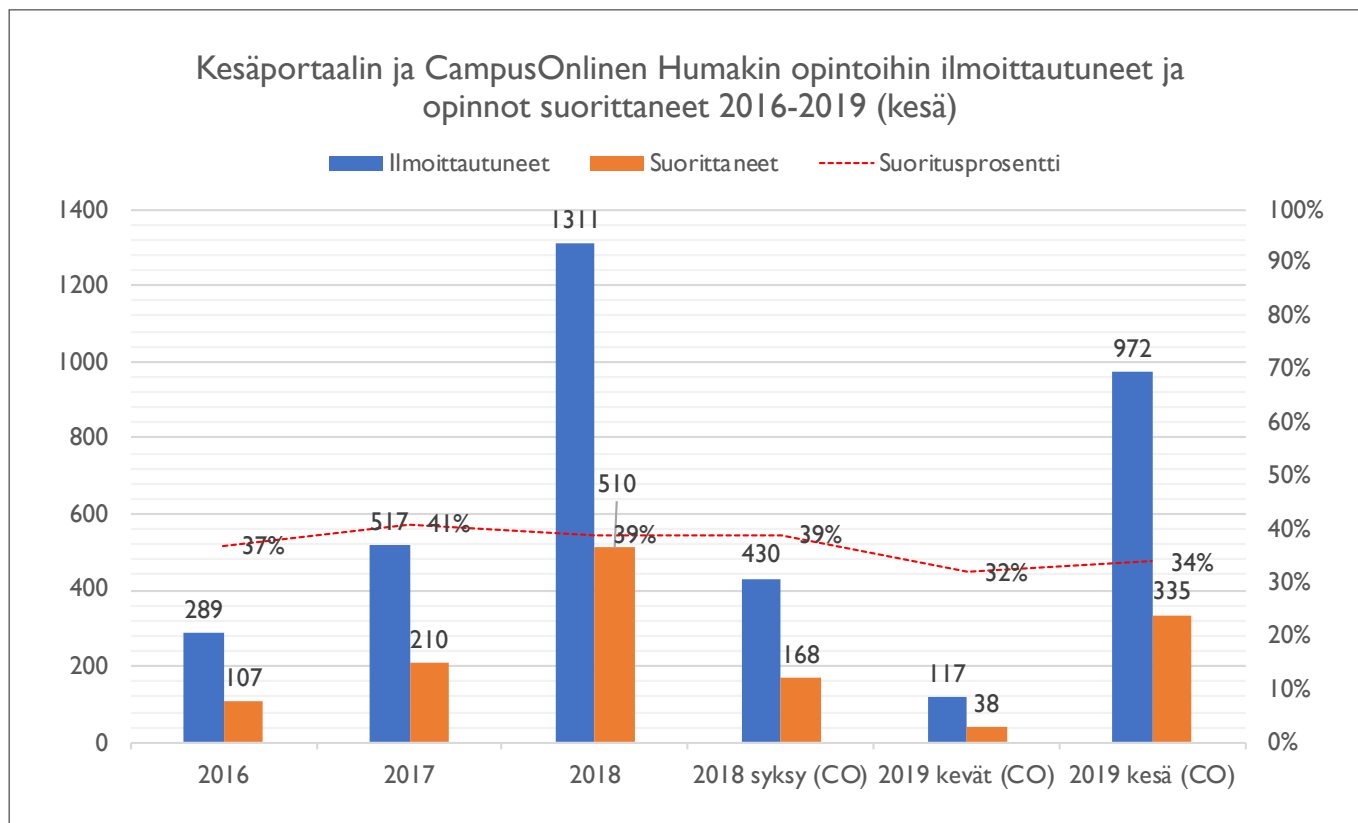

Kesäportaalista ympärivuotiseen tarjontaan

Johanna Henriksson

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden mahdollisuudet ristiin opiskelulle ovat parantuneet merkittävästi eAMK-hankkeessa syntyneen CampusOnline.fi-portaalin myötä. Ympärivuotisen opiskelun mahdollistava portaali on yksi eAMK-hankkeen näkyvimmistä ja hedelmällisimmistä tuloksista, sillä verkkotarjonnallaan se voi taata monen tutkinto-opiskelijan valmistumisen aikataulussa – tai jopa etuajassa. Monipuolisen tarjonnan ja erityisesti joustavien toteutustapojen myötä opiskelijoilla on ollut syksystä 2018 lähtien ainutkertainen mahdollisuus opiskella minkä tahansa muun ammattikorkeakoulun opintojaksoja. Tätä ennen opiskelijoiden oli tyytyminen vuonna 2016 lanseeratun Kesäportaalin tarjontaan, jolla vastattiin silloisen hallitusohjelman digitalisaation edistämistarpeeseen ja toisaalta haluttiin vauhdittaa opiskelijoiden valmistumista (Johansson 2016). Ammattikorkeakoulujen uudessa rahoitusmallissa vuosille 2021–2024 osa jatkuvan oppimisen osuudesta kohdennetaan yhteistyöopintojen perusteella, mikä korostaa entisestään korkeakoulujen välistä yhteistyötä, profiloitumista ja työnjakoa (OKM 2019). Tässä artikkelissa kuvataan Kesäportaalin ja CampusOnlinen merkitystä ja kehitystä yhtenä Humakin jatkuvan oppimisen osa-alueena.

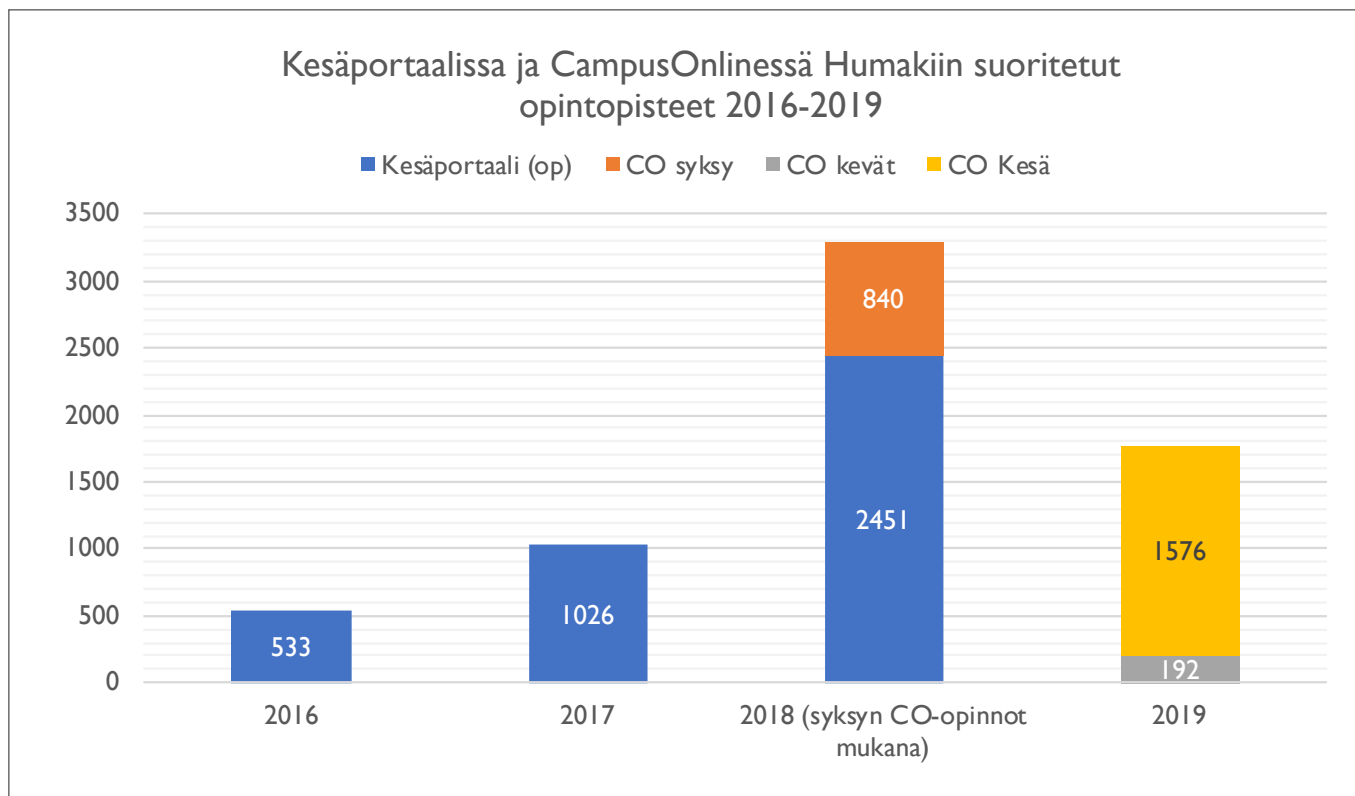
Kuvio 1. Kesäportaalin ja CampusOnlinen Humakin opintoihin ilmoittautuneet ja opinnot suorittaneet vuosina 2016–2019. Huom. vuoden 2019 osalta huomioitu vain kevät ja kesä.

Johtamisen opintojaksolla merkittävä osuus tuloksessa

Tähän mennessä CampusOnlinen kautta suoritettut 85 000 opintopistettä osoittavat portaalin olevan merkittävä korkeakoulujen yhteistyössä suoritettujen opintopisteiden tuottaja. Selkeästi suosituin kausi on kesä, sillä jopa 54 000 opintopistettä syntyi kesän 2019 aikana. (Tyrväinen 2019.) Tämä näkyy myös Humakin omissa tilastoissa tarkasteltaessa opintoihin ilmoittautuneiden ja

opinnot suorittaneiden määriä vuosina 2016–2019 (ks. kuvio 1).

Eniten opiskelijoita motivoi halu suorittaa opintoja omaan tahtiin, vapaasti valittavien opintojen tarjonta ja ylipäättänsä muiden ammattikorkeakoulujen mielenkiintoiset opintojaksot (CampusOnline kesä 2019 -raportti 2019). Kaudesta toiseen toistuvana piirteenä on kuitenkin suhteellisen pieneksi jäävät suoritusprosentit – Humakissa keskimäärin 37 % ammattikorkeakoulujen

Kuvio 2. Kesäportaali ja CampusOnlinessä Humakiin suoritettujen opintopistemäärien vuosittaiset määrät vuosina 2016–2019 (kesä).

vaihteluvälin ollessa 19–57 % (Jonnenen 2019a). Ilmiö on yleinen kaikissa ammattikorkeakouluissa ja puhuttanut kentän pedagogisia toimijoita jo pidemmän aikaa. Tois-taiseksi opiskelijakohtaisten ilmoittautumisten määrää ei ole lähdetty rajoittamaan, vaan opiskelijat saavat valita niin monta opintojaksoa suoritettavakseen kuin haluavat. CampusOnlinesta tehtyjen talouden analyysiraporttien mukaan (Jonnenen 2019b) osallistujia ei kuitenkaan kannata jatkossakaan rajoittaa, sillä kustannustehokkaimmat ammattikorkeakoulut eivät ole toimineet näin. Esimerkiksi Humakissa 80 % CampusOnlinen ristiin opiskelusa tuotetuista opintopisteistä tulee opintojaksoista, joilla

on vähintään 80 osallistujaa. Toki tämä haastaa opinto-jakson toteuttajat alistumaan massatoteutuksiin, mutta niitäkin on mahdollista toteuttaa laadukkaasti ja tehokkaasti esimerkiksi viestinnän ja tehtävien automatisointia sekä oppimisanalytiikkaa hyödyntämällä.

Tarkasteltaessa Humakin opetustarjonnan myötä syntyneitä opintopisteitä on kehityssuunta jo ennen CampusOnlinen pilotointia lähtenyt voimakkaaseen kasvuun (ks. kuvio 2). Niin kesäportaalien kuin CampusOnlinen suosituimpiin opintojaksoihin on kuulunut Humakin johtaminen ja työyhteisötaidot 5 op -opintojakso. Sen

osuus on yli 40 % kaikista Humakin Kesäportaalin ja CampusOnlinen kautta saamista opintopisteistä vuosien 2016–2019 aikana. Opintopakso houkuttaa opiskelijoita aiheen yleispätevyyden takia ja saa monet pohtimaan omaa johtamistyyliään (Toivanen 2019, ks. myös Henriksson 2019).

Ristiin opiskelusta hyötyvät niin opiskelijat kuin ammattikorkeakoulutkin

Ristiin opiskelun suorien taloudellisten hyötyjen lisäksi ammattikorkeakoulujen kannattaa ohjata omat tutkinto-opiskelijansa valitsemaan mahdollisimman paljon vapaasti valittavia opintoja CampusOnlinen tarjonnasta. Ammattikorkeakoulut voivatkin nykytilanteessa valita strategiansa, ollako kustannustehokkaiden ja suosittujen opintopaksojen tuottaja vai saada mahdollisimman paljon omia opiskelijoita muiden ammattikorkeakoulujen järjestämille opintopaksoille ja pitää oma vapaasti valittavien tarjonta rajallisena. (Jonninen 2019b.)

Humakissa tutkinto-opiskelijat ovat hyödyntäneet CampusOnline-tarjontaa vielä heikosti. Tämä näkyy myös Jonnisen (2019a ja 2019b) ammattikorkeakoulujen tutkinto-opiskelijoiden CampusOnline-suoritusten määrää tarkastelevissa tilastoissa, joissa Humak pitää mm. Diakin, Arcadan ja Novian kanssa häntäpäätä. Suunta on kuitenkin parempaan päin, sillä portaalin pilotoinnin muutamasta opiskelijasta on päästy jo kesän 2019 saatan Humakin opiskelijaan, jotka täydensivät tutkintoaan muiden ammattikorkeakoulujen tarjonnalla. Tässä osassa lienee lisääntyneellä sisäisellä viestinnällä ja opetus henkilöstön tietoisuudella CampusOnlinen tuottamista mahdollisuuksista ja sitä kautta osana opiskelijoiden valmennusta. CampusOnlineä tulisi hyödyntää enemmän myös kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusopintojen osalta, sillä tarjonnassa on monipuolisesti niin vieraalla

kielellä toteutettavia substanssiopintopaksoja kuin puhtaasti kielen opetteluun liittyviä toteutuksia.

Parempi tilanne Humakin kannalta on tarkasteltaessa tilastoa suurimmista CampusOnline-opintopisteiden tuottajista. Vaikka Humakin tarjonta on ollut suhteessa moneen muuhun ammattikorkeakouluun kovin pienimuotoista – enimmillään 13 opintopaksoa, kun tilaston kärjessä olevalla Savoniolla sen on ollut suurimmillaan 40 – olemme onnistuneet tuottamaan hyvinkin kustannustehokkaasti 10. eniten CO-opintopisteitä kaikista ammattikorkeakouluista (Jonninen 2019a). Tässä osassa on ollut selkeästi onnistuneella tarjonnalla (ks. esim. Henriksson 2019).

Tulevaisuuden suunnitelmia

Kaikki hyvä päättyy aikanaan niin myös eAMK-hanke. CampusOnline-portaaliin tulevaisuus on huolettanut monia, mutta tämän hetkisen tiedon mukaan ristiin opiskelu portaalin kautta jatkuu entiseen malliin. Ikonen (2019) mukaan tavoitteena on laajentaa tarjontaa tuhansien opintopaksojen tarjottimeksi. Tämä tapahtuu ammattikorkeakoulujen verkkotarjonnan voimakkaan lisäämisen ohella avoimen ammattikorkeakoulun ja muiden korkeakoulujen tarjonnan avaamisella CampusOnlineen. Tällöin portaali ei hyödyttäisi enää pelkästään ammattikorkeakoulujen opiskelijoita vaan laajasti kaikkia osaamisensa kehittämisestä kiinnostuneita kansalaisia. Samanaikaisesti kehitetään Opintopolku.fi-järjestelmää vastaamaan paremmin yhden luukun palveluperiaatteeseen koulutukseen hakeutuvan näkökulmasta, joten avoin keskustelu digitaalisten järjestelmien kehittämisessä ja tarpeellisuudessa on paikallaan.

Lähteet:

CampusOnline kesälukukausi 2019 -raportti. Viitattu 4.12.2019.

Henriksson, Johanna 2019. Ajatuksia Humakin menestyksestä CampusOnline.fi:n pilotoinnissa. Humak Future Hub -blogisarja. Viitattu 4.12.2019. <https://www.humak.fi/blogit/ajatuksia-humakin-menestyksesta-campusonline-fin-pilotoinnissa/>

Ikonen, Hannu 2019. Mikä on CampusOnlinein tulevaisuus? Digipölytys-blogi. Viitattu 10.12.2019. <https://www.eamk.fi/fi/digipolytys/mika-on-campusonlinein-tulevaisuus/>

Johansson, Tuula 2016. Kesäopinnot ammattikorkeakouluissa kiinnostavat. Humakin uutinen www-sivuilla. Viitattu 4.12.2019. <https://www.humak.fi/uutiset/kesaopinnot-ammattikorkeakouluissa-kiinnostavat/>

Jonninen, Jukka 2019a. eAMK-analyyssiraportti. Väliraportti 2/3: Vaikuttavuus. Viitattu 4.12.2019. <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/campusonlinein-vaikuttavuus/>

Jonninen, Jukka 2019b. eAMK-analyyssiraportti. Väliraportti 1/3: Talouden näkökulma. Viitattu 4.12.2019. <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/campusonlinein-vaikuttavuus/>

Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut. Viitattu 4.12.2019. https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/korkeakouluille-uusi-rahoitusmalli

Toivanen, Pasi 2019. Suullinen tiedonanto 20.3.2019.

Tyrväinen, Paula 2019. Opiskelua ristiin rastiin. Digipölytys-blogi. Viitattu 4.12.2019. <http://www.arene.fi/ajankohtaista/opiskelua-ristiin-rastiin/>

Kulttuuri yhdistää

– Humakin ja KUMUn
ristiin opiskelu-
mahdollisuudet

Sanna Pekkinen

Keväällä 2019 Humakin Jyväskylän kampuksen väki sai mielenkiintoista sähköpostia Jyväskylän yliopiston Kulttuurit ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa (KUMU) tutkinto-ohjelman professori Outi Fingeroosilta. Sähköpostissa hän tiedusteli kiinnostusta alkaa suunnitella opetusyhteistyötä Humakin ja KUMUn välille. Tuosta viestistä ei kulunut pitkäkään aika, kun tapasimme osan KUMUn ja Humakin Jyväskylän henkilöstön kesken ja aloitimme yhteisen suunnittelutyön. Jo ensimmäisessä tapaamisessa löysimme paljon yhteisiä ajatuksia ja näkökulmia ja näimme yhteistyön pelkästään positiiviseksi. Päätimme alkaa suunnitella keskenään päikseen vaihdettavia opintokokonaisuuksia. Myös hankeyhteistyöstä keskusteltiin ja siihen aiotaan palata opintoyhteistyön käynnistymisen jälkeen. Keväisestä aamiaiskokouksesta alkoi moduulien suunnitteluvaihe, joka huipentuu syksyllä 2020, kun toivottavasti joukko KUMUn opiskelijoita aloittaa opinnot Humakissa ja joukko Humakin opiskelijoita KUMUssa.

Mikä KUMU?

Kulttuurit ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa (KUMU) kuuluu Jyväskylän yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan historian ja etnologian sekä yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksille. KUMU korvaa 2019 alkaen antropologian ja etnologian oppiaineet ja on näin ollen uusi tutkinto-ohjelma yliopiston tarjonnassa. (KUMU-esittely.)

KUMU tutkii ihmisiä, yhteisöjä ja kulttuureita etnologian, antropologian ja kulttuuripolitiikan näkökulmista. Opinto-oppaassa kerrotaan, että KUMUssa tarkastellaan yksilöiden ja yhteisöjen jakamia kulttuurisia merkityksiä ja käytäntöjä, kulttuurien moninaisuutta, kulttuurin ja taiteen politiikkaa ja hallintoa sekä kulttuurin taloutta. Tutkinto-ohjelma yhdistää ainutlaatuisella tavalla humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta. Erilaisia ilmiöitä opitaan ymmärtämään haastattelemalla ja havainnoimalla ihmisiä, tutkimalla arkistoja, mediaa ja verkkoa sekä analysoimalla puhetta, tekstiä ja tilastoja. (KUMU opinto-opas.)

KUMUn kiinnostuksen kohteena ovat kaikenlaiset kulttuuriset ilmiöt, kuten traditiot, rituaalit, taide, media, arki, yhteisöt ja elämäntavat sekä kulttuuria koskeva päätöksenteko. KUMU ei myöskään kaihda yhteisöllisiä ja yhteiskunnallisia haasteita, kuten eriarvoisuutta, köyhyyttä, riippuvuuksia, osattomuutta, väkivaltaa ja konflikteja. (KUMU-esittely.)

Yliopisto-opinnot perustuvat tieteelliseen tutkimukseen, mutta KUMUssa hyödynnetään työelämälähtöistä osaamista. Opinto-oppaan mukaan opiskelija oppii toimimaan erilaisissa organisaatioissa ja ymmärtämään luovien alojen työtä, taloutta ja yrittäjyyttä. (KUMU opinto-opas.) Näitä jälkimmäisiä valmiuksia yhteistyö Humakin kanssa pyrkii myös vahvistamaan.

Yhteinen työkenttä kutsuu valmistuneita

Yliopisto-opintojen ja ammattikorkeakouluopintojen ristiin opiskelun nähdään hyödyttävän sekä opiskelijoita että työnantajia. Näkemyksemme mukaan kumulaiset ja humakilaiset työllistyvät pitkälti samanlaisiin työpaikoihin varsin tasavertaisesti. Molempien oppilaitosten valmistuneita löytyy erilaisten yhdistysten ja kansainvälisten tai kotimaisten järjestöjen, julkisen sektorin kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden, tapahtumatuotantojen, neuvontapalvelujen, viestintäorganisaatioiden ja maahanmuuttoon liittyvien tehtävien taustalta. Yrittäjyys on Humakin kulttuurituotannon opiskelijoille yksi varteenotettava vaihtoehto työllistymisessä ja sitä se voi olla myös kumulaisille.

Työnantajalle ei monestikaan ole suurta merkitystä työntekijän taustatutkinnolla, kun työnhakijan osaaminen, soveltuvuus ja muut tekijät kohtaavat työnantajan tarpeet. Toki joissakin paikoissa on valintakriteerinä ylempi korkeakoulututkinto, joka poissulkee Humakin alemman tason tutkinnosta valmistuneet. Toisaalta monet Humakista valmistuneet ovat hakeutuneet jatko-opintoihin yliopistoon. Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston eri tiedekuntien maisteriopintoihin hakee vuosittain kymmeniä Humakista valmistuneita. Nyt suunnitellut KUMUn moduulit toimivat ns. siltaopintoina KUMUn maisteriopintoihin. Humakin ylemmät AMK-tutkinnot ovat valmistuville yksi mahdollisuus korottaa tutkinto, mutta pääsy suorittamaan ylempää AMK-tutkintoa edellyttää kahden vuoden työkokemusta alalta. Vasta valmistuneella sitä työkokemusta ei aina ole.

Liikehdintää on myös toiseen suuntaan. Joka vuosi maistereita hakeutuu Humakin monimuoto-opintoihin suorittamaan AMK-tutkinnon. Työelämälähtöiset opinnot houkuttavat täydentämään akateemista tutkintoa.

Opintojen syventäminen akateemisella tutkimuksella (Humakin opiskelijat), opintojen täydentäminen työelämälähtöisillä opinnoilla (KUMUn opiskelijat), mahdollisuus jatko-opintoihin sekä yhteinen työkenttä ovat näkökulmia ja perusteluja yhteistyölle Humakin ja KUMUn välillä. Laajempi näkökulma yhteistyölle löytyy opetus- ja kulttuuriministeriön kansallisesta visiosta. Korkeakoulu- ja tutkimus 2030 -vision (2017) mukaan tarvitsemme enemmän korkeakoulutettuja osaajia ja uudenlaista osaamista. Tarvitsemme yhdessä tekemisen kulttuuria ja siitä kumpuavaa osaamisen edelläkävijyyttä.

Moduulien sisällöt

KUMUn ja Humakin yhteistyössä on kysymys joustavista opintojen rakenteista, joissa avainsana on modulaarisuus. KUMUn ja Humakin opiskelijoilla on syksystä 2020 alkaen mahdollista valita tutkintoihinsa moduuleita korkeakoulujen ja koulutusten raja-aitojen yli. Käytännössä yliopisto-opiskelijoiden (KUMU) tutkintoihin on mahdollista sisällyttää konkreettisia työelämätaitoja Humakin kulttuurituotannon ja yhteisöpedagogiikan opinnoista. Humakin opiskelijat pääsevät puolestaan KUMUun tutustumaan akateemiseen kulttuurien ja yhteisöjen tutkimukseen. Molempien korkeakoulujen opiskelijoiden tiedollinen ja taidollinen osaaminen kasvaa ja mahdollisuus sijoittua työelämään paranee näiden opintojen myötä.

Olemme valinneet sekä KUMUn että Humakin opintosuunnitelmista tiettyjä opintojaksoja, joita opiskelijat voivat ensisijaisesti ottaa opintoihinsa. Lisäksi halusimme antaa opiskelijoille mahdollisuuden valita molemmista koulutuksista erillissopimuksella muitakin opintojaksoja, jos osaamista jo on ehdotetuista sisällöistä.

Kumulaisille tarjottava kulttuurituotannon ammatillisista opinnoista koostuva moduuli (25 op) pitää sisällään Tuotantajuuden perusteet 15 op ja Tuottajan taloussalkku 10 op -osaamiskokonaisuudet (ks. kuvio 1). Ajatuksena on tarjota peruskatsaus tuottajan työhön ja erilaisiin tuotantoihin sekä tuotantoja ohjaaviin lakeihin ja säädöksiin. Myös taloussuunnittelun ja -hallinnon sekä kulttuurin rahoitusosaamisen arvioidaan olevan KUMU-opiskelijoiden osaamista laajentavaa. (Humak opetussuunnitelma kulttuurituotannon koulutus 2018–2024.)

Yhteisöpedagogitutkinnon ammatillista opinnoista valitsimme kumulaisille yhteisöpedagogiikan ammatillisen toiminnan perusteita käsittelevät kaksi opintojaksoa sekä Johtajuus ja työelämätaidot 5 op -opintojakson. Lisäksi valinnaisina on mahdollisuus valita joko Taloussuunnittelun ja -hallinto 5 op, Valmentava työote 5 op tai Monikulttuuriosaaminen ja kotoutuminen 5 op -opintojaksot. (Humak opetussuunnitelma yhteisöpedagogikoulutus 2018–2024.) Kulttuurituotannon opintojaksot on mahdollista suorittaa täysin verkko-opintoina syys-, kevät- ja kesälukukauden aikana, mutta yhteisöpedagogiopintojen jaksoista osa edellyttää läsnäoloa lähiopetuksessa ainakin osittain.

KUMUn perus- ja aineopintojen opintojaksotarjonnasta valitsimme humakilaisille sellaisia jaksoja, joiden arvioimme kiinnostavan sekä yhteisöpedagogi- että kulttuurituottajaopiskelijoita (ks. kuvio 2). Halusimme vahvistaa opiskelijoiden tutkimuksen teon taitoja ja siksi tarjonnassa on tutkimuksen teon perusteet ja erikoistuminen etnologiseen tutkimustraditioon. Opinnoissa käydään läpi humanististen tieteiden näkökulmasta etnografisia tutkimusmenetelmiä, keruita, arkistoaineiston elinkaarta, aineistonhallintaa ja tutkimusetiikkaa. Uskomme näiden opintojen syventävän loistavasti Humakin tarjoamia kehittämistoiminnan opintoja. Lisäksi humakilaiset voivat valita oman kiinnostuksensa mukaan 10 op valinnaisista

Kulttuurituotannon moduuli 25 op	
Tuottajuuden perusteet 15 op <ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurituotannon perusteet 10 op • Lakitieto ja etiikka 5 op 	Kulttuurituottajan taloussalkku 10 op <ul style="list-style-type: none"> • Taloussuunnittelu ja hallinto 5 op • Kulttuurin rahoitus 5 op
Yhteisöpedagogiikan moduuli 25 op	
Yhteisöpedagogiikan ammatillisen toiminnan perusteet 10 op <ul style="list-style-type: none"> • Yhteisöpedagogin ammatillisuus 5 op • Yhteisöpedagogi järjestö- ja nuorisotyön ohjaajana 5 op 	Yhteisöllinen, yhteiskunnallinen ja pedagoginen toiminta 15 op <ul style="list-style-type: none"> • Johtaminen ja työelämätaidot 5 op • Taloussuunnittelu ja hallinto 5 op • Valmentava työote 5 op (valinnainen) • Monikulttuuriosaaminen ja kotoutuminen 5 op (valinnainen)

Kuvio 1. Humakin tarjonta KUMU-opiskelijoille.

opintojaksoista. Tarjolla on niin kulttuurin käsitteeseen ja sen asettumiseen, etnopolitiikkaan, muistiin ja kerrontaan sekä teknologiaan ja innovaatioihin liittyviä sisältöjä. Myös Humakiin saapuvilla vaihto-opiskelijoilla on mahdollisuus ottaa opintoja KUMUn englanninkielisestä tarjonnasta. Tämä on todella hieno mahdollisuus ERASMUS-vaihto-opiskelijoille tulla opiskelemaan Humakiin ja saada samalla käytännöllisten ja työelämälähtöisten AMK-opintojen rinnalle myös yliopisto-opintoja. Uskomme, että pystymme tarjoamaan vaihto-opiskelijoille ainutlaatuisen mahdollisuuden päästä tutustumaan kahteen suomalaiseen korkeakouluun samanaikaisesti.

KUMUn opintojaksot opiskellaan osin lähiopetuksessa Jyväskylän yliopistolla, osin itsenäisesti tekemällä kirja-

tenttejä, lukupiirejä tai oppimistehtäviä. Jatkossa myös etäosallistuminen ja verkko-opinnot ovat yhä enemmän mahdollisia.

Opintoihin hakeutuminen, kesto ja suorittaminen

Opinto-oikeuden kesto on kaksi vuotta tai enintään opiskelijan tutkinto-opiskelu-oikeuden keston ajan, ja valinta moduuleihin tehdään erillisten hakukriteerien perusteella kunkin vuoden keväällä. Opintoihin valittavien opiskelijoiden määrästä ja hakukriteereistä sovitaan korkeakoulujen osapuolten välillä vuosi kerrallaan. Nyt ensimmäisen kerran erillisopintoihin haetaan toukokuussa

Kulttuurit ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa -moduuli 25 op

Tutkimuksenteon perusteet 15 op

- Kulttuurin käsite ja ilmiö 5 op
- Johdatus tutkimuksen tekemiseen 5 op
- Etnografia, tutkimusetiikka ja aineistonhallinta 5 op

Kulttuuri ja muuttuva yhteiskunta, valinnaiset opintojaksot 10 op

- Etnopolitiikka eilen ja tänään 5 op
- Muisti, kerronta ja muistin politiikat 5 op
- Teknologiat kulttuurissa 5 op
- Uskonto, mentaliteetit ja maailmankuvat 5 op
- International cultural politics 5 op
- Ajankohtaisia teemoja 5 op

Cultures, Communities and Change, englanninkielinen moduuli vaihto-opiskelijoille 5–20 op

- Development ethnology 5 op
- Media, globalisation and social justice 5 op
- International cultural politics 5 op
- Body and Gender 5 op

Kuvio 2. KUMUn tarjonta Humakin tutkinto- ja vaihto-opiskelijoille.

2020. Kumpikin korkeakoulu valitsee 10–12 opiskelijan kiintiön, ja valintakriteereinä käytämme hyvää opintomenestystä ja motivaatiota aloittaa opiskelu toisessa korkeakoulussa. KUMUn opinnot on tarkoitettu Humakin kaikkien kampusten opiskelijoille. Opiskelu ei edellytä välttämättä muuttoa Jyväskylään, mutta lähiopetuspäiviin on syytä varautua niin KUMU- kuin yhteisöpedagogiopinnoissakin. Opinnot jakaantuvat sekä syys- että kevätlukukaudelle ja Humakin opintoja voi osin suorittaa myös kesäopintoina.

Valitut opintojaksot soveltuvat hyvin kummankin korkeakoulun toisen tai kolmannen vuoden opiskelijoil-

le. Humakin tutkinnoissa KUMUun suoritettujen opintojen voidaan hyväksilukea vapaasti valittaviin opintoihin, osin ne voivat korvata joitakin Humakin pakollisia jaksoja. Vastaavasti Humakiin suoritettujen opintojen hyväksiluetaan KUMUn tutkintoon.

Toivomme, että keväällä 2020 saamme ison nipun hakemuksia yhteistyöstä kiinnostuneilta Jyväskylän yliopiston ja Humakin opiskelijoilta ja että syksyllä 2020 pääsemme aloittamaan konkreettisen opetusyhteistyön kahden korkeakoulun välillä. Näkisimme että Humakilla ja Jyväskylän yliopistolla voisi olla muitakin vastaavia moduuleita – ehkäpä tämä on vasta alkua yhteistyöllemme.

Yhteistyön suunnittelu keväästä 2019 alkaen on sujunut mutkattomasti ja erityisen avoimessa ja rakentavassa hengessä. Molempien korkeakoulujen hallinto- ja opiskelijapalvelut ovat olleet kannustavia ja myös innostuneita yhteistyöstä. Esiin tulleita asioita on haluttu ratkaista ja miettiä yhdessä. Virallinen yhteistyösopimus allekirjoitetaan joulukuussa 2019 ja sen jälkeen pääsemme täysillä markkinoimaan opintoja nykyisille ja tuleville opiskelijoille.

Lähteet:

Humak opetussuunnitelma kulttuurituotannon koulutus 2018–2024. Viitattu 30.10.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/08/Kulttuurituottaja-AMK-OPS-2018-2024.pdf>

Humak opetussuunnitelma yhteisöpedagogikoulutus 2018–2024. Viitattu 30.10.2019. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2018/08/Yhteis%C3%B6pedagogi-AMK-OPS-2018-24.pdf>

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 30.10.2019 <https://minedu.fi/korkeakoulutuksen-ja-tutkimuksen-visio-2030>

KUMU-esittely. Kulttuurit ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa. Viitattu 30.10.2019. <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/hela/opiskelu/oppiaineet/kumu>

KUMU opinto-opas. Kulttuurit ja yhteisöt muuttuvassa maailmassa. Etnologian, antropologian ja kulttuuripolitiikan kandidaattiohjelma. Viitattu 30.10.2019. <https://www.jyu.fi/ops/fi/hytk/kulttuurit-ja-yhteisot-muuttuvassa-maailmassa-etnologian-antropologian-ja-kulttuuripolitiikan-kandidaattiohjelma>

Avoin ammatti- korkeakoulu opiskelijahallinnon näkökulmasta

Marita Halmetoja ja Leena Nurmi

Uusi lukuvuosi avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijahallinnossa pyörähtää käyntiin aina syksyisin heti elokuun alussa, kun verkkokauppa aukeaa. Tätä ennen on tehty hyvissä ajoin kevään ja kesän aikana valmisteluja uuden opetustarjonnan eteen päivittämällä Humakin avoimen ammattikorkeakoulun www-sivuja ja verkkokauppaa sekä luomalla ilmoittautumiseen liittyviä eLomakkeita, jotka helpottavat opiskelijoiden henkilötietojen siirtoa oppilaitosjärjestelmä Peppiin. Tässä artikkelissa tarkastelemme, miten avoimen ammattikorkeakoulun toiminta näyttäytyy opiskelijahallinnon näkökulmasta, ja millaisissa asioissa asiakkaat ovat yhteydessä opintosuhteereihin.

Neuvontaa ilmoittautumiseen liittyvissä asioissa

Keväästä 2019 lähtien seuraavan lukuvuoden opetustarjonta julkaistaan jo ennen kesää. Tarjonnan julkaisun aikaistamisesta johtuen neuvontaa ja ohjeistusta annetaan opinnoista kiinnostuneille jo hyvissä ajoin ennen varsinaisen ilmoittautumisen alkamista. ”Hei, haluaisin koota väyläopintoja Yhteisöpedagogia opintoihin, olenko valinnut oikeat kurssit?”

tai ”*Odotan innolla opintoja. Jos väyläopintojen valinnoissani oli puutteellisuuksia, ilmoittaisitteko minulle. Yritin parhaani valinnoissani.*” ovat tyypillisiä esimerkkejä avoimen AMK:n opintosuhteille lähetetyistä viesteistä. Opintosuhteet auttavatkin opintojen valintaan, rahoitukseen ja opintomaksuihin liittyvissä asioissa sekä verkkokaupan käytössä.

Vuonna 2014 Humak otti käyttöön nykyisen avoimen ammattikorkeakoulun verkkokaupan ja Paytrail verkkomaksupalvelun. Muutoksen myötä asiakas pystyy valitsemaan maksutavaksi verkkopankin, luottokortin tai osamaksun. Entisestä resurssia vievästä laskutuksesta on luovuttu kokonaan. Myös mahdolliset maksun palautukset ovat helpottuneet, kun niiden käsittely mahdollistui suoraan verkkokaupassa asiakkaan saadessa palautuksen tililleen nopeasti. Verkkokauppaosto on samalla ilmoittautuminen opintoihin, mikä varmistaa automaattisesti opiskelupaikan.

Opintojen alkuun ja ilmoittautumiseen liittyvien kysymysten lisäksi opintosuhteet ovat opiskelijoiden tukena koko heidän opintopolkunsa aikana avoimessa ammattikorkeakoulussa. Yhteydenottoja tulee esimerkiksi ilmoittautumisten muutoksiin, opintososiaalisiin etuuksiin ja opintoihin kuuluviin lomakkeisiin sekä todistuksiin liittyen.

Monet tiedustelevat tarkemmin ennen ostopäätöstään, millaista opiskelu avoimessa ammattikorkeakoulussa on, tai jos aiemmista opinnoista on jo aikaa, niin onnistuuko opiskelu vielä. Usein keskustelu opintosuhteiden kanssa vahvistaa päätöstä ja madaltaa kynnystä hakeutua opintoihin, vaikkakin tiettyä digikyvykkyyttä nykyopiskelu edellyttääkin avoimen ammattikorkeakoulun opintojen ollessa suurimmaksi osaksi verkossa. Verkkopiskelun myötä esimerkiksi opintojakson oppimistehtävät palautetaan verkkoon ja tiedonhankinnantaidot ovat tietoa pursuvassa nykymaailmassa erittäin merkityksellisiä.

Opiskeluvalmiuksiin onkin kiinnitetty huomioita, sillä opiskelija voi ennen Humakin opintoja tutustua itseopiskelumateriaaliin koskien kieliä, tiedonhankintataitoja ja tietotekniikkaa. Lisäksi avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijalle suositellaan Humakin Opiskeluvalmiudet 5 op ja Suomen kieli ja viestintä 5 op -opintojaksoja, jotka ovatkin kaikille väyläopiskelijoille pakollisia opintoja. Niiden tehtävänä on orientoida ja perehdyttää opiskelijaa mm. verkko-opiskeluun, Humakin järjestelmiin ja kirjoittamiseen. Opiskelijoille on myös tarjolla korkeakoulujen yhteistyössä järjestämiä opiskelutaitoita. Tilaisuuksissa käsitellään mm. opintojen suunnitteluun, ajankäyttöön, tieteellisten tekstien lukemiseen, verkko-opiskeluun, tenttiin valmistautumiseen ja esiintymisjännitykseen liittyviä aiheita.

Verkkokaupasta opiskeluun

Verkkokauppaostoksen myötä käynnistyy opiskelijahallintoprosessi, jolla asiakkaasta tulee Humakin avoimen ammattikorkeakoulun opiskelija. Ostotapahtuman jälkeen asiakas täyttää henkilötiedot erilliselle eLomakkeelle, josta tiedot tallennetaan edelleen oppilaitosrekisteriin ja opiskelija lisätään ostamilleen opintojaksoille. Tämä jälkeen opiskelija saa sähköpostin, jossa on yleisohjeita opintoihin liittyen ja ohje Humakiin järjestelmiin pääsemiseksi. Syksyllä 2018 Humakissa otettiin käyttöön suomi.fi tunnistautumispalvelu, joka mahdollisti opiskelijoiden itsenäisen käyttäjätunnusten hakemisen palvelun kautta. Tämä vähensi opiskelijahallinnollista työmäärää merkittävästi.

Tulevaisuudessa Humakissa otetaan mahdollisesti käyttöön Pepin maksullisen koulutuksen moduuli, jolloin ilmoittautuminen opintoihin tapahtuu sen kautta. Tällöin henkilötiedot ja opiskelijan opintojaksoille ilmoittautumiset menevät suoraan oppilaitosjärjestelmään eikä ma-

nuaalista opintosihteerin käsittelyprosessia enää tarvita välissä. Myös maksut ja erilaisten viestien lähettäminen mahdollistuu moduulin kautta.

Lomakkeiden täyttämisestä sähköiseen tiedonsiirtoon

Lukuvuoden alkaessa iso osa opintosihteerien työajasta menee erilaisten viranomaislomakkeiden täyttämiseen. Opiskelija saattaa tarvita aikuiskoulutustuen hakemista varten lomakkeen, jossa on tiedot opinnoista, niiden kestosta ja laajuudesta. Jatkossa viranomaiset saavat tiedot suoraan rekistereistä ja oppilaitosten manuaalinen työ vähenee. Ainakin Työllisyysrahasto on ilmaissut tahtonsa sujuvoittaa etuuskäsittelyä hyödyntämällä Koski-palvelua (Työllisyysrahasto, 2019).

Opintojen edetessä suunnitellun mukaan, seuraavan yhteydenoton aihe opiskelijalla voikin olla opintorekisteriotteen pyytäminen suoritetuista opinnoista. Opiskelija voi pyytää opintosuoritusotteen Humakin avoimen AMK:n sähköpostiosoitteesta tai todentaa opintonsa heti suoritusmerkinnän saatuaan Koski-palvelun kautta osoitteessa <https://opintopolku.fi/koski/>. Koski-palvelu on valtakunnallinen opinto- ja tutkintorekisteri, joka kerää yhteen tiedot kunkin opiskelijan eri koulutuksista niin yksittäisestä opintosuorituksesta kuin suoritetuista tutkinnoistakin. Palvelu sisältää myös tiedot opinto-oikeuksista sekä suoritettujen tutkintojen keskeisistä sisällöistä ja osaamisvaatimuksista. Koski-palvelun tietoja opiskelija voi käyttää mm. opiskelupaikan tai työpaikan haussa ja kamalla haluamansa todenteen Oma Opintopolku.fi-palvelun kautta haluamalleen taholle. (Oma Opintopolku, 2019.)

Avoimen ammattikorkeakoulun volyymin kasvaessa myös hallinnollinen työ on lisääntynyt merkittävästi

opiskelijamäärien myötä. Tämä ja tarjonnan digitalisoituminen on huomioitava opiskelijoille tarjottavissa palveluissa. Humakin neuvonta- ja ohjauspalveluja tarjotaankin yhä enenevässä määrin verkossa. Avoimen ammattikorkeakouluopiskelijan palvelut eivät ole paikkaan sidottua, vaan opiskelija voi varata ajan henkilökohtaiseen etäneuvontaan- ja ohjaukseen. Tulevaisuudessa Humakin eopiskelijapalvelut laajenevat ja mm. sähköinen ajanvarausjärjestelmä otetaan käyttöön parantamaan palveluiden saavutettavuutta ja sitä kautta sujuvoittaa opiskelijoiden opintopolkua.

”Kiitos avusta ja puheluihin vastaamisesta keväällä! Otte mahtavia.” (Avoimen AMK:n opiskelijan palaute.)

Lähteet:

Työllisyysrahasto 2019. Viitattu 20.11.2019. <https://www.tyollisyysrahasto.fi/oppilaitoksille/aikuiskoulutustuki uudistus-ja-sahkoisten-rekisterien-hyodyntaminen-tuovat-muutoksia-tuen-hakemiseen-ensi-vuonna/>

Oma Opintopolku. 2019. Saatavissa: <https://opintopolku.fi/koski/>

**Kohti jatkuvaa
oppimista**

Katse tulevaisuuteen

Johanna Henriksson ja Titta Pohjanmäki

Uusi Olipa kerran avoin ammattikorkeakoulu, jonka toiminnan kehittäminen ei ollut ammattikorkeakoulun strategisena painopisteenä. Kyse ei kuitenkaan ollut siitä, etteikö avointa ammattikorkeakoulua olisi arvostettu, vaan ehkä enemmänkin siitä, ettei silloiset rahoitusmallit tukeneet toiminnan laajentamista. Avoimen ammattikorkeakoulun toiminnan mahdollistamisen ja kehittämisen kokivat tärkeänä siinä mukana olevat toimijat, jotka sitoutuneella ja pitkäjänteisellä työllä pitivät sen puolia ammattikorkeakoulukentällä. Tänä päivänä kaikki on toisin. Nykyinen hallitusohjelma ottaa kantaa läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista. Tavoitteena on toteuttaa parlamentaarinen jatkuvan oppimisen muutos.

Mitä tämä sitten tarkoittaa käytännössä? Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä (2019) ehdottaa kansallisen jatkuvan oppimisen uudistuksen toteuttamista, jonka johdosta laaditaan vuoteen 2030 ulottuva jatkuvan oppimisen strategia. Strategian tulisi sisältää mm. työikäisten osaamiskarttoitusten käyttöönoton, digitaalisten ohjauspalveluiden kokoamisen, työelämässä ja muutoin hankitun osaamisen näkyväksi tekemisen sekä jatkuvan oppimisen opiskelumahdollisuuksien konseptointia eri kohderyhmille. Näiden toimenpiteiden lisäksi jatkuvan oppimisen rahoitukseen kohdistuu uudistuspaineita. Myös ammattikorkeakoulujen uusi rahoitusmalli tukee em. tavoitteiden saavuttamista. Jatkuvan oppimisen osuus kasvaa

tulevalla sopimuskaudella viidestä prosentista yhdeksään. Lisäksi tästä kohdennetaan osa yhteistyöopintojen perusteella, mikä korostaa korkeakoulujen välistä yhteistyötä, osaamista vahvistavaa profiloitumista ja työnjakoa sekä joustavan koulutustarjonnan kehittämistarvetta. Opiskelijaliikkuvuutta tukee yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rehtoreiden allekirjoittama puitesopimus opetusyhteistyöstä, joka mahdollistaa opiskelijoille entistä yksilöllisempien opintojen kokoamisen eri korkeakoulujen tarjonnasta (Arene 2019).

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden edellytykset risettiin opiskelulle ovatkin parantuneet merkittävästi eAMK-hankkeessa syntyneen ympärivuotisen verkkotarjonnan mahdollistavan [CampusOnline.fi](https://www.campusonline.fi)-portaalin myötä.

Myös Sitra on ottanut kantaa yhdessä 30 keskeisen sidosryhmäorganisaation kanssa teemaan laatimalla elinikäisen oppimisen tahtotilan (Kohti osaamisen aikaa, 2019). Tahtotila ”*Kaikki oppivat läpi elämän*” visioi elinikäisen oppimisen kehittämissuuntaa tulevaisuudessa. Näillä kaikilla kansallisilla toimenpiteillä tavoitellaan yhteiskuntaa, jossa jokainen kehittää omaa osaamistaan läpi elämän. Edellytyksenä tälle on, että osaamisen jatkuva kehittäminen tehdään aidosti mahdolliseksi kaikille, osaamistarpeisiin vastataan monipuolisesti ja joustavasti, osaamisen kehittämiseen tarjotaan tukea sekä ohjausta kaikissa elämäntilanteissa ja erityisesti siirtymissä. Myös aiemmin hankittu osaaminen tulee tehdä näkyvämmäksi ja hyödynnettäväksi entistä paremmin. (OKM 2019.)

Mitä jatkuvalla oppimisella tarkoitetaan?

Elinikäisen oppimisen mahdollistamisen näkökulmasta on hienoa, että avoin ammattikorkeakoulu ja sitä myötä jatkuva oppiminen on nostettu koko yhteiskunnan kehittämisen keskiöön. Samanaikaisesti tämän hypetyksen

rinnalla olisi kuitenkin muistettava, mitä jatkuvan oppimisen käsitteellä tarkoitetaan missäkin yhteydessä. Jos jatkuvalla oppimisella viitataan elinikäisen oppimisen käsitteeseen, kattaa se tällöin sekä muodollisen koulutusjärjestelmän mukaisen oppimisen että koulutusjärjestelmän ulkopuolelle ja siitä täysin riippumatta tapahtuvan oppimisen. Tällöin työssä oppiminen on yksi merkittävimmistä jatkuvan oppimisen muodoista. Jos määrittely perustuu rahoitusmalliin, jatkuvaan oppimiseen laskeetaan mukaan avoimen ammattikorkeakoulutuksen, erikoistumiskoulutusten, erillisten opintojen ja ammattikorkeakoulujen osalta maahanmuuttajien valmentavan koulutuksen opintopisteet. (Arene 2019; OKM 2019.)

Keskeinen kysymys tulevaisuudessa on, määritelläänkö jatkuva oppiminen ammattikorkeakoulun lähtökohdista käsin vai kohderyhmien tarpeiden kautta, jolloin on huomioitava, mitä tuotteita tarjotaan kellekin, mitkä ovat työelämän osaamisen kehittämisen tarpeet ja miten taaetaan kaikille yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet ja ohjauspalvelut. Haasteena tässä on, kuinka hyvin tunnistetaan eri kohderyhmät ja millainen yhteys tällä kaikella on ammattikorkeakoulun TKI-toimintaan. Vastaavat kysymykset ovat nousseet tapetille myös Arenen jatkuvan oppimisen ryhmässä (Multisilta & Lempinen 2019). Timo Parkkola pohtii tämän julkaisun artikkelissa jatkuvan oppimisen ja TKI-toiminnan yhteyttä ”TKI-toiminnasta jatkuvaan oppimiseen ja päinvastoin”.

Yhteistyöllä kohti jatkuvaa oppimista

Elinikäisen oppimisen yhteinen tahtotila haastaa korkeakoulut pohtimaan omaa panostaan ja rooliaan tässä yhteiskunnallisessa osaamisen kehittämisen haasteessa. Se kannustaa korkeakoulut ja velvoittaa toisen asteen toimijat yhä aktiivisempaan yhteistyöhön lainsäädännön tasolla. Myös korkeakoulutus ja tutkimus 2030 -visio

nostaa tämän keskeiseksi kehittämisalueeksi joustavien opintopolkujen rakentamiseksi sekä koulutus- että osaamisen tason nostamiseksi. Keskeinen avoimen ammattikorkeakoulun kohderyhmä on yhteishaussa ilman opiskelupaikkaa jääneet ja ne, joilta puuttuu yleisen hakukelpoisuuden AMK-opintoihin tuottava tutkinto. Työn murros ja teknologian jatkuva kehittyminen asettaa haasteita työelämässä ja sen ulkopuolelle jääneiden osaamisen uudistamisessa ja päivittämisessä. Osaamisen kehittäminen voi tapahtua joustavammin ja ketterämmin tutkintojen osien suorittamisella sen sijaan, että suoritettaisiin kokonaisia tutkintoja. Myös erikoistumiskoulutukset ja täydennyskoulutukset toimivat ratkaisuna tässä kohden. Opiskelijaliikkuvuuden ja ristiin opiskelun myötä rikastetaan ja joustavoitetaan entisestään niin Humakin kuin muiden korkeakoulujen opiskelijoiden tutkintoja. Tämän edistämiseksi on korkeakoulujen yhteistyönä kehitetty myös kansallinen ristiin opiskelun tiedonvälityspalvelu, joka tukee opiskelijaliikkuvuutta välittämällä tietoa automatisoidusti korkeakoulujen välillä (Arene 2019).

Lähteet:

Arene 2019. Opiskelijaliikkuvuus lisääntyy Suomessa – korkeakoulut solmivat sopimuksen tulevaisuuden yhteistyöstä. Viitattu 13.12.2019. <http://www.arene.fi/ajankohtaista/opiskelijaliikkuvuus-lisaantyy-suomessa-korkeakoulut-solmivat-sopimuksen-tulevaisuuden-yhteistyosta/>

Jatkuvan oppimisen kehittäminen. Työryhmän väliraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:19. Viitattu 13.12.2019. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161576/OKM_2019_19_Jatkuvan_oppimisen_kehittaminen.pdf

Kohti osaamisen aikaa. <https://media.sitra.fi/2019/02/06165242/kohti-osaamisen-aikaa.pdf>. Sitran selvityksiä 146. Lainattu 13.12.2019

Multisilta, Jari & Lempinen, Petri 2019. Arenen jatkuvan oppimisen ryhmä. PowerPoint -esitys 13.9.2019.

TKI-toiminnasta jatkuvaan oppimiseen ja päinvastoin

Timo Parkkola

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston TKI-toimintaa esittelevä kalvosarja heinäkuulta 2015 kuvailee TKI-toiminnan merkitystä ammattikorkeakoulusektorilla muun muassa seuraavasti: ”Ammattikorkeakoulujen erityinen valtti on soveltava, monialainen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, jota ohjaa vahva käyttäjäorientaatio ja aito ongelmanratkaisu” (Arene 2015). Myös jatkuvassa oppimisessa voidaan nähdä vastaavia piirteitä. Osa vaikkapa avoimen ammattikorkeakoulun opinnoista tähtää selkeästi kohti päätoimista opiskelua, mutta suuri osa avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoista on myös jo tutkinnon suorittaneita ja työmarkkinoilla. Toki tutkinnon jälkeen voi opiskella myös huvikseen, mutta usein erilaisista jatkuvan oppimisen muodoista haetaan tukea työhön, työllistymiseen tai työmarkkinoilla liikkumisen helpottamiseen. Avointen korkeakouluopintojen lisäksi tämä näkyy erityisesti täydennyskoulutuksissa, jotka ovat usein suoraan jonkin työn osa-alueen kehittämiseen tähtääviä kokonaisuuksia. Niiden tilaajana toimivat työnantajat tai erilaiset työn kehittämiseen tähtäävät organisaatiot, kuten ammattiliitot tai työnantajien yhdistykset.

Avoimen ammattikorkeakoulun opinnoissa lähtökohtana on, että niiden tulee olla opintoja tarjoavan ammattikorkeakoulun tutkintojen osia.

Tämä rajaa varsinaista työnkehittämisen mahdollisuutta, mutta toisaalta avoimeen korkeakoulutukseen liittyy aina valinnan vapaus. Siinä missä tutkintokoulutuksessa pitkälti huomioidaan toimialan vaatimat osaamiskompetenssit laajasti, jotta ammattiin valmistuvalla olisi riittävä osaaminen, mahdollistaa valinnan vapaus kehittymisen kannalta keskeisten opintojaksojen valinnan, eikä valinta myöskään rajaudu yksittäiseen korkeakouluun. Täydennyskoulutukset – olivatpa ne sitten erikoistumisopintoja tai liiketoimintana tarjottavia koulutuksia – puolestaan tähtäävät jo hyvinkin suoraan samoihin funktioihin, joita TKI-toiminnassa on. Ne ovat osa korkeakoulujen sitä julkista palvelutoimintaa, jolla tähdätään osaamisen, toimialojen, elinkeinon ja yhteiskunnan kehittämiseen.

Tämän artikkelin näkökulmasta keskeinen kysymys on, kuinka ammattikorkeakoulun jatkuvan oppimisen palvelut sijoittuvat suhteessa lakisääteiseen TKI-toimintaan.¹ Toisaalta keskeisenä kysymyksenä toimii myös se, kuinka TKI-toiminta ja erityisesti täydennyskoulutuksina tarjottavat palvelutuotteet liittyvät ammattikorkeakoulun perustutkinto-opetukseen. Näiden ainakin pitäisi muodostaa toisiaan tukeva kokonaisuus, mikä on myös ammattikorkeakoululain henki.

TKI-toiminta oppimisen ajurina

Lain mukaan ammattikorkeakouluissa tehtävä TKI-työn tulisi palvella ammattikorkeakouluopintoja ja niiden kehittämistä. Samalla ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan tulee edistää myös työelämää ja aluekehitystä sekä toimia alueellisen elinkeinorakenteen uudistajana. Koulutus ja TKI-toiminta siis yhdistyvät toisiinsa. (Arene 2019.)

Käytännössä ammattikorkeakoulut toteuttavat toiminnassaan hyvin ammattikorkeakoululakia. Usein tämä tuodaan esille opiskelijoiden mahdollisuutena osallistua TKI-toimintaan tai opiskelijoiden mahdollisuutena oppia aidoissa työympäristöissä. Toisaalta keskustelussa usein korostuu nuorten kautta elinkeinoelämään tai alueellisen kehittämiseen tulevat uudet tuoreet ideat ja uudistumisen potentiaali. Korkeakoulu ei kuitenkaan ole vain nuoria kouluttava oppilaitos tai toisaalta TKI-työtä tekevä asiantuntijakeskittymä. Paitsi että nämä kaksi toimintaa ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään, on jatkuva oppiminen omalta osaltaan vahvasti silloittamassa osaamista kehittävää TKI-työtä ja perustutkintokoulutusta.

Jatkuva oppiminen ja TKI

Myös jatkuva oppiminen toteuttaa monilta osin TKI-toiminnan määrittelyä, erityisesti jos se nähdään täydennyskoulutuksena. Se voi lisäksi olla myös ulkopuolisen rahoittajan kokonaan tai osittain rahoittama hanke, jolloin se voidaan nähdä suoraan TKI-toimintana. Täydennyskoulutus niveltyy myös monilta muilta osin TKI-toiminnan kokonaisuuteen ja se pitäisikin nähdä huomattavasti laajemmin sen osana. Nyt se nähdään usein omana erillisenä saarekkeenaan tai osana muuta opetustoimintaa. Jos lähdetään liikkeelle Arenen määritelmän lauseesta (Arene 2015) ”Ammattikorkeakouluissa tehtävä tutkimus - ja kehittämistyö palvelee ammattikorkeakouluopintoja ja niiden kehittämistä”, niin jatkuva oppiminen palvelee usein myös tätä tehtävää. Täydennyskoulutukset ovat paitsi itsessään ammattikorkeakoulujen tarjoamia opintoja, joilla usein on yhteytensä tehtyihin

---

¹ TKI-toiminta = Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta. TKI-toimintaan kuuluvat esimerkiksi hanketoiminta, erilaiset elinkeinoelämälle tuotetut palvelut sekä täydennyskoulutus. TKI-toimintaan kuuluu myös vaikkapa alkavien yritysten kanssa tehtävä työ sekä ammattikorkeakoulujen toteuttama tutkimus, joka on tavallisesti soveltavaa, mutta ei sulje pois myöskään perustutkimusta.

TKI-hankkeisiin, ne myös toimivat usein ”innovaatioalustoina” tutkintokoulutukseen. Etenkin täydennyskoulutukset ovat tyypillisesti ”vähän enemmän” kuin tutkintokoulutus ja niihin osallistuvat jo ammattitaidon hankkineet ja työssä käyvät henkilöt. Samalla ne kuitenkin myös ennakoiivat niitä tarpeita, joita myöhemmin nostetaan osaksi perustutkintoja ja mahdollistavat suoran työelämän asiantuntijoilta tulevan palautteen oppisisältöihin. Toisaalta ollessaan ”vähän enemmän” kuin tutkintokoulutus, ne samalla haastavat opetushenkilöstöä hankkimaan lisää osaamista ja ennakoitietoa, mikä myös koituu perustutkinto-opetuksen hyödyksi. TKI-hankkeisiin myös liittyy usein tämän tyyppisiä koulutuksia.

Toinen esille nostettava lause Arenen määritelmästä on ”ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta edistää samalla myös työelämää ja aluekehitystä sekä toimii alueellisen elinkeinorakenteen uudistajana”. Kyseinen lause sisältää useitakin asioita, joissa jatkuva oppiminen tulee ainakin lähikäsitteeksi TKI-toiminnalle. Yleensä täydennyskoulutus on melko tarkasti työelämän tarpeista ja toiveista rakennettu. Sen tulee vastata näitä tarpeita jo siksi, että se keräisi riittävästi opiskelijoita myös silloin, kun koulutukset ovat rakennettu tutkintojen osista.

Toiseksi jatkuvalla oppimisella on usein vahva yhteys aluekehitystoimijoihin. Suuri osa täydennyskoulutuksista suunnitellaan yhdessä esimerkiksi alueellisten kehittämissyhtiöiden, maakuntien liittojen tai muiden vastaavien toimijoiden kanssa, jolloin niissä pyritään huomioimaan alueelliset koulutustarpeet ja elinkeinorakenne. Mikäli koulutukset toteutetaan ulkopuolisen hankerahoituksen turvin, tulee niiden jo lähtökohtaisesti vastata rahoittajan ohjelma-asiakirjoja ja hakukriteerejä, jotka puolestaan perustuvat joko alueen tai laajempien poliittisten kehitystavoitteiden arvioinnille.

Jatkuva oppiminen voi myös toimia alueellisen elinkeinorakenteen uudistajana tai ainakin olla tukemassa uudistumista. Koulutuksia mietitään esimerkiksi täydentävien tarpeiden mukaisiksi ja uuden alueella tarvittavan osaamisen kasvattamiseen.

Arenen määritelmän lauseessa: ”ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistyö on soveltavaa tutkimusta, joka perustuu käytännön kokemuksen sekä uusimman tiedon ja vahvan osaamisen yhteensovittamiseen” puolestaan nostetaan esille tiedon ja osaamisen yhdistäminen, mikä on myös jatkuvan oppimisen osalta keskeistä. Jatkuva oppiminen yhdistää tutkimuksen, vahvan työelämäosaamisen ja toisaalta ammattikorkeakoulujen työelämän kanssa yhteistyössä tekemän kehittämis- ja innovaatiotoiminnan. Jatkuvassa oppimisessa, erityisesti silloin kun se suunnataan osaamisen kasvattamiseen, mahdollistuu opetushenkilöstön vertaisoppiminen ja työelämä-tietouden päivittyminen opiskelijoiden kautta. Tämä lisää yhteensovittamisen mahdollisuutta ja samalla tuo TKI-toimintaan eräänlaisen ”reality check” ilmiön. Kriittiset aikuisopiskelijat ja työelämäosaajat toimivat filterinä ja arvioijana suhteessa TKI-toiminnan abstraktimpiin havaintoihin. Tämä harvoin suorastaan falsifioi saatuja tuloksia, mutta ammattikorkeakoulujen toiminnassa on usein yhtä tärkeää kuulla ne kohteet tai tilanteet, joissa yleispätevää tutkimustietoa ei kannata soveltaa. Tämä on myös koulutuksen kehittämisen näkökulmasta keskeistä. Jatkuvaan oppimiseen liittyvillä koulutuksilla on myös TKI-toimintaan vertautuva tavoite ”tuottaa tietoa ja asiantuntijaosaamista”. Tämäkin kokonaisuus on kaksisuuntainen. Tuottaa tietoa ja osaamista opiskelijalle ja työmarkkinoille, mutta myös ammattikorkeakoululle. Tätä kai voisi pitää myös muille kuin perustutkinto-opiskelijoille suunnattujen koulutusten keskeisimpänä tavoitteena verkostoitumisen ja kehitystehtävien kautta saatavan innovatiivisuuden lisäksi.

TKI, jatkuva oppiminen ja osaamisen siirto

Jatkuvalla oppimisella on kuitenkin vielä yksi keskeinen funktio, joka ei suoraan näy artikkelin aluksi lainatusta katkelmasta, mutta on TKI-toiminnan kannalta erittäin tärkeä ja tuodaan esille. Tämä mainitaan myös Arenen 2015 laatimassa Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa esittelevässä diasarjassa (Arene 2015). Diasarjassa todetaan, että TKI-toiminnasta saatua uutta osaamista ja tietoa viedään käytäntöön esimerkiksi ammattikorkeakoulujen palvelujen avulla. Tässä yhdeksi merkittäväksi palvelukokonaisuudeksi nostetaan täydennyskoulutukset. Jatkuva oppiminen on siis merkittävä osa TKI-toimintaan liittyvää osaamisen siirtoa ja koulutusorganisaatioille myös luonteellinen tapa jalkaa osaamista organisaation ulkopuolelle.

Esimerkkinä osaamisen siirrosta toimi vaikkapa Humanistisen ammattikorkeakoulun toteuttama ESR-rahoitteinen Vertuosi – verkostotuottajavalmennus. Valmennus perustui pitkälti aiemmin toteutettuun Luova tila –hankkeeseen (EAKR), jossa kehitettiin useita luovia tiloja Suomessa. Hankkeen aikana kävi selkeästi esille, että luovien tilojen sisäinen verkostoituminen, mutta myös niiden kytkökset alueelliseen vetovoimaan ovat usein henkilösidonniaisia, eivätkä tapahdu itsestään. Luova tila –hankkeen aikana jokaisessa kehittämiskohteena olleessa luovan talouden keskittymässä oli sisältöä kehittävä henkilö, jonka panos oli erittäin arvokas yhteisöllisyyden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Kuten hankkeiden loppuessa usein käy, oli nytkin vaarana, että saavutetut hyödyt eivät jää pysyväksi ilman osaavien henkilöiden panostusta. Tähän tarpeeseen suunniteltiin verkostotuottajavalmennus, jotta ainakin verkostoja ja toimintaa ylläpitäviin tehtäviin olisi tarjolla osaavia henkilöitä. Toisaalta täydennyskoulutuksen kautta haluttiin myös kehittää kulttuurituottajien perustutkinto-opetusta sellaiseen suuntaan, että valmistuvat tuottajat voisivat jatkossakin

vastata näihin tarpeisiin. Näin täydennyskoulutuksessa toteutuivat suurelta osin TKI-toiminnan keskeiset funktiot. Se tuki ammattikorkeakouluopintoja ja niiden kehittämistä, toi uusinta TKI-hankkeessa saatua tietoa osaksi käytännön työelämää, edisti aluekehitystä ja mahdollisti kohdealueidensa elinkeinorakenteen kehittymistä.

Kohti oppimisintensiivistä yhteiskuntaa

Osaamista täydentävän koulutuksen englanninkielinen vastine on further education. Se kuvaa, miten jatkuvassa oppimisessa on usein kyse jatko- ja lisäkoulutuksesta työssä oleville tai muille ammatillista osaamistaan pätevöittäville henkilöille. Se tarkoittaa myös ammatillista edistymistä, jonka auttaa pääsemään lähemmäksi työssä käsillä olevia ongelmia. Usein kyse on koko työyhteisön toimintatapojen tai ajattelumallien muutoksesta.

Käytäntö- ja käyttäjälähtöisellä TKI-osaamisella on tarkoitus vastata ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnalle asetettuihin yhteiskunnallisiin vaateisiin (Arene 2017). Tämä on selkeästi mukana myös ammattikorkeakoulujen toimintaa ohjaavassa rahoitusmallissa, joka osaltaan ohjaa TKI -toiminnan ulkoisen rahoitusosuuden kasvattamiseen ja kohdentamiseen aluekehityksen tarpeisiin ja opetuksen kehittämiseen. Samalla tavoin rahoitusmallissa korostuu tarve jatkuvan oppimisen kehittämiseen. Näillä molemmilla on sama lähtökohta. Yhteiskunta kaipaa kehittämistä, uutta osaamista ja osaamistason kasvattamista.

Sekä TKI-toiminta että jatkuva oppiminen voidaan kohdentaa monille eri kohderyhmille, mutta molempien tavoitteena on asiakaslähtöisyys. Tutkimus- ja kehittämistehtävä sekä jatkuva oppiminen tähtää yhteiskunnallisten ja elinkeinoelämän mahdollisuuksien kasvattamiseen. Tämä sataa myös perustutkintokoulutuksen laariin lisääntyvänä osaamisena ja osaamisen siirtymisenä osaksi koulutustehtävää.

Lähteet:

Arene 2015a. <https://docplayer.fi/6328535-Ammattikorkeakoulujen-tutkimus-kehittamis-ja-innovaatiotoiminta.html> (lainattu: 14.3.2019)

Arene 2017. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_innovaatioita-kehittamistoimintaa-ja-tutkimusta_paino_23032017.pdf?_t=1526901760

Arene 2019. <http://www.arene.fi/julkaisut/innovaatioita-ja-osaamista-tni-raportti/>

Toimittajat ja kirjoittajat

Marita Halmetoja on työskennellyt opintosihteerinä Humakin Kuopion kampuksella vuodesta 2006 lähtien. Pääasiallisia työtehtäviä ovat opiskelijahallinnon tehtävät sekä tutkinto-opiskelijoiden että jatkuvan oppimisen opiskelijoiden osalta. Lisäksi Marita hoitaa opintosihteeriparina Avoimen ammattikorkeakoulun verkkokauppaan tulleiden ostotapahtumien käsittelyä ja opiskelijoiden lisäämistä opiskelijajärjestelmä Peppiin ja opintojaksoille sekä ohjeistaa Avoimen opiskelijoita ilmoittautumiseen ja opintososiaalisiin etuuksiin liittyvissä asioissa.

Johanna Henriksson on työskennellyt koulutussuunnittelijana Humakissa vuodesta 2006 alkaen. Nykyisin hän toimii kulttuurituotannon koulutuksen koulutussuunnittelijana. Johanna on ollut työsuhteensa alusta lähtien mukana Humakin avoimen ammattikorkeakoulun kehittämis- ja koordinoititehtävissä. Lisäksi hän toimii Humakin avoimen AMK:n kehittämisryhmän sihteerinä syksyyn 2019 asti. Nykyisin hän on kulttuurituotannon väyläopiskelijoiden ohjaaja ja jäsen jatkuvan oppimisen kehittämisryhmässä.

Juha Iso-Aho on työskennellyt Humakin kulttuurituotannon lehtorina joulukuusta 2000 alkaen. Juha Iso-Aho työskentelee Humakin TKI-toimistolla Imatralla ja hänen keskeisinä tehtävinään on luovien alojen sekä kulttuurimatkailun aluekehitystyö ja hanketoiminta. Juha vastaa myös Vapaaehtoistoiminnan johtamisen opinnoista Humakissa. Aiemmin Juha on työskennellyt muun muassa festivaalien toiminnanjohtajana ja tuottaja-läänintaiteilijana.

Leena Janhila työskentelee Humakissa liiketoiminnan ja yrittäjyyden asiantuntijana sekä Creven luovien alojen yrityspalvelun vetäjänä. Leena toimii valtakunnallisen

Creve 2.0 -kehittämishankkeen asiantuntijana ja palvelukehittäjänä, ja on tuotteistanut Creven yrityspalvelut opinnollistetuksi virtuaaliseksi kokonaisuudeksi avoimen AMK:n kautta tarjottavaksi. Luovien alojen valtakunnallisen ja kansainvälisen verkoston rakentaminen sekä laajemmin luovan talouden edistäminen liittyvät vahvasti Creven palvelutarjonnan kehittämiseen ja näistä Leenalla on jo vuosien kokemus eri puolilta Suomea.

Sini Lahti on työskennellyt Humakissa seikkailukasvatuksen parissa vuodesta 2009 alkaen, aluksi tuntiopettajana ja nykyisin lehtorina. Viime vuosina Sinin päävastuuna on ollut Erasmus Adventure Education ryhmän opettaminen ja valmentaminen, mutta hän on ollut opettamassa myös avoimen AMK:n seikkailukasvatuksen ryhmiä. Sini on ollut kehittämässä Seikkailukasvatuksen taso 3 opintojen opetus- ja toteutussuunnitelmaa ylemmän yhteisöpedagogitutkinnon opinnäytetyönä ja osallistuu vahvasti myös uuden osaamiskokonaisuuden toteuttamiseen.

Sanna Lukkarinen on työskennellyt Humakissa elokuusta 2005 alkaen. Sanna oli lehtorina yhteisöpedagogi-koulutuksessa vuoden 2017 loppuun ja siitä lähtien koulutusten yhteisenä verkkopedagogina. Sanna on ollut mukana avoimen AMK:n kehittämisryhmässä yhteisöpedagogi-koulutuksen koordinaattorina jatkaen jatkuvan oppimisen kehittämisryhmän jäsenenä erityisesti verkkopedagogiikan näkökulmat huomioiden.

Jussi Muittari on työskennellyt seikkailukasvatuksen lehtorina Humakissa vuodesta 2008 alkaen. Jussi on opettanut vuodesta 2009 lähtien avoimen AMK:n seikkailukasvatuksen opintoja. Suurimman osan ajasta hän kuitenkin toimii englanninkielisen Bachelor's Degree in Adventure and Outdoor Education -ryhmän valmentajana.

Leena Nurmi on työskennellyt opintosihteerinä Humakissa syksystä 2001 alkaen. Leena on toiminut avoimen AMK:n opiskelijahallinnon tehtävissä vuodesta 2016 ja on opiskelijahallinnon jäsenenä jatkuvan oppimisen kehittämisyhmässä.

Timo Parkkola toimii Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Innovaatiojohtajana ja vastaa esimerkiksi ammattikorkeakoulun TKI-toiminnasta ja viestinnästä. Täydennyskoulutuksista ja avoimesta korkeakouluopetuksesta hänellä on yli kahdenkymmenen vuoden kokemus. Timo Parkkolan erityisenä kiinnostuksen kohteena koulutuksen kehittämisessä ovat TKI-toiminnan ja työelämäyhteistyön kautta nousevat uudet oppimisen mahdollisuudet sekä jatkuva oppiminen.

Sanna Pekkinen on työskennellyt Humakin kulttuurituotannon lehtorina vuodesta 2001 alkaen. Sanna on ollut mukana päivä- ja monimuoto-opetuksessa ja siten myös vetänyt avoimen ammattikorkeakoulun ja Campuonline –opintojaksoja. Lukuvuonna 2019-20 hän on ollut kehittämässä Jyväskylän yliopiston ja Humakin ristiin opiskelumahdollisuuksia.

Titta Pohjanmäki on työskennellyt Humakissa vuodesta 2001 alkaen. Hän on toiminut kulttuurituotannon lehtorina vuoteen 2007 ja yliopettajana vuoteen 2016 asti. Koulutuspäällikön tehtävässä Titta aloitti syksyllä 2016 ja toimi myös määräaikaisena koulutusjohtajana ajalla 1.9.2018–28.2.2019. Tällä hetkellä hän jatkaa koulutuspäällikön tehtävässä. Erilaisista työtehtävistä huolimatta, Titta on ollut alusta lähtien mukana Humakin avoimen ammattikorkeakoulun koordinoinnissa, kehittämisessä ja toiminnan suuntaamisessa vetämällä syksyyn 2019 asti avoimen AMK:n kehittämisryhmää (nykyisin jatkuvan oppimisen kehittämisryhmä).

Hanna Putkonen-Kankaanpää on työskennellyt Humakissa vuodesta 2001 alkaen tulkkikoulutuksen lehtorina. Hannan työtehtäviin on ensimmäisistä vuosista alkaen kuulunut opiskelijoiden (päivä- ja monimuoto-opiskelijat) valmennus ja ohjaus sekä avoimen AMK:n vastuu erityisesti tulkkikoulutusta ja sen alumneja ajatellen. Hanna kuuluu Humakin avoimen AMK:n kehittämisryhmään, joka nykyiseltä nimeltään on Jatkuvan oppimisen kehittämisryhmä. Hanna on mukana myös mm. tutortoiminnassa, alumnitoiminnassa ja verkkopedagogisia ratkaisuja toteuttavilla opintojaksoilla, lisäksi Hanna on Humakin opintovalmentajien ryhmän vetäjä.

Anita Saaranen-Kauppinen toimii seikkailukasvatuksesta vastaavana yliopettajana yhteisöpedagogikoulutuksessa. Anita kehittää seikkailukasvatuksen koulutusta sekä TKI- ja julkaisutoimintaa.

Marika Stam on työskennellyt Humakissa huhtikuusta 1998 lähtien. Työtehtävät ovat liittyneet yleis- ja opiskelijahallintoon, opintotukiasioihin, hakijapalveluihin, opiskelijatutortoimintaan, ura- ja rekrypalveluihin, avoimen ammattikorkeakoulun kehittämiseen ja opiskelijarekrytointiin sekä viestintään ja markkinointiin. Marika on toiminut jokin aikaa myös kulttuurituotannon koulutussuunnittelijan sijaisena. Nykyisin Marika toimii suunnittelijana Humakin viestintätiimissä ja on jäsenenä jatkuvan oppimisen työryhmässä.

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU